

COP30 markar upphaf

Næsti áratugur mun skipta sköpum í baráttunni gegn loftslagsbreytingum.

4

Steypt yfir Evrópu

Daglega hverfa náttúrusvæði sem jafngilda 600 fótbolta-völlum undir manngerð svæði.

18

Íslenskar nípur

Nokkur hundruð kíló af nípum frá Þurranesi í Saurbæ eru væntanleg á markað.

24

Bændurnir Þorbjörg Konráðsdóttir og Hákon Bjarki Harðarson frá Svertingsstöðum í Eyjafjarðarsveit hafa ræktað geitur í nokkur ár og eru komin með stofn sem í eru 19 huðnur og tveir hafrar. Íslenski geitastofninn þurrkaðist næstum því út um miðja öldina, en telur núna rúmlega 2.000 dýr. Hákon Bjarki var kjörinn formaður deildar geitfjárbænda hjá Bændasamtökum Íslands fyrr á árinu og snúa mörg verkefni stjórnarinnar að því að styrkja viðkvæma stöðu íslensku geitarinnar. – Sjá nánar í viðtali á miðopnu.

Mynd / Ástvaldur Lárusson

Horft til smávirkjana

Frekari uppbygging í smávirkjunum úti um land takmarkast einkum af þungu lagaumhverfi og kostnaði.

Umhverfis- og orkustofnun og Blámi hafa verið með áframhaldandi þróun í smávirkjanakostum til athugunar og er reiknað með niðurstöðum um áramót. Í framhaldi af því munu stjórnvöld skoða hvort þörf sé á breytingum á raforkulögum eða öðrum lögum til að liðka fyrir frekari nýtingu smávirkjana.

Fjöldi smávirkjana í vatnsafla er breytilegur eftir árum, nýjar bætast við og eldri fara úr rekstri vegna bilana eða tjóna. Virkijanaleyfi nú munu vera 23 samtals en áður útgefin eldri leyfi hækka þá tölu. Skv. upplýsingum Umhverfis- og orkustofnunar voru á árunum 2000 til 2022 byggðar, eða endurnýjaðar, um 38 smávirkjanir til raforkuframleiðslu og talsverður hluti þeirra var tengdur landsnetinu. Munu margar af eldri virkjunum sömuleiðis hafa verið uppgerðar sem heimarafstöðvar.

Þáverandi Orkustofnun kortlagði um 2.500 staði sem eru náttúrulegir og landfræðilegir kostir fyrir smærri vatnsaflsvirkjanir. Fræðileg aflgeta þeirra var sögð nema um 3.742 MW, með ákveðnum fyrirvörum þó, t.d. um skörun vatnasviða og umhverfisáhrif.

/sá

Sjá nánar á síðum 20–21.

Vörugjöld á fjór- og sexhjól:

Kostnaður bænda gæti aukist verulega

Hækkuð vörugjöld á fjórhjól og sexhjól gætu haft kostnaðarauka í för með sér fyrir íslenskan landbúnað sem nemur 300–350 milljónum á ári.

Þetta kemur fram í umsögn Bændasamtaka Íslands við breytingartillögu fjármála- og efnahagsráðuneytisins við frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna fjárlaga fyrir árið 2026. Að auki er lagt til að hækka vörugjöld á aðrar sérhæfðari dráttarvélar sem meðal annars eru til landbúnaðarnota. Markmiðið með breytingartillögu fjármála-

og efnahagsráðuneytisins er „að skerpa á gildissviði undanþágunnar og tryggja að hún beinist fyrst og fremst að þeim dráttarvélum sem almennt eru notaðar í landbúnaði og hefðbundinni atvinnustarfsemi sem tengist honum“.

Þannig er lagt til að undanþágan takmarkist við dráttarvélar í ökutækjaflokkum T1 og T2 í ökutækjaskrá. Fjórhjól og sexhjól eru ökutæki í flokki T3 og aðrar sértækari dráttarvélar eru í flokki T4 og T5. Nái breytingin fram að ganga munu vörugjöld

á ökutæki í þremur síðastnefndu flokkunum hækka úr 0% í 40%.

Í umsögn Bændasamtakanna er sömuleiðis bent á að með hækkun vörugjalda á dráttarvélar í flokki T3 sé beinlínis unnið gegn markmiðum um samdrátt í losun gróðurhúsalofttegunda, þvert á það sem segir í greinargerð. „Um er að ræða fjór- og sexhjól sem eyða langtum minna eldsneyti en aðrar stærri dráttarvélar eða tæki sem væru notuð í staðinn. Þá eru ekki enn sem komið er komin á markað hreinorkuökutæki

sem hafa sama notkunarsvið og þau fjór- og sexhjól sem nú eru flutt inn og nýta jarðefnaeldsneyti.“

Í umsögn frá S4S-Tækjum ehf. er vísað í sölugögn sem sýna að 85% af þeim T3 fjór- og sexhjólum sem fyrirtækið flytur til landsins séu notuð „í atvinnuskyni og við samfélagslega mikilvæg störf og eingöngu 15% tækjanna séu notuð til fólksflutninga í afþreyingarskyni“. Þessi tæki njóti því ekki „undanþágunnar að öþörfu“, eins og sagt sé í greinargerð með tillögunni.

/ph

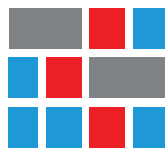
Nánari
upplýsingar

REYNSLUMIKLIR GÁMAR TIL SÖLU

Eigum til sölu mikið úrval af notuðum og nýjum gámum. Skoðaðu vöruúrvalið okkar á stolpigamar.is/solutorg

Sími 568 0100 | stolpigamar.is

Stólpi

Mynd / Pixabay

Atvinnuvegaráðuneyti:

Hækkun lágmarksverðs mjólkur til bænda

Verðlagsnefnd búvara hefur tekið ákvörðun um hækkun lágmarksverðs mjólkur til bænda.

Lágmarksverð 1.fl. mjólkur til bænda hækkar um 0,18% úr 141,13 kr./l í 141,39 kr./l skv. ákvörðun verðlagsnefndar búvara. Verðbreytingin tók gildi 17. nóvember sl.

Hækkun lágmarksverðs mjólkur til bænda er til komin vegna kostnaðarhækkana við framleiðslu mjólkur frá síðustu verðákvörðun sem byggði á verðlagi í júní 2025.

Verðlagsgrundvöllur kúabús hækkar um 0,18% frá júní til september 2025.

Heildsöluverð á mjólk og mjólkurvörum sem nefndin verðleggur helst óbreytt skv. ákvörðun verðlagsnefndar. Heildsöluverð á ógerilsneyddri mjólk í lausu máli hækkar um 0,16%.

Síðast hækkaði verðlagsnefndin lágmarksverð mjólkur til bænda í september sl. Hækkun lágmarksverðsins var þá um 1,15%, úr 139,53 kr./l í 141.13 kr./l. /sá

Vinsælt rótargrænmeti:

Íslenskar nípur í verslanir í fyrsta sinn

Von er á íslenskum nípum í matvöruverslanir, en þetta er í fyrsta skiptið sem þessi grænmetistegund er ræktuð til almennrar markaðssetningar á Íslandi.

Bændurnir Linda Guðmundsdóttir og Jón Ingi Ólafsson, í Þurranesi í Saurbæ í Dalabyggð, hafa gert tilraunir með nípuræktun [e. parsnip] á undanföllum tveimur árum meðfram sínum hefðbundna sauðfjárbúskap og ferðaþjónustu.

Nípan er ný grænmetistegund í útiræktun á Íslandi

Mynd / Aðsend

Ekki auðveld í ræktun en þolir frost

Nípan er vinsælt rótargrænmeti víða í Evrópu og mikið notuð sem meðlæti með ýmsum mat. Hún er ekki alveg sú auðveldasta í ræktun á Íslandi.

Það tekur langan tíma að fá fræið til að spíra og þær þurfa langan ræktunartíma líka, eða allt að fjóra mánuði. Á móti kemur að þær þola frost.

Þróunarstarf og nýsköpun

„Við byrjuðum uppskeruna seint og erum búin að taka upp nokkur hundruð

kíló. Sölufélagið er búið að standa þétt við bakið á okkur í þessu ferli og erum við þeim mjög þakklát fyrir það,“ segir Linda.

„Það er snúið að vera í þróunarstarfi og nýsköpun og skiptir máli að maður mæti skilningi og þolinmæði söluaðila. Það er líka ótrúlega kostnaðarsamt að sá í akra ár eftir ár og uppskera bara hluta af því sem er sáð en með hverju ári og hverju yrki sem við prófum erum við alltaf að fíkra okkur nær því að auka uppskeruna hjá okkur,“ segir Linda enn fremur. /smh

– Sjá nánar á síðu 24.

NÝVERSLUN LÍFLANDS

VERSLUN

Ný og glæsileg verslun Líflands í Reykjavík opnar í Korputorgi föstudaginn 21. nóvember

HLÖKKUM TIL AÐ SJÁ YKKUR!

Styrkir til tækjakaupa sem stuðla að samdrætti í losun

Jóhann Páll Jóhannsson umhverfis-, orku- og loftslagsráðherra og Hanna Katrín Friðriksson atvinnuvegaráðherra hafa ákveðið að ráðstafa 80 milljónum króna í Loftslags- og orkusjóð til fjárfestinga í tækjakaupum sem stuðla að samdrætti í losun gróðurhúsalofttegunda vegna áburðarnotkunar í landbúnaði.

Ráðstöfunin er í samræmi við markmið ríkisstjórnarinnar um eflingu nýsköpunar í landbúnaði og markvissari stuðning við bændur, eftir því sem fram kemur í fréttatilkynningu.

Í aðsendri grein í blaðinu í dag segist Jóhann Páll hafa lagt þunga

áherslu á að aðgerðir ríkisstjórnarinnar í orkumálum og loftslagsmálum skili margþættum ávinningi og vísar þar fyrst og fremst til nefndra styrkja og sérstakan fjárfestingarstuðning til handa garðyrkjubændum í þágu bættrar orkunýtni og orkusparnaðar. „Þær aðgerðir sem ég hef þegar ráðist í á sviði landbúnaðarmála munu skila sér í minnkandi losun gróðurhúsalofttegunda, sparnaði í búrekstri og bættri nýtingu takmarkaðra náttúruauðlinda. Þær snúast ekki aðeins um um loftslag og umhverfi heldur líka um framleiðni, fæðuöryggi og verðmætasköpun.“

Í tilkynningu um styrki til fjárfestinga í tækjakaupum segir

að nákvæmari og markvissari áburðardreifing skili sér í bættri nýtingu næringarefna, minni losun gróðurhúsalofttegunda og bættem búrekstri. „Áhersla er lögð á að styrkja verkefni sem falla að hlutverki sjóðsins. Forgangur er veittur þeim verkefnum sem eru talin skila mestum samdrætti í losun gróðurhúsalofttegunda (koldíoxíð-ígilda) í hlutfalli við upphæð styrks. Heimilt er að veita styrki til kaupa á búnaði sem keyptur er í samstarfi aðila, svo sem í gegnum búnaðarfélag eða verktaka sem annast áburðardreifingu fyrir bændur.“

– Sjá einnig síðu 41

/ph

Nýjar reglur um flutning yfir varnarlínur

Í samráðsgátt stjórnvalda hafa verið lögð drög að reglugerð um flutning sauð- og geitfjár yfir varnarlínur. Þau nýmæli eru í drögum að bændur á meginhluta landsins geta nú selt fé yfir varnarlínur beri það verndandi (V) eða mögulega verndandi arfgerð (MV).

Áður voru það aðeins bændur á líflambasölusvæðum sem höfðu heimild til að selja líflömb yfir varnarlínur.

Kaupendur þurfa ekki leyfi

Önnur nýmæli eru að fallið er frá því að hafa flutninga líflamba og -kiða háð bæði sölu- og kaupaleyfum frá Matvælastofnun. Eingöngu verður krafist leyfa fyrir sölu fjár yfir varnarlínur en kaupendur þurfa ekki sérstakt leyfi til flutnings eins og nú er.

Í greinargerð með drögum segir að samhliða gerð nýrrar reglugerðar um riðuveiki í fé hafi reglugerð um flutning líflamba milli landsvæða verið endurskoðuð. „Matvælastofnun lagði fram tillögur haustið 2024, ráðuneytið útfærði

tillögum og gætti að samræmi við drög að nýrri reglugerð um riðuveiki og Landsáætlun um útrýmingu sauðfjárríðu. Á haustmánuðum samþykkti Alþingi breytingar á lögum um dýrasjúkdóma nr. 25/1993 en þær breytingar eru forsenda fyrir breyttri nálgun á reglum um flutninga fjár yfir varnarlínur,“ segir í greinargerðinni.

Áfram mikil höft í áhættuhólfum

Ný reglugerð felur áfram í sér takmarkanir, en helsta breytingin frá núgildandi reglugerð er að tekið er mið af arfgerðum í stað landsvæða og líflambasölusvæða. Í greinargerðinni segir að með breytingunum opnast nýjar viðskiptaleiðir með líffé frá landsvæðum sem í áratugi höfðu ekki möguleika á að flytja fé yfir varnarlínur – og þannig ekki gefist kostur á að selja kynbótagripi til bænda í öðrum varnarhólfum. Skilyrði er að féð beri verndandi (V/x) eða mögulega verndandi (MV/x) arfgerð.

Áfram verða mikil höft á landsvæðum sem flokkast sem

áhættusvæði, sem ná frá Hrútafirði í vestri að Eyjafirði í austri. Sauðfé sem flutt er í áhættuhólf þarf að bera V/x arfgerð, MV/MV arfgerð eða T137/x arfgerð.

Nýjar reglur um línubrjóta

Þegar fé hefur sjálft farið yfir varnarlínur (sem línubrjótar) mun gilda regla um tilkynningaskyldu í afmörkuðum og skilgreindum tilvikum. Þegar fé ber breytileikana V/x eða MV/x verður heimilt að flytja það til baka til síns heima að uppfylltri meginreglunni „úr varnarhólfi með jafna eða betri sjúkdómastöðu en hólfið sem flutt er í“.

Fram til þessa hefur öllum línubrjótum verið slátrað alveg óháð því hvort féð beri verndandi eða mögulega verndandi arfgerðir og batur greiddar úr ríkissjóði. Einnig fellur hér undir flutningur á fé sem er arfhreint með verndandi arfgerð (V/V) og fé sem er flutt á kynbótastöð.

Umsóknarfrestur er um reglugerðardrögin til 28. nóvember. /smh

Tvö fyrirtæki bætast við landeldisdeild BÍ

– Öll landeldisfyrirtæki þurfa að safna mykju og koma í hagkvæma nýtingu

Landeldisfyrirtækin Samherji fiskeldi og Aurora fiskeldi eru nú formlega orðin hluti af landeldisdeild Bændasamtaka Íslands.

Fyrir voru fjögur fyrirtæki innan deildarinnar; First Water, GeoSalmo, Thor Landeldi, sem öll eru í Þorlákshöfn, og Laxey í Vestmannaeyjum. Deildin var stofnuð sumarið 2022 og var þá einungis eitt félag þar innanborðs sem hét Landeldi en skipti um nafn ári síðar og heitir síðan First Water. Á því ári fékkst styrkur úr Umhverfis- og loftslagsáætlun Evrópusambandsins, sem samsvaraði tæpum milljarði íslenskra króna, til samstarfsverkefnisins Terraforming LIFE sem Bændasamtök Íslands eru aðili að. Markmið þess var að þróa nýja aðferð hér á Íslandi við áburðar- og lífgasframleiðslu úr lífrænum úrgangi, sem fellur til við fiskeldi á landi og í landbúnaði.

Mikil samlegð með öðru fiskeldi

Samherji fiskeldi hefur komið að landeldi á laxi og bleikju í yfir 20 ár. Aurora fiskeldi hins vegar er enn á undirbúningsstigi framkvæmdaráætlunar, en þar er gert ráð fyrir að byrjað verði að reisa landeldisstöð á Grundartanga í Hvalfirði á næsta ári og fyrsta slátrun verði á árinu 2027. Í áætluninni er gert ráð fyrir að framkvæmdum verði lokið á árabílinu 2031 til 2032 – og þá mun stöðin skila árlega 28 þúsund tonnum af laxi til slátrunar.

Að sögn Jóns Kjartans Jónssonar, framkvæmdastjóra Samherja fiskeldis, eru þrjár landeldisstöðvar reknar undir merkjum Samherja og þrjár seiðastöðvar. „Öll landeldisfyrirtækin þurfa að safna mykju og koma

Jón Kjartan Jónsson.

Teikning af laxagarðinum sem fyrirhugað er að reisa við Reykjanesvirkjun.

Myndir / Samherji

fyrir með sem minnstum kostnaði. Þar er áherslan hjá okkur og mikil samlegð með öðru fiskeldi – og jafnvel bændum. Þetta er stærsta málið í dag.“

Útflutningsverðmætið verði 10 milljarðar

Spurður um núverandi fyrirkomulag varðandi meðhöndlun fiskeldismykjunnar, segir Jón að verið sé að safna mykju og nota í landgræðslu frá þeirra stærstu stöð sem sé Silfurstjarnan í Öxarfirði.

„Síðan erum við að byggja laxagarð á Reykjanesi, sem verður staðsettur í auðlindagarði HS Orku við Reykjanesvirkjun. Við gerum ráð fyrir að hún verði tekin í notkun á fyrri hluta ársins 2027. Þar verðum við líka með hreinsun frárennslis og frumvinnslu á mykju,“ segir Jón.

Hann gerir ráð fyrir að landeldi Samherja muni skila alls 7.500 milljónum í útflutningstekjur á næsta ári. „Síðan vex okkar útflutningur með nýrri stöð 2028 og með 2029 viðbóttinni er verða áætluð útflutningsverðmæti um 10 milljarðar á ári.“ /smh

Tryggðu þér bíl á betra verði fyrir áramót!

Áætlað er að breytingar á vörugjöldum leiði til hækkana á bensín-, dísel- og tengiltvinnbílum um áramót.*

Mitsubishi Outlander

Fjór hjóladrif - tengiltvinn
Verð frá: 8.690.000 kr.

Með 8 ára ábyrgð.
Kjörinn fyrir íslenskar aðstæður.

*Samkvæmt tillögu stjórnvalda munu vörugjöld á bensín, dísel og hybrid bifreiðar hækka verulega um áramót.

**VW Tiguan Life
TDI 4MOTION**
Dísel - sjálfskiptur
Verð: 10.240.000

**VW Tiguan Elegance
TDI 4MOTION**
Dísel - sjálfskiptur
Verð: 11.660.000 kr.

**VW Amarok Style
V6 4MOTION**
Sjálfskiptur - fjór hjólad.
Verð: 13.390.000 kr.

**VW Amarok Style
V6 4MOTION**
Sjálfskiptur - fjór hjólad.
Verð: 13.640.000 kr.

VW Caddy Cargo
Beinskiptur - framhjólad.
Verð: 4.990.000 kr.

VW Caddy Cargo
Sjálfskiptur - framhjólad.
Verð: 5.890.000 kr.

Atvinnuvegaráðuneyti:

Sameinar MAST, Fiskistofu og Verðlagsstofu

Til stendur að sameina Matvæla- stofnun, Fiskistofu og Verðlagsstofu skiptaverðs. Tilfærsla verður á verkefnum heilbrigðiseftirlita sveitarfélaga, hvað varðar eftirlit með matvælum, til stofnunarinnar.

Hanna Katrín Friðriksson atvinnuvegaráðherra áformar að leggja fram á vörþingi 2026 frumvarp þar sem lagt er til að Matvælastofnun, Fiskistofa og Verðlagsstofa skiptaverðs verði sameinaðar í eina stofnun.

Í frétt frá atvinnuvegaráðuneyti segir að frumvarpið geri jafnframt ráð fyrir tilfærslu á verkefnum heilbrigðiseftirlita sveitarfélaga hvað varðar eftirlit með matvælum til stofnunarinnar. Áform frumvarpsins séu í samræmi við áherslur sem birtist í stjórnarsáttmála um einföldun stjórnsýslu, hagræðingu í ríkisrekstri og aukna skilvirkni í samskiptum fyrirtækja og hins opinbera.

„Í fýsileikagreiningu sem unnin var fyrir atvinnuvegaráðuneytið vegna mögulegrar sameiningar Matvælastofnunar, Fiskistofu og Verðlagsstofu skiptaverðs kom fram að fyrrgreindar stofnanir sinna allar opinberu eftirliti á sviði matvæla sem megí samþætta enda mikil líkindi í viðfangsefnum og starfsstöðvar reknar á svipuðum stöðum á landinu. Að auki skapi sameining forsendur fyrir samræmda stefnumótun og framkvæmd í matvælaframleiðslu og fiskveiðum. Jafnframt skapist

tækifæri til að bæta þjónustu, draga úr skrifræði og bæta þjónustu við atvinnulífið. Horft er til þess að til verði öflug eftirlitsstofnun á sviði matvælaframleiðslu og fiskveiða þar sem starfsstöðvar verði staðsettar um allt land,“ segir í fregn ráðuneytisins.

Á haustmánuðum kynntu atvinnuvegaráðherra og umhverfis-, orku- og loftslagsmálaráðherra áform um einföldun regluverks, þar sem gert er ráð fyrir að færa eftirlit með matvælaframleiðslu, hollustu- háttum og mengunarvörnum til við- eigandi ríkisstofnana. Ráðgert er að matvælaþáttur þess verkefnis verði hluti af fyrrgreindu frumvarpi atvinnuvegaráðherra. Atvinnuvegaráðuneytið og umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytið munu áfram vinna saman til að tryggja skilvirka og árangursríka tilfærslu frá sveitarfélögunum varðandi mannauðsmál o.fl.

Fyrirhugaðar breytingar hafa þegar verið kynntar starfsmönnum viðkomandi stofnana. Gert er ráð fyrir að ný sameinuð stofnun taki til starfa í janúar 2027.

/sá

Sónia Guajajara, ráðherra frumbyggja í Brasilíu, tók þátt í fjölmennri kröfugöngu við upphaf COP30, þar sem m.a. var krafist tafarlausa aðgerða til verndar Amazon-svæðinu. Mynd / Hermes Caruzo - COP30

COP30:

Fáein skref í rétta átt

— Næsti áratugur mun skipta sköpum

Talið er að COP30 marki upphaf að afgerandi áratug í baráttunni gegn loftslagsbreytingum, þar sem loftslagsskuldbindingar verði að breytast í aðgerðir á vettvangi.

Þrítugasta þing aðildarríkja loftslagssamnings Sameinuðu þjóðanna (UNFCCC) hefur staðið yfir í Belém í Brasilíu undanfarna daga (10.–21. nóvember). Sem fyrr hefur verið rætt um hvernig draga megí úr losun, vernda skóga, styrkja aðlögunarfjármögnun og viðvörunarkerfi, svo fátt eitt sé nefnt.

Skýrsla Umhverfisstofnunar SP um losunarbíl 2025, sem gefin var út í aðdraganda COP30, sýnir núverandi skuldbindingar verða til þess að hlýni á jörðinni um 2,3–2,5 °C í lok aldarinnar. Hlýnun mun líklega fara yfir 1,5 °C þegar á næsta áratug og forgangsverkefnið nú að forða frekari hlýnun eins og nokkur kostur er. Því er krafa á COP-þjóðunum um að skila meiri niðurskurði í losun, einkum í geirum sem losa mikið CO₂, svo sem í orku, iðnaði og flutningum.

Vísindamenn við Potsdam-háskóla telja að binda þurfi um tíu milljarða tonna CO₂ árlega og draga miklu hraðar úr losun, eigi að vera nokkur von um að halda hlýnun á bilinu 1,6–1,8 °C.

Þegar þetta er ritað er COP30

senn að ljúka og verið að takast á um endanlegar samþykktir. Þó er ekki beinlínis að vænta stórra ákvarðana heldur fremur áherslu á og útfærslu aðgerða meðal þátttökuríkja.

Nokkuð áunnist

Fyrstu dagar COP30 fóru í að ná lendingu í setningu svonefndra aðlögunarvísa.

Mannmörg kröfuganga Global Climate March krafðist þess að COP30 myndi samþykkja tafarlaugar aðgerðir til verndar m.a. Amazon-svæðunum.

Á þriðja degi þingsins lýstu fulltrúar Kólumbíu því yfir að landið væri hið fyrsta innan Amazon þar sem skógarsvæðið væri nú algerlega laust við olíu- og námuvinnslu.

Á leiðtogafundi 14. nóvember var kynnt svokölluð Belém-yfirlýsing, en að henni standa m.a. 35 þjóðir og alþjóðlegar stofnanir. Yfirlýsingin felur í sér umhverfis-, efnahagsleg og félagsleg markmið um að endurmóta hnattrént landslag, knýja fram tækninýjungar og koma á sjálfbæru líkani um hagvöxt. Skuldbinda þjóðirnar sig til sameiginlegrar viðleitni og samræmdra aðgerða sem flýti fyrir orkuumskiptum, nútímavæðingu iðnaðar og auki

tækifæri fyrir þróunarríki innan græna hagkerfisins.

Fulltrúar Suður-Kóreu tilkynntu á ráðstefnunni þá ákvörðun að loka öllum kolaorkuverum landsins fyrir árið 2040. Suður-Kórea gengur nú til liðs við „Powering Past-kolabandalagið“, hóp um 60 þjóða og 120 ríkisstjórna, fyrirtækja og stofnana, sem skuldbinda sig til að hætta notkun jarðefnaeldsneytis í áföngum.

Norræna ráðherranefndin kynnti yfirlýsingu sína um matvæli og lífhagkerfi í tengslum við loftslagsbreytingar. Lögð er áhersla á möguleika fæðukerfa og lífhagkerfis til að sporna við loftslagsbreytingum, bæði með mótvægisáðgerðum og aðlögun.

Fjármagn skiptir sköpum

Umræðu um fjármögnun loftslagsaðgerða og -varna hefur borið einna hæst á COP30. Unnið hefur verið að áætlun um allt að 1,3 billjóna dollara árlegrar loftslagsfjármögnunar til þeirra sem mest þurfa á því að halda. Talið er að þróunarríki muni þurfa um 310 milljarða dollara árlega til að takast á við loftslagsbreytingar og aðlaga sig breyttu deufurari.

/sá

Raflínunefnd verður skipuð vegna Holtavörðuheiðarlínu 1

Inga Sæland félags- og húsnæðismálaráðherra hefur ákveðið að skipa raflínunefnd vegna framkvæmdar sem fengið hefur vinnu- heitið Holtavörðuheiðarlína 1.

Nefndin er skipuð í samræmi við ákvæði í skipulagslögum frá árinu 2023. Samkvæmt því er ráðherra heimilt að skipa sérstaka raflínunefnd sem hefur það hlutverk að undirbúa, kynna og afgreiða raflínuskipulag fyrir framkvæmd í flutningskerfi raforku sem nær til tveggja eða fleiri sveitarfélaga og afgreiða umsókn um framkvæmdaleyfi fyrir henni. Frá þessu er greint í svari ráðuneytisins við fyrirspurn.

Landsnet sendi ráðuneytinu beiðni í lok júní síðastliðinn um skipun raflínunefndar vegna Holtavörðuheiðarlínu 1. Einn fulltrúi frá hverju sveitarfélagi sem um ræðir mun eiga sæti í nefndinni, auk fulltrúa umhverfis-, orku- og loftslagsráðherra og fulltrúa félags- og húsnæðismálaráðherra.

Síðastnefndi fulltrúinn verður formaður nefndarinnar. Ráðherra er heimilt að skipa umrædda nefnd að undangenginni beiðni frá aðila sem ber ábyrgð á framkvæmd í flutningskerfi raforku eða ef sveitarfélag leggur fram beiðni þess efnis.

Gert er ráð fyrir að framkvæmdin við Holtavörðuheiðarlínu 1 muni ná til fjögurra sveitarfélaga, Hvalfjarðarsveitar, Skorradals- hrepps, Borgarbyggðar og Húnaþings vestra. Fyrirhuguð framkvæmd er 220kV loftlína sem áætlað er að liggi frá tengivirki í Hvalfirði að nýju tengivirki sem byggt verður á Holtavörðuheiði. Áætlað er að framkvæmdir hefjist árið 2027.

Í síðasta tölublaði Bændablaðsins var greint frá því að sveitarfélög og hagsmunafélag landeigenda vegna Holtavörðuheiðarlínu 1 eru gagnrýnin á skipun raflínunefndar. Helst er það vegna þess að umrædd nefnd getur skert skipulagsvald sveitarfélaga.

/ál

NÓVEMBERTILBOÐ!
20% AFSLÁTTUR
AF STÖMPUM OG STEINUM

www.fodur.is
fodur@fodur.is

FB Reykjavík
Korngráðar 12
570 9800

FB Selfoss
Austurvegur 64 a
570 9840

FB Hvolsvöllur
Dufþakabraut 1
570 9850

SENDUM UM
ALLT LAND

Umhverfis-, orku- og loftslagsráðherra Íslands vakti athygli á mögulegu hruni AMOC í ávarpi á COP30.

„Breytingar á hafstraumum í kringum Ísland gætu haft afdrifarík áhrif og valdið umtalsverðri röskun á innviðum, hagkerfi, vistkerfum og lífskjörum almennings.“ Þetta sagði Jóhann Páll Jóhannsson, umhverfis-, orku- og loftslagsráðherra, í ávarpi á COP30. Hann beindi sjónum að loftslagsvæðingum og þeirri alvarlegu hættu sem felist í hnignun eða hugsanlegu hruni veltihringrásar Atlantshafsins (AMOC). „Þessi væðingur gæti orðið á líftíma barna okkar,“ sagði hann einnig.

Ekki óumflýjanleg þróun

Ríkisstjórn Íslands hafi þegar brugðist við og nálgast málið sem þjóðaröryggisógn. Nýlegar vísindarannsóknir bendi til að hættan á verulegri röskun AMOC fari vaxandi ef ekki takist að draga hraðar úr losun gróðurhúsalofttegunda á

heimsvísu. Ráðherra sagði góðu fréttirnar vera þær að þessi þróun sé ekki óumflýjanleg. Þær ákvarðanir sem teknar verði nú og aðgerðir sem gripið verði til í sameiningu skipti sköpum fyrir framtíðina.

„Við verðum að flýta fyrir samdrætti í losun, við verðum að fjárfesta og fjárfesta mikið, í nýrri tækni með nýjum möguleikum, allt frá ofurheitum jarðvarma til bindingar og jarðefnavinnslu CO₂,“ sagði ráðherra enn fremur í ávarpi sínu.

Sérstakur AMOC-viðburður

Efna átti til sérstaks viðburðar að tilstuðlan ráðherra, um AMOC-veltihringrásina og mögulega hnignun hennar, í svokölluðum Cryosphere-skála, 20. nóvember, þar sem m.a. þýski haf- og loftslagsfræðingurinn dr. Stefan Rahmstorf, prófessor við Potsdam-háskóla, hefði framsögu.

Á dagskrá ráðherra samhliða setu á COP30 voru tvíhliða fundir

Jóhann Páll Jóhannsson, umhverfis-, orku- og loftslagsráðherra, ræddi AMOC á COP30. Mynd / Stjr.

með ráðherrum annarra ríkja og leiðtogum alþjóðastofnana, m.a. umhverfisráðherra Finnlands, umhverfis- og orkuráðherra Ítalíu og loftslags- og orkumálaráðherra Nýja-Sjálands. Átti þar að leggja áherslu á mikilvægi samstarfs ríkja í loftslagsmálum, um hnignun veltihringrásarinnar, nýsköpun, föngun og förgun kolefnis og ofurheitan jarðhita.

/sá

TILVALIN
JÓLAGJÖF

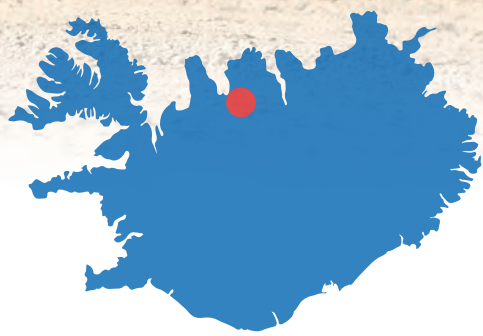

Skagafjörður
bíður þín!

LANDSMÓT
Á HÓLUM

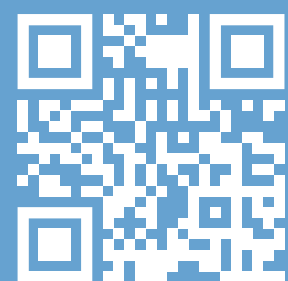
5.-11. júlí 2026

12. júlí Menning og ræktun
í Skagafirði

Tryggðu þér miða
í forsölu fyrir áramót

21.900 | vikupassi
fullorðnir

Hátíð . Samfélag . Ævintýri

Bændablaðið

Ritstjóri: Þröstur Helgason (ábm.) throstur@bondi.is – Sími: 563 0300
Auglýsingastjóri: Þórdís Una Gunnarsdóttir thordis@bondi.is – Sími: 866 3855
Bláðamenn: Ástvaldur Lárusson astvaldur@bondi.is – Hulda Finnsdóttir hulda@bondi.is
Sigrún Pétursdóttir sigrunpeturs@bondi.is – Sigurður Már Harðarson smh@bondi.is
Steinunn Ásmundsdóttir steinunn@bondi.is
Vefur blaðsins: www.bbl.is – Netfang blaðsins: bbl@bondi.is
Frágangur fyrir prentun: Sigrún Pétursdóttir – Prentun: Landsprent ehf.
Upplag: 33.000 Dreifing: Landsprent og Íslandspóstur. ISSN 1025-5621

Mikill vöxtur í landeldi

Mikill vöxtur er fjórirjóstur í íslensku landeldi á næstu árum, eins og fram kom í síðasta blaði. Kannski kemur á óvart að starfandi eru 37 fyrirtæki í landeldi en þau sem stefna á mesta framleiðslu eru fimm, Laxey, First Water, Samherji, Thor Landeldi og Matorka. Þar starfa nú um 320 manns en í greininni í heild um 4–500. Séu afleiðd störf og störf sem koma til af uppbyggingarframkvæmdum fyrirtækjanna þá er talan um 1.300. Mest áhersla er á lax og bleikju og er áætlað að framleiðslan árið 2032 verði orðin 140 þúsund tonn á ári. Framleiðsluverðmæti þeirra eru áætluð 200 milljarðar króna. Til viðmiðunar má líta til talna Hagstofunnar um útflutningsverðmæti þorsks árið 2024 en þetta er tæpum 60 milljörðum meira. Þegar þarna verður komið sögu árið 2032 er áætlað að um 2.300 manns starfi með beinum eða óbeinum hætti við rekstur og framkvæmdir fyrirtækjanna fimm.

Ljóst er að hér er að verða til mikilvæg stöð undir þann „útflutningsvöxt“ sem stjórnvöld kalla nú mikið eftir. Ef marka má orð Lárusar Ásgeirssonar, formanns búgreinadeildar landeldis í Bændasamtökum Íslands, vantar þó talsvert upp á viðbragðið hjá stjórnvöldum. Lárus segir að lagaumhverfið í kringum atvinnugreinina þurfi að styrkja: „Tryggja þarf gegnsæi og skilvirkni í leyfisveitingum. Fasteignagjöld eldismannvirkja þarf að endurskoða og sérlega mikilvægt er að skoða ívilnanir meðan fyrirtæki eru í uppbyggingarfasa,“ segir hann í viðtali við blaðið og enn fremur: „Mikilvægt er að styrkja lagaumhverfi og reglugerðir þar sem áhersla er lögð á sérstöðu landeldis. Að lög og reglur endurspegli þann umhverfisvána og sjálfbæra rekstur sem þessi fyrirtæki standa fyrir.“

”Aftur og enn skal hér brýna stjórnvöld til þess að hafa augun opin fyrir nýsköpun og tækifærum í íslenskum landbúnaði ...

Taka verður undir þetta, ekki einungis í ljósi þeirra efnahagslegu verðmæta sem landeldið stefnir í að skapa þjóðarbúinu heldur einnig í ljósi þess að hér er um að ræða sjálfbæra og umhverfisvána starfsemi þar sem athyglisverður árangur hefur að auki náðst í heilnæmi fískisins sem verið er að ala. Í blaðinu hefur svo nýlega verið sagt frá metnaðarfullu tilraunaverkefni á vegum landeldisfyrirtækja og Bændasamtakanna, Terraforming LIFE, sem miðar að ábyrgri og sjálfbærri meðhöndlun úrgangsstrauma frá landeldi. Unnið er að því að þróa leið til þess að umbreyta landeldismykju og búfjármýkju í lifrænan áburð og lifgas. Verkefnið gæti annað innlendri eftirspurn eftir áburði sem væri mikilvægur stuðningur við hringrásarhagkerfi landsins.

Einnig er mikilvægt að hugað verði að orkuþörf landeldis til næstu ára og áratuga. Hér er komin atvinnustarfsemi sem mun skila arðinum öllum til landsmanna og leiða til atvinnuuppbyggingar víða um landið. Landeldi réttlætir að því leyti aukna orkuframleiðslu.

Aftur og enn skal hér brýna stjórnvöld til þess að hafa augun opin fyrir nýsköpun og tækifærum í íslenskum landbúnaði.

Þröstur Helgason

Pantaðu á bustolpi.is

Kraftblanda
Fiskimjölrikt fóður

Blómabúið Espiflöt:

Um 5–6 milljóna króna sparnaður með nýjum LED-ljósum

– Nýtti sér stuðning úr Loftslags- og orkusjóði til að setja upp 220 ný ljós

Í sumar úthlutaði Loftslags- og orkusjóður rúmlega 118 milljónum króna í styrki til 10 verkefna í þeim tilgangi að draga úr orkunotkun í íslenskum gróðurhúsum.

Axel Sæland, formaður garðyrkjudeildar Bændasamtaka Íslands, hefur sett upp 220 LED-ljós sem hann áætla að spari 5–6 milljónir í raforkukostnaði árlega.

Axel er blómabóndi á Espiflöt og segir að eftir rúmlega mánaðar reynslu af notkun LED-ljósanna sé ljóst að þau virki mjög vel – með gömlu HPS-ljósunum. „Við ákváðum að fara svo kallaða hybrid-leið, það er að taka niður annað hvert HPS-ljós í 2.600 fermetra rými og setja LED-ljós í staðinn. Margir garðyrkjubændur á Norðurlöndunum, sem og annars staðar í Evrópu, hafa byrjað á þessari leið. Þannig að helmingurinn af ljósum á því svæði er kominn í LED og helmingurinn er enn þá í HPS. Með þessu erum við að taka stór skref í átt að LED en með tiltölulega lítilli áhættu, þar sem við erum enn með stóran hluta í HPS-ljósunum sem við þekkjum mjög vel.“

Hagkvæmara að hita með vatni

„Það voru nokkur atriði sem búið var að vara okkur við með að gætu gerst og við höfum fylgst sérstaklega með,“ heldur Axel áfram.

„Til dæmis að rakastig verði of hátt í húsunum, en það hefur ekki gerst enn þá, sem ég held að sé vegna þess að við erum með helming af lýsingunni í HPS-ljósunum. Plönturnar þurfi minna af vatni þar sem minni uppgufun er frá plöntunum. Þetta sjáum við og erum búin að bregðast við. Einnig erum við búin að hækka viðmiðunarhitann í húsunum til að bregðast við því að minni hiti kemur frá ljósum. Sem verður til þess að við erum að nota töluvert meira af heitu vatni til upphitunar. En það er kostnaður sem við viljum sjá því það kostar okkur miklu minna að hita húsin upp með heitu vatni en raforku. Það er ekki annað að sjá en að plönturnar séu að elska þetta.“

Sparnaður í flutningskostnaði og raforkunotkun

Axel metur stöðuna þannig að breytingin spari 100 kílóvött í uppsettu afl. „Við vorum fyrir með 1.114 kílóvött og ættum að fara niður í 1.014 kílóvött. Þetta skiptir miklu máli þar sem stór kostnaður við að koma raforkunni til okkar er mældur í aflstoppum. Þannig að því lægra uppsett afl því lægri kostnaður. Svo kemur sparnaðurinn af því að LED-ljósinn nota minna af raforku. Við erum að lýsa í kringum 5.000 klukkustundir á ári. Í einföldu reiknidæmi sést að 5.000 klukkustundir sinnum 100

Um 220 LED-ljós hafa verið tekin í notkun á stöðinni.

Mynd / Aðsend

kílóvött eru 500.000 kílóvattstundir á ári. Þetta er stóra dæmið, við erum að greiða 10 krónur á kílóvattstundina, þar sem innifalið er orka og dreifing, og því ættum við að ná fram fimm milljóna króna hagræðingu. En við teljum að með aukinni þekkingu og reynslu ættum við að ná fram enn meiri sparnaði með því að nota HPS-ljósinn minna á vorin, sumrin og haustin.

Ég tel að garðyrkjan eigi að nýta sér þetta frábæra tækifæri sem er komið, þ.e. að sækja um styrk til orkusparandi aðgerða í gegnum Orkusjóð hjá umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytinu. Þarna er möguleiki á að fá allt að 40% fjármögnun upp að 15 milljónum. Miðað við þróun á raforkuverði síðustu ára og þeirri miklu eftirspurn sem ríkir hér á landi þá er mjög mikilvægt að ylræktin bregðist við og leiti leiða til að minnka þennan

mjög svo stóra kostnaðarlið. Einnig er gott að hafa í huga að HPS-ljósinn eru hætt í þróun þar sem þau innihalda örmagn af kvikasilfri. Það er stefna ESB að banna allan ljósabúnað sem inniheldur kvikasilfur sem eykur enn á þörfina fyrir því að ylræktin taki þetta mikilvæga skref.“

Axel segir að stilla þurfi LED-ljósinn í samræmi við hvað verið sé að rækta. Hjá honum var valið að hafa 80% rautt, 10% blátt, 5% grænt og 5% hvítt. Svo bætist 10% fjarrautt ofan á sem aukarás. Ákvörðunin um þessi tæknilega atriði hafi verið tekin eftir samráð við ráðunauta sem fylgjast með rannsóknnum á þessu sviði.

„LED-ljósinn eru vissulega dýr en með þessum fjárfestingarstuðningi eigum við að ná þeim fjármunum hratt til baka með minni raforkunotkun,“ segir Axel.

Viðbótar 100 milljónir í stuðning

Jóhann Páll Jóhannsson umhverfis-, orku- og loftslagsráðherra gerði breytingu á reglugerð um Loftslags- og orkusjóð í vor og fól sjóðnum að veita garðyrkjubændum sérstakan fjárfestingarstuðning í þágu bættrar orkunýtni og orkusparnaðar. Espiflöt notaði þá úthlutun til fjárfestinga í nýja ljósabúnaðinum, sem dugði fyrir 40% af fjármögnuninni.

Í vikunni tilkynnti Jóhann Páll Jóhannsson svo um að í ljósi góðs árangurs af þeirri úthlutun hafi hann ákveðið að ráðstafa aukalega 100 milljónum króna í verkefnið. Umsóknarfrestur fyrir næstu úthlutun er til 15. desember 2025. /smh

Axel Sæland, formaður garðyrkjudeildar Bændasamtaka Íslands, er alsæll með nýju LED-ljósin á Espiflöt.

Mynd / sá

Við göngugötuna, eða Hafnarstræti, á Akureyri er lítill pylsuvagn sem selur drykki og léttingsmat. Þar var starfsmaður á vakt 11. nóvember og afgreiddi veitingar út um lúgu þrátt fyrir að kalt væri í veðri.

Mynd og texti / ál

Rólegur ýlir

Vinkill | Kári Gautason
kari@rekon.is

Nú þegar jólavertíðin fer að hefjast langar mig til þess að hvetja þig til að taka þátt í „Rólegum ýli“. Þú, lesandi góður, ert mögulega að velta fyrir þér hvað í ósköpunum það er og verður það nú útskýrt.

Samkvæmt gamla tímatalinu hefst ýlir, annar í vetri, í næstu viku. Ýlir er skrítið nafn og kenningar eru til um það að orðið sé skylt orðinu jól. Það er betra nafn yfir þennan tíma sem fer í hönd heldur en nóvember, sem mér skilst að þýði níundi mánuður ársins á latínu. Þetta þykir mörgum notalegur tími og er undirritaður engin undantekning. Það þýðir að bráðlega get ég byrjað að lesa Aðventu fyrir sjálfan mig og klassíska bók Iðunnar Steinsdóttur um jólasveinana fyrir dóttur mína. Ég get farið að losa flækjurnar á jólaseríunum og kannski kemst ég yfir sogskálar fyrir þær áður en þær eru allar uppseldar eins og mörg undanfarin ár.

Það sem mér finnst gott við þennan tíma er að veröldin sjálf reynir að hægja á manni.

Oft er vont veður og því fer maður hægar um, eða hreinlega er bara ófært. Myrkrið hefur líka þau áhrif að minna er hægt að gera úti við. En á sama tíma vill nútíminn og neysluhyggjan að fólk sé stressað og fari hraðar. Því þá kaupir fólk meir. Þetta er því fyrirtaks tími til þess að láta til skarar skriða og ganga til liðs við andspyrnuhreyfinguna. Það kann að virðast sérlundað að ráðstafa dálkaplássi í trúboð af þessu tagi en ég tel það mikilvægt.

Ástæðan er einföld, skaðinn af samfélagsmiðlum gagnvart athygli einstaklinga og samheldni samfélagsins er miklum mun meiri heldur en kostir. Dæmin eru legið en einfaldasta útleiðingin er að kjarnamarkmið tæknirisanna er ekki að tengja heiminn saman til þess að gera hann að betri stað, heldur að fá þig, notandann, til þess að eyða sem mestum tíma þarna. Þú ert söluvaran, upplýsingar um þig eru seldar til auglýsenda til þess að fá þig til þess að ráðstafa launum þínum í neysluvarning. Nýlega var frétt um það að tíundi hluti auglýsingatekna Meta, móðurfélags Facebook, væri vegna svikamylla.

Slíkt er farið að líkjast meira skipulagðri glæpastarfsemi heldur en fyrirtækjarekstri.

Raunveruleg nánd við annað fólk fæst ekki í gegnum samfélagsmiðla, heldur aðeins bjóguð spegilmynd nándar. Miklu betra er að gera sér far um að hringja í vin í stað þess að „skrolla“ í korter á meðan þú tekur pásu. Þannig fyllum við raunverulega á tankinn sem við sem manneskur verðum að fylla á til þess að halda (andlegri) heilsu. Nánd við annað fólk er heilbrigðismál og sérstaklega fyrir okkur karla sem erum af einhverjum ástæðum lélegri að leita í slíkt. Þá er annað sem kemur í ljós þegar við látum frá okkur samfélagsmiðla. Athyglisgáfan sem ég taldi að ég hefði glatað varanlega með notkun á samfélagsmiðlum, hún var þarna enn þá. Það þurfti bara að dusta af henni Instagram-vídeoín, Facebook-kommentin og öll skrambans storiín.

Leggjum frá okkur símana, rífum upp prjónana, bækurnar og Bændablöðin fram á nýtt ár!

Höfundur er búvísindamaður.

Pistill formanns | Trausti Hjálmarsson
trausti@bondi.is

Þolinmæðin og þrautirnar

Síðustu tvær vikur hitti ég, ásamt stjórn og starfsfólki Bændasamtakanna, bændur og aðra áhugasama á fjórtán fundum um allt land.

Við bændur erum annálaðir fyrir þolinmæði, enda eru þrautseigja og æðruleysi nánast forsendur fyrir því að fólk endist í búskap. Fólk getur komist í gegnum ótrúlega erfiðleika á seigluinni einni, eins og Íslendingar þurftu oft að gera fyrr á öldum. Sá munur á þrautseigju og þolinmæði er samt sá að í þolinmæðinni felst ákveðin vænting til framtíðarinnar, að fram undan sé eitthvað annað og meira en bara að þrauka og tóra út í það óendanlega.

Þolinmæði var mér oft hugleikin á fundaðerð stjórnar og starfsfólks Bændasamtakanna um landið á dögnum. Fundirnir voru fjórtán talsins og eins og alltaf voru umræðurnar líflegar og málefnalegar. Stóru málin voru þau sömu og undanfarin ár. Skjólið af tollverndinni minnkar ár frá ári þar sem tollarnir eru bundnir í krónutölur, en fylgja ekki verðlagsþróun. Mikill og sívaxandi fjárfestingarkostnaður og kostnaður við það að hefja búskap valda mörgum áhyggjum sömuleiðis, því fjárfesting og nýliðun í landbúnaði eru alger forsenda fyrir því að greinin vaxi og dafni til framtíðar.

Í grunninn vilja bændur það sem allir vilja, réttláta umbun fyrir erfiði sitt og fyrirsjáanleika til framtíðar. Af þeim sökum var því almennt ekki illa tekið þegar ég sagði frá því á fundunum að atvinnuvegaráðherra hefði gert tillögu um að búvörusamningar verði framlengdir um eitt ár. Markmiðið með framlengingunni væri að fá meiri tíma til að búa hér til starfsumhverfi í landbúnaði sem lífvænlegt væri til lengri tíma.

„Traust þarf að ríkja á milli aðila, og ekki aðeins á milli stjórnar Bændasamtakanna og ráðherranna, heldur á milli bænda almennt og stjórnvalda ...“

Ég segi að hugmyndinni um framlengingu hafi „almennt“ ekki verið illa tekið, en þó mátti merkja ákveðna óþolinmæði líka, ekki síst hjá yngri bændum og þeim sem eru að stíga sín fyrstu skref í búrekstri. En þolinmæðin er heldur ekki óþrjótandi hjá öðrum bændum og því er mikilvægt, fari svo að framlengingin verði samþykkt, að tíminn verði þá raunverulega nýttur til að ná meiri og betri árangri en annars hefði verið mögulegt.

En fleira þarf en tíma til að vinnan við nýtt stuðningskerfi í landbúnaði verði árangursrík. Traust þarf að ríkja á milli aðila, og ekki aðeins á milli stjórnar Bændasamtakanna og ráðherranna, heldur á milli bænda almennt og stjórnvalda. Og það er ekki til þess fallið að skapa slíkt traust ef einstaka ráðherrar eru að gera breytingar á starfsumhverfi bænda upp á eigin spýtur, meðan á viðræðunum stendur. Ráðherra og forysta bænda var sammála um það í sumar að í vegferðinni sem fram undan væri ætti að ræða starfsskilyrðin í stóru myndinni og hafa allt uppi á borðinu. Skoða þyrfti hvernig allt kerfið vinnur saman að heildarhagsmunum bænda og neytenda og að mínu viti er augljóst að tollamál og mögulegar breytingar á búvörulögum falla þar undir.

Það hlýtur að liggja í augum uppi að ef vinnan á að snúast um stóru myndina, og ef tollamál og búvörulög eru hluti af þessari sömu stóru mynd, þá gengur það ekki upp að bændur haldi áfram að lesa um það á fréttasíðum að fram undan séu breytingar á tollun innfluttra mjólkurvara, eða að gera eigi grundvallarbreytingar á starfsumhverfi afurðastöðva, svo nýleg dæmi séu tekin.

Stjórnvöld eru í einstakri stöðu til að skapa hér starfsumhverfi sem gefur bændum og íslenskum landbúnaði almennt svigrúm og tækifæri til að sækja fram og eflast í takt við kröfur og þarfir neytenda. Það væri synd ef þau láta það tækifæri sér úr greipum renna.

Höfundur er formaður Bændasamtaka Íslands.

Jarmað, hneggjað, baulað ...

Tregðan til þess að seinka klukkunni hér á landi er sorglegt dæmi um íhaldssemi og vantrú á vísindi. Ríkisstjórn VG, Sjálfstæðisflokks og Framsóknar hafnaði því árið 2020 að breyta klukkunni eftir tveggja ára umræðu, samráðsferli þar sem metfjöldi umsagna barst, eða um 1.600 talsins, og ályktun vinnuhóps sérfróðra sem mælti sterklega með því að klukkunni yrði seinkað um klukkutíma. Þremur árum fyrr höfðu þrír vísindamenn fengið Nóbelsverðlaun í læknisfræði fyrir rannsóknir sínar á líkamsklukkunni sem útskýra hvernig plöntur, dýr og manneskur laga lífshrynjandi sína að snúningi jarðar. Ekkert af þessu dugði. Þáverandi forsætisráðherra, Katrín Jakobsdóttir, tilkynnti að Íslendingar skyldu eftir sem áður lifa með þeirri ákvörðun stjórnmalamána frá árinu 1968 að búa við vitlaust stillta klukku. Erla Björnsdóttir, svefnserfræðingur sem sat í vinnuhópnum, hefur kallað þetta „stöðutöku gegn vísindum“.

Erla hefur nú hafið undirskriftasöfnun til þess að ýta við málinu einu sinni enn. Hún hefur bent á að áhrif rangt stilltrar klukku séu neikvæð á heilsu fólks, einkum barna og unglinga. Alma Möller, heilbrigðisráðherra og fyrrverandi landlæknir, hefur tekið undir það og sagt að „líklegt sé“ að misræmið á milli stillingar klukku hérlendis og hnattstöðu

skerði svefn. Hún studdi tillöguna árið 2020 en segir að málið yrði borið undir þjóðaratkvæðagreiðslu ef til kæmi nú. Það mun örugglega skila jákvæðri niðurstöðu því að samkvæmt skoðanakönnun Gallup er meirihluti þjóðarinnar breytingunni hlynntur.

Rökin gegn breytingu klukkunnar eru enda ekki stórvægileg og snúast aðallega um það hvernig viðskipti voru stunduð fyrir daga tölvupósts og nets. Einnig hefur verið talað um að það myndi dimma fyrr síðdegis sem gæti latt fólk til útivistar og haft áhrif á íþróttaiðkun barna. Hérlendis er útivist fyrst og fremst stunduð yfir bjartasta tíma ársins og því mun breytingin ekki hafa mikil áhrif á hana. Yfir dimmasta tíma skammdegisins stunda börn umfram allt íþróttir innanhúss og breytingin hefur engin áhrif á ljósin í íþróttahúsum landsins. Golfarar hafa haft hátt í þessari umræðu en áhugamál þeirra gengur ekki fyrir heilsu landsmanna þótt göfugt sé.

Þegar tveir þriðju þjóðarinnar, sem búa á suðvesturhorni landsins, vakna klukkan sjö að morgni, þá er klukkan í raun og veru hálf sex. Heili okkar segir okkur þá ítrekað að það sé enn nótt og að fara að sofa aftur. Hvernig væri að hlusta á heilann?

Íslenskt staðfest:

Mjólkursamsalan mun nota upprunamerkið á vörur sínar

Mjólkin frá Mjólkursamsölunni verður sjötta vörumerkið sem fær upprunamerkið Íslenskt staðfest á sínar umbúðir.

Til að byrja með verður mjólkin eingöngu merkt, eða frá næstu áramótum, en fleiri vörur munu svo í framhaldinu fá upprunamerkið.

Auðveldara að taka upp merkið

Herdís Magna Gunnarsdóttir.

Mynd / Aðsend

Merki sem neytendur þekki og treysti

Íslenskt staðfest er vottað upprunamerki fyrir matvörur og blóm í eigu Bændasamtaka Íslands sem tekið var í notkun í mars árið 2022. Neytendur eiga að geta treyst því að merkið sé eingöngu notað á vörur sem eru framleiddar og pakkað á Íslandi. Framleiðendur ábyrgjast að hráefni sé raunverulega íslenskt, en það er Vottunarstofan Sýni sem sér um úttektir hjá þeim fyrirtækjum sem kjósa að nota merkið.

Herdís Magna Gunnarsdóttir, varaformaður BÍ, formaður stjórnar Íslenskt staðfest, segir að undanfarið eina og hálf árið hafi verið nýtt til að kanna hvernig megi gera merkið aðgengilegra fyrir mögulega notendur. Við höfum átt mjög góð samtöl við framleiðendur og fengið gagnlegar ábendingar sem við höfum tekið tillit til og gert breytingar án þess að þær hafi nokkur áhrif á trúverðugleika merkisins. Skilmálar eru nú skýrari og öryggi trúnaðarupplýsinga tryggt enn betur þannig að auðveldara er fyrir notendur að taka upp merkið.“

Innan vébanda Íslenskt staðfest eru nú Ártangi, Sólskins, Grænegg, Lambhagi og Holta. „Kostnaður við merkið hefur verið gagnrýndur og höfum við sýnt því skilning,“ segir Herdís. „Rekstur Íslenskt staðfest er ekki hagnaðardrífinn en óhjákvæmilega þarf að tryggja grunnkostnað vegna kynninga á merkinu og úttekta sem eru í höndum þriðja aðila.

Þetta er grunnurinn að því að neytendur viti fyrir hvað merkið stendur, þannig að það standi upp úr hafsjó merkingaóreiðunnar, og að Íslenskt staðfest sé merki sem neytendur þekki og treysti.“ /smh

Fyrstu slátrun hjá Laxey lokið

Landeldisfyrirtækið Laxey slátraði laxi í fyrsta skipti í byrjun mánaðarins, sem er mikilvægur áfangi í starfseminni þar sem fiskur hefur þá farið í gegnum allt framleiðsuferlið frá hrognum til fullunninnar afurðar.

„Um var að ræða fjögurra til fimm kílóa laxa en gæðin voru framúrskarandi og 98% fiskanna flokkaðist sem „Superior“. Þetta var mikilvægt skref til að staðfesta að framleiðsluferfið okkar virkar,“ segir Óskar Jósúason, sem er framkvæmdastjóri fyrirtækisins.

Nú er fyrsti áfangi stöðvarinnar kominn í gagnið og áfangi tvö verður kominn í notkun sumarið 2026 en alls er gert ráð fyrir að uppbygging áframeldis verði í sex áföngum.

Svæði stöðvarinnar er um 14 hektarar að stærð og er hluti af stærsta uppbyggingarverkefni sem ráðist hefur verið í í Vestmannaeyjum.

„Fyrirtækið er nú með um 90 starfsmenn, allir nema tveir af þeim búa og starfa í Vestmannaeyjum. Laxinn mun fyrst um sinn fara frá Laxey á evrópska markaði í samstarfi við söluaðila fyrirtækisins en það er Seaborn. Fyrstu sendingar fara út í vetur. Framleiðslan verður í stigvaxandi uppbyggingu á næstu árum en við gerum ráð fyrir um 5.000 tonna framleiðslu á næsta ári, en þegar uppbyggingu á öllum sex áföngum er lokið og fullum afköstum verður náð verður árleg framleiðsla um 36.000 tonn,“ segir Óskar. /mhh

Við hjá Gluggagerðinni sérhæfum okkur í gluggum og útihurðum. Erum með innlenda framleiðslu og innflutning frá HCTC í Litháen.

Gluggagerðin
fjölskyldufyrirtæki
í 30 ár!

HCTC

566-6630 • www.gluggagerdin.is • gluggagerdin@gluggagerdin.is

Hvammshlíðardagatalið 2026.

Hvammshlíðardagatal og reikningsskífa

– Skífa til að finna fæðingardaga og upphafsdaga gömlu mánaðanna

Venju samkvæmt gefur Karólína Elísabetardóttir, bóndi í Hvammshlíð, út dagatal á þessum árstíma fyrir komandi nýtt ár, með ýmsum fróðleik um íslenskt sveitalíf fyrir og nú.

Þetta er í áttunda sinn sem það kemur út. Auk þess hannaði hún nú líka sérstaka reikniskífu – og lét prenta í Reykjavík – sem getur sagt til um hvenær ungviði eru fædd en hún nýtist líka til að finna upphafsdaga gömlu mánaðanna.

Nafngiftir heyhauga

„Sérstakan kafla fá að þessu sinni hundurinn Baugur og lambið Úlfur, sem urðu vinir í vor og þeir prýða einnig forsíðu dagatalsins. Svo finnst yfirlitskort í dagatalinu sem sýnir hvað heyhaugar af ýmsum stærðum og gerðum hétu áður fyrr. Til að mynda hét „beðja“ á Austurlandi „bólstur“ sums staðar fyrir norðan,“ segir Karólína.

„Einnig eru áhugaverðar upplýsingar um stökkbreytinguna T137 í sauðfé að finna þar, um kaupstaðarferðir um 1900, um Hraundalsréttina, svo finnst kort af Árnassýslu frá 1731, æviágrip Medoníu Guðmundsdóttur sem bjó í Hvammshlíð á árunum 1865–1866 og auðvitað margar gamlar og nýjar myndir í viðbót.

Efnid barst úr öllum áttum, að þessu sinni sérstaklega umfangsmikið frá Gróu Jóhannsdóttur í Hlíðarenda og Sigursteini Bjarnasyni í Stafni.“

Karólína sýnir hundinum Baugi og lambhrútinum Úlfi forsíðuna á nýja Hvammshlíðardagatalinu, sem einmitt prýðir mynd af þeim síðan í vor.

Reikniskífan sem nýtist til að reikna út hvenær ungviði eru fædd en einnig til að finna upphafsdaga gömlu mánaðanna. Á bakhlið reikniskífunnar er að finna ýmsan fróðleik.

Öll ungviði sem skipta máli

Hún segir að reikniskífan sé það nýstárlega að þessu sinni úr hennar smíðju. Bjarney Jónsdóttir, bóndi og ljósmóðir á Tjörn, sagði Karólínu frá reikniskífu sem hún notaði til að finna út fæðingardag barna, en hún hafði betrubætt eintakið sitt með því að líma einnig fæðingardaga lamba, kálfa og folalda á skífuna. Hún lagði til við Karólínu að hún gæti birt þetta í Hvammshlíðardagatalinu, sem hún gerði með viðbótum fyrir fæðingardaga kiðlinga, hvulpum og kettlinga – eða öll þau ungviði

sem skipta máli fyrir íslenska bændur.

„Þá varð mér ljóst allt í einu að gömlu íslensku mánuðirnir á borð við þorra eða gormánuð fylgja einnig föstu vikukerfi: Þar með var hægt að hafa þessar upplýsingar einnig með á reikniskífunni, dýrmæta þekkingu á alíslensku kerfi sem fáir búa yfir í dag. Til varð „fjölnotaskífa“ þar sem allt er á sama stað og notendavænt,“ segir Karólína.

Hvammshlíðardagatal og Bjarneyjarskífan

Að sögn Karólínu er það Bjarneyju að þakka að þessi skífa leit dagsins ljós, það hafi verið að hennar frumkvæði og þess vegna kallar Karólína tólið Bjarneyjarskífu. Lítil frumútfærsla skífunnar til að klippa út finnst í dagatalinu, en ítarlega útgáfan er 20 sentimetrar í þvermál og var prentuð sér.

Hún segir að Kristján B. Jónsson hjá Kraftbílum hafi veitt prentstyrk þannig að hægt væri að framleiða hana á Íslandi. Bæði Hvammshlíðardagatalið og Bjarneyjarskífan fást víða á landinu og einnig beint hjá Karólínu í gegnum Facebook-spjallið eða netfangið lina@ridaneitakk.net.

/smh

11 góðar ástæður til að velja CLAAS ARION 400 dráttarvél

Allt í einni hendi:

ELECTROPILOT stjórnstöngin er ekki bara fyrir ámoksturstækjavinnuna, þú stýrir einnig vökvásneiðum og einnig eru fimm forritanlegir hnappar til taks.

Loftfjaðrandi sæti:

Grammer Dual Motion-sætið er með loftfjöðrun, sætishitara, fram/aftur fjöðrun og höfuðpúða sem færir þig til hliðar þegar ökumaður þarf að sjá aftur fyrir sig.

Kraftmikill mótör:

Fjögurra strokka FPT-mótorinn allt að 155 hestöfl – meira en nokkur önnur vél í þessum stærðarflokki.

Frábært útsýni:

Með PANORAMIC ökumannshúsinu er full yfirsýn yfir vinnuumhverfi og ámoksturstæki.

Lýsing:

Með allt að átta LED vinnuljósum breytist vinna í skammdagi í bjartan dag.

Auðvelt viðhald:

Öllum kælum er hægt að halla fram svo að auðvelt sé að komast að til að sinna þrifum og viðhaldi.

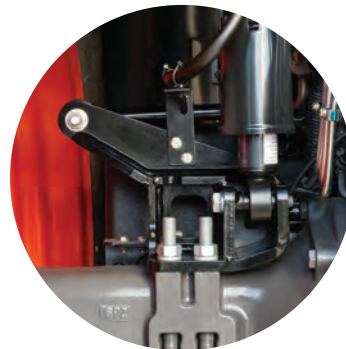
Kúplingsfrí gírskipting:

Hvort sem þú velur QUADRISHIFT (16+16) eða HEXASHIFT (24+24) getur þú skipt um gír án þess að kúpla eða þá haft vélina sjálfskipta með QUADRACTIV/HEXACTIV.

Snjall akstur:

Með SMART STOP virkar bremsan einnig sem kúpling, mjög gagnlegt við allar aðstæður.

CLAAS = Þægindi:

Eins og alltaf bíður CLAAS upp á frammúrskarandi þægindi. Húsfjöðrun er staðalbúnaður og fjaðrandi framhásing valbúnaður.

Öflugt vökvakerfi:

Með allt að 4 vökváúttökum og með stærstu vökvadæluinni allt að 150 l/min flæði tiltækt!

Kælihólf:

Undir farþegasætinu er kælihólf með rými fyrir 1,5 lítra flösku og snarl.

BLÁORKA

victron energy
BLUE POWER

ECOFLOW

Bláorka heldur ljósunum logandi

**Varaafli sem heldur rekstrinum
gangandi, með möguleika á
eigin raforkuframleiðslu með
sólar- og vindorku**

Endilega vertu í sambandi og við
finnum lausnina fyrir þig

Fossháls 27 - 583-9000

Sveitarfélög:

Íslenska fest í sessi í þjónustu og stjórnsýslu

Sveitarstjórn Rangárþings ytra og hreppsnefnd Ásahrepps hafa samþykkt nýja, sameiginlega málstefnu til að festa íslensku í sessi sem meginsamskiptamál.

Sameiginleg málstefna í Rangárþingi ytra og Ásahreppi hefur að markmiði að festa íslensku í sessi sem vandað og skýrt opinbert mál í allri þjónustu og stjórnsýslu. Segir í tilkynningu að lögð sé áhersla á að íslenska sé meginsamskiptamál í starfsemi sveitarfélaganna. Allt starfsfólk skuli leggja sig fram um að nota vandað mál og íslensk heiti stofnana og örnefna skuli ávallt vera í forgrunni.

Samhliða þessari áherslu á íslensku mun verða lögð rík áhersla á að tryggja að allir íbúar geti nýtt sér þjónustu sveitarfélaganna. Það á að gera með því að tryggja ókeypis aðgang að faglegri túlkajónustu þegar þörf krefur, jafnt milli tungumála sem og á íslensku táknmáli.

Samhliða samþykkt sameiginlegrar málstefnu á að tryggja að íbúar geti nýtt sér þjónustu sveitarfélaganna, m.a. með ókeypis túlkajónustu. Mynd / Skjáskot

Lykilupplýsingar einnig á ensku

„Til að mæta þörfum fjölbreytts samfélags verða lykilupplýsingar einnig aðgengilegar á ensku og eftir atvikum öðrum tungumálum. Þá mun allt stafrænt efni, svo sem vefsíður, fylgja alþjóðlegum aðgengisstöðlum til að tryggja þjónustu við alla,“ segir enn fremur. Þá muni sveitarfélögin jafnframt styðja og liðka fyrir aðgangi starfsfólks og íbúa af erlendum uppruna að íslenskunámskeiðum.

Málstefnan byggir á lögum um stöðu íslenskrar tungu og íslensks táknmáls nr. 61/2011 og sveitarstjórnarlögum nr. 138/2011. Samkvæmt þeim bera ríki og sveitarfélög ábyrgð á að varðveita og efla íslenska tungu og sjá til þess að hún sé notuð í opinberri starfsemi.

Enskumælandi ráð

Ekki fara allir sömu leið og Rangárþing ytra og Ásahreppur. Þannig er

Mýrdalshreppur með sérstakt enskumælandi ráð sem stofnað var árið 2022 til að auka áhrif nýbúa í samfélaginu og fjölga tækifærum þeirra til að taka þátt í nefndarstörfum og stefnumótun sveitarfélagsins. Um 67% íbúa eru af erlendu bergi brotnir og hafa annað móðurmál en íslensku. Þar af er pólska verulegur hluti.

Hefur enskumælandi ráðið m.a. gagnrýnt fyrirhugaðan niðurskurð stjórnvalda á fjárveitingu til íslenskukennslu í fjárlagafrumvarpi fyrir næsta ár. Sagði ráðið í nýlegri umsögn til fjárlaganefndar Alþingis að góð, skilvirk og fjölbreytt íslenskukennsla fyrir öll væri mikilvægur hluti af því að inngilding tækist vel til. Gert er ráð fyrir 361 milljón króna í íslenskukennslu fyrir útlendinga á næsta ári í fjárlagafrumvarpi ríkisstjórnarinnar. Í ár nemur framlagið 564 milljónum króna en tímabundið 250 milljóna króna aukaframlag í ár til eflingar slíkrar kennslu fellur niður. /sá

Byggðastofnun:

Sýnir landfræðilega dreifingu styrkja

Byggðastofnun hefur opnað mælaborð sem sýnir landfræðilega dreifingu styrkja veittum af stofnuninni frá árinu 2018.

Nýju mælaborði um landfræðilega dreifingu styrkja er skv. upplýsingum frá Byggðastofnun ætlað að bæta aðgengi að upplýsingum um starfsemi stofnunarinnar og úthlutun opinberra fjármuna. Mælaborðið er birt á vef Byggðastofnunar.

Eru stærstu styrkjaþottarnir sagðir vera sóknaráætlanir landshluta og

atvinnuráðgjöf á landsbyggðinni en úr þeim renni grunnframlag ríkisins gegnum Byggðastofnun til landshlutasamtaka sveitarfélaga. Auk þess veiti stofnunin styrki vegna ýmissa aðgerða í Byggðaaætlun, byggðarannsóknastyrki og styrki til meistaranema.

Í mælaborðinu er yfirlit yfir upphæðir styrkja sem veittir eru hvert ár, hagaðila eða svæði sem hljóta þá og nánari lýsing á styrkjunum eftir því sem við á. Hægt er að sía gögnin eftir ári, styrkjaþotti og svæði. /sá

SVALALOKANIR SVALAHANDRIÐ SVALAGANGAR ÁLSVALAKERFI

Njótum 365 daga ársins í skjóli frá veðri og vindi

www.alkerfi.is Lyngási 20, Garðabæ sala@alkerfi.is s. 554 4300

Ævar Hreinsson, bóndi í Fellshlíð í Eyjafjarðarsveit, stendur hér í tæknirými fjóssins þann 11. nóvember. Þar kom upp eldur 8. nóvember og þakkar hann göðum eldvörnum að bruninn hafi ekki breitt úr sér. Í loftinu sést í hluta af grænni plastlögnum sem bráðnaði í hitanum og úðaðist vatn úr henni yfir eldinn. Myndir / ál

Eyjafjarðarsveit:

Brunavarnir björguðu fjósinu í Fellshlíð

– Mjaltaþjónninn stopp í rétt rúma sex tíma

Eldur kviknaði í tæknirými fjóssins í Fellshlíð í Eyjafjarðarsveit þann 8. nóvember síðastliðinn. Ævar Hreinsson, bóndi í Fellshlíð, segir góðar eldvarnir í bland við heppni hafa ráðið því að tjónið var á afmörkuðu svæði og hægt var að hefja mjaltilt á ný nokkrum klukkustundum síðar.

Þegar kviknaði í rétt fyrir klukkan 10.30 að morgni sló öllu rafmagni út á bænum, en Ævar útskýrir að rafmagnið í íbúðarhúsinu komi í gegnum fjósið. Elín Margrét Stefánsdóttir, eiginkona Ævars, var heima og gerði ráð fyrir að öll sveitin væri rafmagnslaus. Hún hafi því stökkið út í fjós til að slá mjaltaþjóninum út og verja hann fyrir mögulegum rafmagnstruflunum. Þá hafi hún uppgötvað að tæknirýmið var fullt af reyk og upp úr rafmagnstöflunni stóð blár rafmagnseldur.

„Hún sá að eitt slökkvitæki myndi duga skammt og hringdi strax í 112. Á meðan hún var að tala við neyðarlínuna sækir hún dóttur okkar sem hringir í Jóhann son okkar sem er bóndi á Stóra-Hamri hér rétt hjá. Hann kom alveg í hveli og voru þau búin að koma öllum kúnum út um tíu til fimmtán mínútum eftir að eldurinn uppgötvaðist,“ segir Ævar. Á bænum eru í kringum 85 mjólkurkýr.

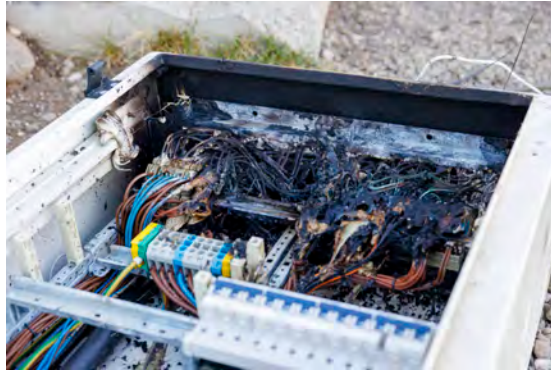
Bráðið vatnsrör kraftaverk

„Svo gerðist kraftaverkið, en það brann gat á vatnsröri úr plasti uppi í loftinu. Það bjargaði kannski öllu, því að vatnið smúlaðist á réttan stað og ýrðist yfir töfluna af miklum krafti. Eldurinn var orðinn ansi lítill, ef ekki slökknauður, þegar slökkviliðið kom,“ segir Ævar. Reykur hafi að litlu leyti verið farinn að leita fram í fjósi.

„Jóhann sonur okkar, sem er rafvirkur og var áður róbotaþjónustumaður, smíðaði bráðabirgðatöflu fram í fjósi. Hann fékk nágranna okkar sem er líka rafvirkur með sér. Þeir klipptu á gömlu töfluna og tundu það nauðsynlegasta yfir og við vorum farin að mjólka klukkan fimm síðdegis,“ segir Ævar. Mjaltaþjónninn hafi því verið óvirkur í rétt rúma sex klukkutíma. „Þetta var algjört þrekvirkir hjá þeim, því að allt rafmagnsdót og taflan var brunnin til kaldra kola.“

Nágrannar buðu fram aðstoð

Ævar segir að fjósbyggingin sé að grunninum til 60 til 70 ára gömul, en var breytt að miklu leyti fyrir um áratug. „Þá vorum við með mjög góða smíði sem gáfu ekki afslátt á neinum gæðakröfum og þarna var eldvarnarveggur á milli sem hélt.“ Jafnframt hafi komið sér vel að kýrnar

Upptök eldsins eru rakin til rafmagnstöflunnar.

höfðu góðar flóttaleiðir, því að stóra rafmagnshurðin sem sé yfirleitt notuð hafi ekki verið virk. „Sonur okkar tengdi rafal sem er knúinn af traktor til þess að koma mjóltum af stað, sem var auðvitað vesen því að tengið fyrir rafalinn kolbrann. Jóhanni tókst að tengja allt rétt í róbótinn í fyrstu tilraun og hann hefur virkað rétt síðan. Svo vorum við komin inn á veiturfagnnið milli 9 og 10 um kvöldið,“ segir Ævar.

Hann segist hafa fundið fyrir miklum velvilja í nærsamfélaginu, en margir sveitungar hans höfðu samband þegar fréttir bárust af brunanum og sögðust geta hýst kýr ef þess þyrfti. Eins kom fólk og aðstoðaði við búverk og kom með mat og kaffi. Viðgerðirnar hafi hins vegar gengið ótrúlega vel, kýrnar komnar aftur inn milli þrjú og fjögur og mjaltilt komnar í eðlilegt horf fljótlega eftir að róbótinn var ræstur klukkan 17:02.

Upptök eldsins alveg augljós

Aðspurður segir Ævar ekki enn komið á hreint hvað varð til þess að eldur kviknaði í rafmagnstöflunni. „Rannsóknarlögreglan kíkti á töfluna og sagði augljóst að upptök eldsins hafi verið þar. Án þess að geta sagt það með ábyrgð er talið líklegast að lekið hafi einhvers staðar inn um þakið og vatnsdropar elt kapla ofan í töfluna sem hafi leitt af sér skammhlaup og eld.“

Núna sé unnið að því að koma upp varanlegri rafmagnstöflu og gera við brunaskemmdir. Ævar segir að kýrnar hafi verið fljótar að jafna sig eftir raskið, en mjaltilnar drógust saman um 300 lítra fyrsta sólarhringinn og hafi nokkrum dögum síðar verið komnar í eðlilegt horf. /ál

Lágvöruverðsverslun gæti risið á Helli

Viljayfirlýsing um byggingu lágvöruverðsverslunar og annarrar þjónustu á Helli hefur verið undirritað, en fyrirhugað byggingarsvæði er við Faxaflátir 4, á stórrí lóð við Þjóðveg 1 þegar ekið er í gegnum þorpið.

Að viljayfirlýsingunni standa annars vegar Drangar hf., sem meðal annars reka Samkaup og Orkuna, og hins vegar Land and Houses ehf. og Cheng Hoon International Development ehf., sem hyggjast byggja verslunar- og þjónustuhús á lóðinni. Drangar hf. hafa lýst áhuga á að setja þar upp matvöruverslun náist samningar milli aðila.

Skipulags- og umferðarnefnd Rangárþings ytra fjallaði nýverið um málið og samþykkti eftirfarandi bókun:

„Unnið er að samkomulagi við verslunarkeðju, sem kallar á stærra húsnæði en nú er gert ráð fyrir á reitnum. Samhliða er óskað eftir að staðsetning á húsnæði færist sunnar sem stækkun nemur til að koma fyrir fleiri bílastæðum fyrir framan í tengslum við verslunarkeðjuna. Núverandi stærð lóðar og stærð á byggingarreit takmarka þessar forsendubreytingar og eru því lykilatriði í þeirri framþróun sem fyrirhuguð er. Viljayfirlýsing

liggur fyrir milli aðila til byggingar á verslunarrými fyrir lágvöruverðsverslun á fyrstu hæð.“

Á heimasíðu sveitarfélagsins, www.ry.is, er hægt að kynna sér málið nánar og skoða teikningar og önnur skipulagsgögn.

Jón G. Valgeirsson, sveitarstjóri Rangárþings ytra, segir að verkefnið sé enn á viljayfirlýsingastigi.

„Þetta er nú enn viljayfirlýsing milli lóðarhafans og Dranga, sem sveitarfélagið hefur ekki beina aðkomu að, nema við erum tilbúin að stækka lóðina til að þetta verði að veruleika,“ segir hann.

/mhh

HESPA.IS

FALLEGAR, FRÆÐANDI OG FJÖLSKYLDUVÆNAR JÓLAGJAFIR

FÁANLEG
Á ÍSLENSKU
OG ENSKU

Spilaðu veiðimann með íslenskum jurtum, fuglum eða jólasveinum. Með stóru spilunum fylgir skemmtilegur og fræðandi texti um tegundina en á litlu spilunum eru einungis tegundanöfnin og með þeim er spilaður samstæðuleikur eða „memó“.

ÍSLENSK ULLARTEPPI

Teppin eru vélprjónuð á Íslandi
úr íslenskri ull, tvöföld.

TVÆR
STÆRÐIR

Lítill 80 x 105 cm

Miðlungs

105 x 130 cm

KRAKKA-
TEPPI

H E S P A

Hespuhúsið við Selfoss er opin jurtalitunarvinnustofa þar sem gestum gefst kostur á að kíkja í litunarpottana og versla fallegar, fræðandi og fjölskylduvænar jólagjafir. Það verður jólastemning á aðventunni og boðið upp á heitt súkkulaði með rjóma alla laugardaga í desember.

Opnunartímar til jóla:

Alla daga nema sunnudaga frá 10-17.

Lokað 26.-1. des.

Eða eftir samkomulagi hvenær sem er.

Hespuhúsið, beygt inn Árbæjarveg við Toyota á Selfossi | Sími 865 2910 | hespa@hespa.is | hespa.is

Útvarp Bændablaðið:

Sjálfbærni og arðbærni haldist í hendur

Mikilvægt er að breytingar í landbúnaði sem miða að sjálfbærni eða umhverfisvernd, eins og því að minnka losun gróðurhúsalofttegunda, miði jafnframt að því að bæta rekstur.

„Við erum alltaf að hugsa um þrennt þegar við tölum um sjálfbærni í landbúnaði, umhverfismálin, loftslagsmálin og svo það sem skiptir ekki síst máli sem er arðbær rekstur,“ segir Ragnheiður Björk Halldórsdóttir, sérfræðingur í sjálfbærni og umhverfismálum, í nýjasta þætti Útvarps Bændablaðsins. „Við getum barist fyrir ýmsum breytingum innan landbúnaðarins til að auka sjálfbærni, tryggja bætt umhverfi og minni losun gróðurhúsalofttegunda, en það skiptir miklu máli að þær breytingar skili arðbærari rekstri. Þetta þarf að haldast í hendur.“

Ragnheiður segir að horfa verði til þeirrar sérstöðu landbúnaðar í landinu þegar kemur að losun að hún er að langmestu leyti lífræn. „Losunin er til dæmis að litlu leyti fólgin í brennslu jarðefnaeldsneytis. Að þessu leyti er landbúnaður ólíkur öðrum atvinnuvegum hér á landi. Meira en 95 prósent er lífræn losun í landbúnaði. Og henni verður ekki svo auðveldlega skipt út. Við þurfum á mat að halda. Við viljum líka framleiða heilbrigðan mat og þar stöndum við í fremstu röð hérlandis. Orkuskipti í landbúnaði munu vafalítið eiga sér stað en það mun skipta afar litlu máli þegar til heildarlosunar landbúnaðar er litið. Stóru málin snúa að landnotkun og stærsti einstaki losunarþátturinn er framræsla votlendis sem að einhverju leyti er á bjúörðum en að mestu leyti á jörðum sem tengjast ekki landbúnaði. Skógræktin er svo okkar eini stóri bindingarmöguleiki til framtíðar og þar skiptir landgræðsla miklu máli. Það er því ýmislegt sem bændur geta gert í sínum rekstri sem skiptir máli þegar kemur að losunarbókhaldinu.

Ragnheiður Björk Halldórsdóttir segir íslenskan landbúnað enn á blússandi siglingu með aukinni framleiðni og tæknivæðingu. Mynd/ál

En það er gríðarlega mikilvægt að hafa í huga að fórna ekki landbúnaðarlandi í þessum tilgangi. Hlutverk bænda er að framleiða mat, tryggja þjóðinni mat svo við getum verið sjálfbær í þeim efnum. Ef við flytjum matvælin okkar inn verður til kolefnisleki sem við viljum koma í veg fyrir í lengstu lög. Við þurfum að hafa í huga bæði fæðuöryggi okkar og matvælaöryggi. Þarna liggur ábyrgð bænda.“

Ragnheiður segir að það séu spennandi tímar í íslenskum landbúnaði. „Sóknarfærin eru svo mikil, bæði hvað tækninýjungar varðar og hvernig við notum þær til að lóðsa okkur um í daglegu lífi og starfi í sveitum, einnig má nefna bestun á ýmsum ferlum, fóðrun dýra og þar fram eftir götunum. Mikill árangur hefur náðst á síðustu áratugum og ekki síst árangur tengdur framleiðniaukningu. Og greinin er enn á blússandi siglingu með aukinni framleiðni og tæknivæðingu. Að mínu mati hefur íslenskur landbúnaður alla burði til þess að taka gríðarlegt stökk fram á við.“

Hlusta má á þáttinn á bbl.is og í öllum helstu hlaðvarpsveitum. /ph

Byggðastofnun stóð fyrir ráðstefnu í Mývatnssveit um fjölbreytileika samfélaga, jafnvægi, áskoranir og vannýtt sóknarfæri. Horft yfir til Skútustaða. Mynd / sá

Byggðaráðstefna:

Rýnt í fjölbreytileika samfélaga

– Festa þarf nýja íbúa í sessi og nýta hæfni þeirra til fulls

Á Byggðaráðstefnu 2025 kom m.a. fram að konur á landsbyggðinni telja að karlar hafi mun sterkari stöðu en þær. Þá sé öldrun helsta áskorun íslenskra byggða.

Byggðastofnun stóð fyrir ráðstefnu um fjölbreytileika samfélaga, jafnvægi, áskoranir og vannýtt sóknarfæri í Skjölbrekku í Mývatnssveit fyrr í mánuðinum.

Meðal þess sem fjallað var um á byggðaráðstefnunni er kynjuð upplifun jafnréttis í íslenskum byggðarlögum. Dr. Gréta Bergrún Jóhannesdóttir, sérfræðingur hjá Rannsóknasetri í byggða- og sveitarstjórnarmálum við Háskólann á Bifröst, sagði upplifun fólks á stöðu kynjanna í íslensku samfélagi vera mismunandi og viðhorf til jafnréttismála sömuleiðis.

Rannsóknasetur í byggða- og sveitarstjórnarmálum spurði í mars 2025 tilviljanakenndan úrtakshóp um allt land um viðhorf þeirra til stöðu karla og kvenna í sínu samfélagi, um þátttöku í sjálfbæðaliðastarfi og einnig hver sinnti þriðju vaktinni á heimilinu. Fram kemur í samantekt ráðstefnunnar að fyrstu niðurstöður bendi til að nokkur kynjamunur sé á upplifun af stöðu karla og kvenna, þar sem konur telji karla hafa mun sterkari stöðu á meðan karlar hallist frekar að því að staðan sé jöfn. Sama megir segja um upplifun af verkaskiptingu þriðju vaktarinnar, þar sem konur segist frekar sinna þessu meira á heimilinu en karlar hallist frekar að því að þessu sé jafnt skipt.

Öldrun samfélaga

Þorkell Stefánsson, sérfræðingur hjá Byggðastofnun, sagði í erindi sínu, Lýðfræði – íbúaþróun, að Ísland stæði frammi fyrir miklum lýðfræðilegum breytingum sem væru nú þegar farnar að hafa áhrif á byggðaðróun.

Hann benti á að öldrun samfélaga væri ein helsta áskorun íslenskra byggða og að breytingar væru þegar farnar að koma fram, sérstaklega í landsbyggðunum. Fæðingartíðni hafi verið undir viðhaldsmörkum í yfir tvo áratugi og sé nú komin niður í 1,6 börn á konu. Hlutfall eldra fólks vaxi því hratt á meðan ungu kynslóðirnar eru fámennari.

Áhrifin séu víðtæk: færri vinnandi fólk þurfi að standa undir vaxandi fjölda eftirlaunaþega, sem setji aukinn þrýsting á vinnumarkað, velferðarkerfi og heilbrigðisþjónustu. Þróunin sé þó misjöfn eftir landshlutum – öldrunin gangi hraðast í dreifðum byggðum, þar sem Vestfirðir eru elsti landshlutinn. Þar hafi íbúum með íslenskt ríkisfang fækkað um nær fjórðung frá aldamótum, en innflytjendur hafi dregið úr áhrifum fækkunar og stuðlað að betra jafnvægi í aldursamsetningu og atvinnuþátttöku.

Hann sagði að um allt land væru nú um 70 þúsund manns með erlent ríkisfang, sem jafngildi 18% íbúa, og meginhluti fólksfjölgunar síðasta áratugar – eða 71% – megir rekja til komu nýrra íbúa til landsins.

Þessi þróun hafi orðið veigamikill þáttur í efnahagslegum vexti á undanförunum árum.

Festa þurfi nýja íbúa í sessi

Þorkell benti þó á að áhrif innflytjenda á aldursamsetningu væru tímabundin, þar sem margir flytji aftur úr landi þegar starfsferli ljúki. Til að tryggja sjálfbærni til framtíðar þurfi samfélagið að ná betur að festa nýja íbúa í sessi og nýta hæfni þeirra til fulls.

Í samantekt um ráðstefnuna kemur fram að erindi Þorkels hafi minnt á að lýðfræði sé ekki aðeins tölfræði heldur grundvöllur ákvarðanatöku um framtíð byggðanna. Með markvissum aðgerðum, aukinni inngildingu og nýtingu fjölbreyttrar hæfni geti íslensk samfélög mætt öldrun og fólksfækkun með nýjum tækifærum til vaxtar og nýsköpunar.

Meðal annarra umfjöllunarefna á byggðaráðstefnunni má nefna rannsóknir á viðhorfum innflytjenda til líðanar sinnar háð búsetu og stöðu á vinnumarkaði, hlutverk menningarstofnana í inngildingu innflytjenda, aðkomu þeirra að ferðaþjónustu, gervigreind, háskólastarf, samvinnu í heilbrigðisþjónustu, hvernig fá megir fjölbreyttari sjónarmið í sveitarstjórnir á Íslandi og nauðsyn á rannsóknastofnun í innflytjendamálum.

Byggðaráðstefnur, sem haldnar eru annað hvert ár, sameina fræðilega og hagnýta þekkingu til að efla sjálfbæra þróun byggða um land allt. /sá

Skóhorn Frábær jólagjöf extra löng og sterk!

© DAGSKRÁIN

BLIKKRÁS EHF
Akureyri – Sími: 462 7770
Netfang: blikkras@blikkras.is
www.blikkras.is

Skagafjörður:

Fjórtán ára að syngja með Karalakórnum Heimi

Yngsti meðlimur karlakórsins Heimis í Skagafirði er Fjölur Þeyr Marínósson sem er einungis fimmtán ára gamall, en hann byrjaði í kórnum í fyrra.

Karakórinn Heimir í Skagafirði er með vinsælustu karlakórum landsins en í honum eru um 70 karlar og æft er tvisvar í viku. Stjórnandi kórsins er Jón Þorsteinn Reynisson og undirleikari er Alexander Edelstein. „Hann fór að suða um að koma með mér á kóræfingar 13 ára gamall en ég sagði honum að róa sig og klára múturnar, en eftir meira og meira suð þá tók ég hann með mér á æfingar í fyrra, þá 14 ára, og það hefur gengið ljómandi vel. Hann syngur í fyrsta bassa og er bara mjög sáttur og sæll í kórnum,“ segir Marínó Indriðason, bóndi í Litla-Dal í Skagafirði og pabbi Fjölnis.

Mamma hans heitir Hanna Björg Hauksdóttir og systkini Fjölnis eru þau Haukur Ingvi, Dalmar Snær og Svandís Katla. „Mér finnst mjög gaman í kórnum því eitt það skemmtilegasta sem ég geri er að syngja. Ég er í 10. bekk í Varmahlíðarskóla, sem er frábær skóli með góðu félagslífi,“ segir Fjölur Þeyr.

Eftir grunnskólagönguna stefnir hann á að læra

Fjölur Þeyr með pabba sínum, Marínó Indriðasyni og afa sínum, Indriða Stefánssyni, sem er fyrrverandi bóndi á Álfsgeirsvöllum. Mynd / Aðsend

vélvirkjun á Akureyri eða á Sauðárkróki. „Karlarnir í kórnum hafa tekið mér mjög vel og segja gott að fá svona ungan strák í kórinn. Ég fæ alltaf far með pabba á æfingar og svo er afi líka í kórnum, sem er frábært. Skemmtilegasta lagið sem kórinn syngur að mínu mati er „Hermannakórinn“, það er frábært lag. Ég hvet alla karla, unga sem eldri, að fara í karlakór, þetta er svo skemmtilegt og félagsskapurinn frábær,“ segir Fjölur Þeyr. /mhh

EINFALDEGA HLUTI AF JÓLUNUM

VELJUM AÐEINS ÞAÐ BESTA UM HÁTÍÐARNAR

Íslenska lambakjötið á sérstakan stað í hjörtum þjóðarinnar um jólin, enda hefur það leikið aðalhlutverkið á hátíðarborðum landsmanna lengur en elstu menn muna. Það er órjúfanlegur hluti af hverju einasta jólahlaðborði og í hugum margra algjörlega ómissandi á aðfangadagskvöld.

Skoðaðu hátíðlegar lambauppskriftir á isensktlambakjot.is

Arctic Bio Hack:

Hugmyndahraðhlaup um nýjar leiðir í nýtingu á sláturúrgangi

Á dögunum var haldið samnorraent hugmyndahraðhlaup á sviði líftækni og hringrásarlausna, þar sem íslenska sauðkindin var í brennidepli.

Hugmyndahraðhlaupið var haldið undir yfirskriftinni Arctic Bio Hack og voru þátttakendur frá Grænlandi, Færeyjum, Noregi og Íslandi. Markmiðið var að finna nýjar leiðir fyrir hliðarstrauma úr virðiskeðju landbúnaðar, með áherslu á ull, blóð, bein og innfyli.

Töluverð áskorun tengd sláturúrgangi

Eftir hugmyndavinnuna höfðu myndast fjögur teymi sem kynntu frumlegar hugmyndir sínar og skýrar verkáætlanir fyrir næstu skref. Þær spönnuðu vítt svið eða allt frá nýstárlegri leið til að þurrka blóð, sem hluta af vinnsluferli sláturhúsa og einangra þannig mikilvæg bætiefni sem nýtast í önnur matvæli, til sérstaks eldtefjandi húðunarefnis sem unnið er úr beinadufti.

Arctic Bio Hack á Íslandi er samstarfsverkefni KLAK - Icelandic Startups, VIS, Bioregion Institute og Hringrásarklasans hjá Umhverfis- og orkustofnun sem tengir saman hugvit, vísindi og iðnað. Atli Björgvinsson, hjá KLAK, segir að á Íslandi sé töluverð áskorun að vinna að betri nýtingu á þessum afurðum tengdum sláturúrgangi. „Við vorum með sambærilegt verkefni í Noregi með sömu aðilum, þar sem eingöngu var unnið með hliðarstrauma frá fiskvinnslu. Þar var farið markvisst í að auka verðmætasköpun í tengslum við fiskinn og það gekk vel.

Verkefnið hefur það að markmiði að færa þekkingu og reynslu á milli þessara landa og aðlaga að áskorunum sem eru til staðar í hverju landi fyrir sig,“ segir Atli.

Unnið að því að gera raunverulegar vörur

Atli segir enn fremur að á þessu stigi sé þetta fyrst og fremst hugmyndavinna, en þó verði framhald á þessum hugmyndum sem

Atli Björgvinsson. Mynd / Aðsend

áður voru nefndar og unnið að því að gera raunverulega vöru úr þeim sem gaman verði að fylgjast með.

Hann segir verkefnið vera styrkt af NORA undir hatti Norrænu ráðherranefndarinnar, og sé liður í sameiginlegri vegferð okkar til að virkja ónotaðar auðlindir og skapa sjálfbærar lausnir fyrir framtíðina. Hópur þátttakenda hafi verið mjög fjölbreyttur og samanstóð af sauðfjárbændum, lífefnafræðingum, hönnuðum, landsliðsmönnum í matreiðslu, frumkvöðlum, umhverfisfræðingnum og aðilum úr vinnslu og rannsóknum

Að koma auga á virðið

„Nú þegar höfum við haldið tvö lausnarmót eins og þessi, og stefnum við á enn fleiri á næsta ári. Sérstæðan í þessu er að við erum að blanda vel þessum hópum svo að þetta séu ekki „sérfræðingar að sunnan“ að koma og segja fólki hvernig það á að gera hlutina. Heldur er þetta aðeins hluti af þekkingunni og reynslu sem þarf til þess að gera svona verkefni að raunveruleika sem hver og einn kemur með og byrjað er á því að kynna sér áskoranir og raunverulegar aðstæður heimamanna til þess að geta saman skapað eitthvað nýtt,“ heldur Atli áfram.

„Alltof algengt er að það vanti einhvern þátt inn í hugmyndavinnuna, hvort sem það sé þekking á iðnaði, þekking á raunverulegum aðstæðum, sérfræðiþekking eða hreinlega reynsla einhverra til þess eins að koma auga á virðið sem hægt er að skapa með fyrirbyggjandi auðlindum og fólki.“ /smh

Svíþjóð:

Miklar tækniframfarir í plöntukynbótum

– Korn og fóðurjurtir í stöðugri þróun til að skila betri og tryggari uppskeru

Ný aðstaða og tækni Lantmännenn í Svíþjóð við plöntukynbætur tryggir mun meiri framfarir þegar ný yrki fóðurjurtu eru sett á markað. Plöntukynbætur Íslendinga hafa um langt árabil verið unnar í samstarfi við Lantmännenn.

Langst af hefur samvinnan snúið að þróun á byggi, en nýlega hófust kynbætur á hveiti samkvæmt íslenskri forskrift. Lantmännenn er jafnframt með aðstöðu til að þróa og rannsaka túngrös, baunir og aðrar fóðurjurtir. Nauðsynlegt er að rækta stöðugt ný yrki til þess að bregðast við breytingum í sjúkdómaálagi og hnattrænni hlýnun.

Desirée Börjesdotter, framkvæmdastjóri plöntukynbóta hjá Lantmännenn, segir fyrirtækið sem hún starfar hjá vinna markvisst að því að vera með eins góðan aðbúnað til plöntukynbóta og tæknin býður upp á. „Rannsóknir og þróun á þessu sviði gengur afar hratt,“ segir Desirée.

Tæknileg plöntuhvelfing

„Árið 2022 tókum við í notkun aðstöðu sem sameinar hefðbundnar kynbætur við hraðvirkar kynbætur. Þetta erum við með í plöntuhvelfingum sem við getum ræktað í allan ársins hring. Þær gefa okkur möguleika á að vera með allt að fjórar kynslóðir af byggplöntum á ári við stýrðar aðstæður, á meðan í hefðbundnum gróðurhúsum getur verið of kalt og dimmt á veturna og of heitt á sumrin,“ segir Desirée.

„Hefðbundnar plöntukynbætur ganga út á að víxla saman tveimur foreldraplöntum með eftirsóttá eiginleika og sameina þær. Önnur gefur kannski af sér mikla uppskeru á meðan hin hentar vel til baksturs.

Eftir það tekur við val á góðum afkvæmum með erfðamengisúrvali, en við getum reiknað út kynbótamat mjög snemma með því að framkvæma DNA-raðgreiningu. Við leitum til dæmis að stökum erfðamörkum sem gefa gott viðnám við myglu. Svo eru aðrir hlutir í plöntunum sem er stjórnad af genamynstri sem við leitum að, eins og vetrarþol, eiginleikar til baksturs eða hversu góð plantan er til fódurs. Út frá þessum greiningum gerum við spá um eiginleika plöntunnar og getum við valið þá einstaklinga sem við viljum rækta frekar.“

200 af 20 þúsund plöntum áfram

Við erum með níu gróðurhvelfingar og í hverri erum við með 20 þúsund plöntur,“ segir Desirée. Plöntuhvelfingarnar níu eru eins og gróðurhús, nema ekki úr gleri. Hver hvelfing er í kringum 40 fermetrar og eru vélmenni notuð til að létta undir við sýnatöku. Með erfðamengisúrvali er hægt að skima fyrir eftirsóttum eiginleikum og vinsa út þann efnivið sem uppfyllir ekki ýrstru kröfur.

Fjársjóður fjalla og fjarða:

Úthlutun í fyrsta sinn

Fyrsta úthlutun úr frumkvæðis-sjóðnum Fjársjóði fjalla og fjarða fór fram á dögnum. Úthlutað var 11 milljónum króna samtals til 16 verkefna.

Reykholahreppur er þátttakandi í verkefninu Brothættar byggðir með áherslu á samfélagslega þróun í gegnum verkefnið Fjársjóður fjalla og fjarða.

Um mánaðamótin fór fyrsta úthlutunarathöfnin á vegum Frumkvæðissjóðs Fjársjóðs fjalla og fjarða fram í Handverksmarkaði Össu í Króksfjarðarnesi. Mæting var mjög góð að sögn forsvarsmanna og ríkti frábær stemning, gleði og mikill frumkvöðlakraftur. Alls barst 21 umsókn til nýsköpunarverkefna, þar sem sótt var um 59.794.374 krónur, og heildarkostnaður verkefnanna nemur 159.713.637 krónum.

Að þessu sinni hlutu 16 verkefni styrk, samtals 11 milljónir króna. Hæstu styrkina fengu UMF

Desirée Börjesdotter.

Hátæknilegur velbúnaður léttir störfin hjá plöntuerfðafræðingnum. Myndir / Lantmännenn

„Eftir sýnatöku og greiningu munu um 200 plöntur úr hverri hvelfingu halda áfram á næsta stig. Því má segja að við séum með mjög strangt úrval og getum við mjög snemma í ferlinu ákveðið að henda 19.800 einstökum plöntum. Það sparar bæði fyrirhöfn og peninga.“

Betri niðurstaða á jafn löngum tíma

Desirée segir að með þessari nýju aðferð við plöntukynbætur sé ferlið ekki endilega styttra við þróun nýrra yrkja. „Það er vegna þess að við þurfum að framkvæma prófanir á kynbótaefniviðnum við raunverulegar aðstæður. Fyrstu kynslóðirnar prufum við herna í Svalöv og þegar við höfum byggt upp stærri fræfórða getum við prufað efniviðinn víðar í Svíþjóð og annars staðar við Eystrasaltið. Ferlið tekur jafnlangan tíma og áður, en framfarirnar eru meiri þegar nýtt yrki er sett á markað.“

Þegar kemur að byggi megi gera ráð fyrir að hægt sé að koma nýju yrki á markað um átta til tíu árum eftir að vinna við þróun þess hefst. Þá tekur nokkur ár að skala upp framleiðslu og koma afurðinni á markað. Desirée segir Lantmännenn stöðugt vera að vinna í kynbótum og því séu ný yrki kynnt á hverju ári á ólíkum markaðssvæðum og af mismunandi tegundum.

Plöntukynbætur Lantmännenn fara fram í Svalöv á Skáni í Svíþjóð, en það er um 4.000 manna bær í um 40 mínútna akstursfjarlægð frá Lundi. Jarðræktarmiðstöð Lantmännenn í Svalöv á sögu sína að rekja til ársins 1886. Þar starfa um 80 manns við plöntukynbætur og er hún einn stærsti vinnuveitandinn í bænum. Lantmännenn er samvinnufélag í eigu sænskra bænda. /ál

Jólamarkaður í Heiðmörk

Fyrir hvert selt jólatré eru 50 ný gróðursett
Opíð adventuhelgar kl 12-17

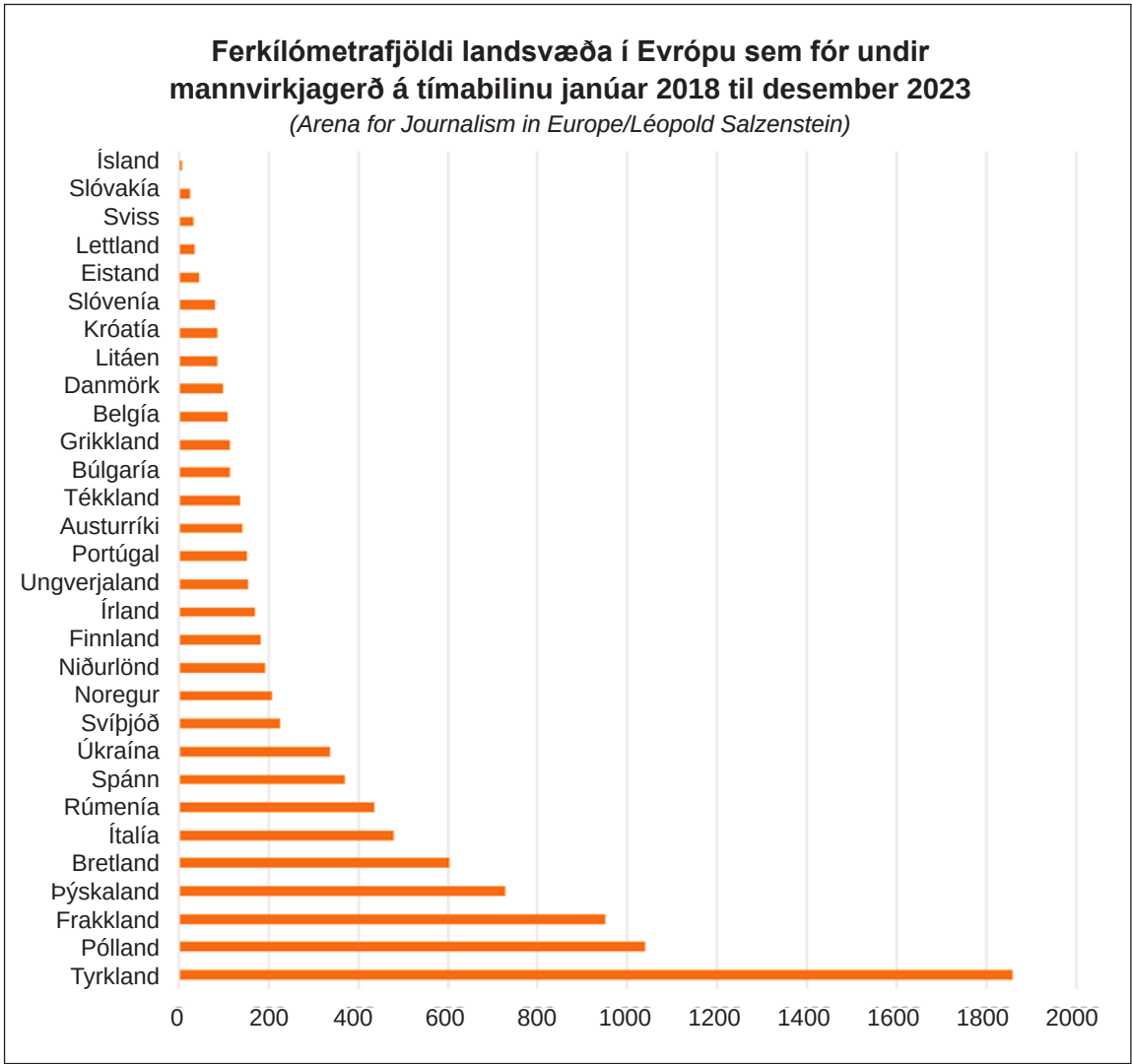
Bílpróf • Meirapróf • Vinnuvélaréttindi

Taktu allt bóklegt nám í fjarnámi.
Frábær þjónusta og afburðar verkleg kennsla.
Þess vegna erum við framúrskarandi.

**Framúrskarandi
fyrirtæki 2022-2025**

Náttúrutap: Steypt yfir Evrópu

– Daglega hverfa náttúrusvæði sem jafngilda 600 fótboltavöllum

Steinunn Ásmundsdóttir
steinunn@bondi.is

Á hverju ári tapar Evrópa 1.500 km² af náttúru og ræktarlandi undir manngerð svæði svo sem vegi, golfvelli, húsbyggingar og verslanamiðstöðvar. Á tímabilinu janúar 2018 til desember 2023 tapaði Evrópa um það bil 9.000 km² af náttúru og ræktarlandi. Þetta jafngildir tæplega

30 km² sem eyðileggjast í hverri viku, sem jafngildir 600 knattspyrnivöllum á dag. Eyðilegging náttúru er meirihluti þessa taps, um 900 km² á ári. Rannsóknir sýna jafnframt að um 600 km² landbúnaðarlands hverfa árlega, með alvarlegum afleiðingum fyrir matvælaöryggi á meginlandi Evrópu. Þessar tölur sýna einnig að óbyggt land í Evrópu er að hverfa allt að einum og hálfum sinnum hraðar en áður var talið. Þannig missir álfan hratt græn svæði sem áður veittu dýralífi skjól, voru fæðuuppspretta og bundu

kolefni úr andrúmslofti. Ekki aðeins glatast dýrategundir og upprunalegar plöntur heldur jafnframt mikilvægar náttúrulegar varnir gegn öfgakenndu veðurfari og hækkandi hitastigi. Fleiri byggingar valda meiri hita og meiri flóðahættu, á sama tíma og Evrópa, ásamt norðurslóðum, hlýnar hraðar en nokkur önnur heimsálfa. Rannsóknin sem leiddi þetta í ljós var gerð af The Guardian (Arena for Journalism in Europe), norsku náttúrurannsóknastofnuninni (NINA), norsku sjónvarpsstöðinni NRK og öðrum fréttastofum í ellefu

Evrópa tapar náttúru- og landbúnaðarsvæðum mun hraðar en áður var talið undir m.a. vegi, hús og golfvelli. Ný rannsókn sem náði til 30 landa, yfir 96% af 39 löndum EES-svæðisins, sýnir þetta. Myndir / Pixabay

löndum um alla Evrópu. Með því að nota gervitunglamyndir, gervigreind og fréttaskýrslur af vettvangi magngreindi rannsóknin hversu mikið land væri að tapast.

Ekki Evrópuland undanskilið

Þó að tapið nái yfir alla Evrópu, þá eru mynstur í gögnunum, að því er kemur fram í umfjöllunum Guardian og EUObserver um málið. Í Skandinavíu verða skógar sérstaklega fyrir barðinu á náttúrueyðingu. Í Suður-Evrópu eru strandsvæði að hverfa. Tap á ræktarlandi er algengara í Mið-Evrópu, í löndum eins og Þýskalandi og Danmörku, þar sem náttúran hefur hartnær verið fullnýtt vegna fyrirlliggjandi eða þegar unninna framkvæmda.

Rannsakendur komust að því að fjögur af hverjum fimm tilfellum byggingarframkvæmda áttu sér stað innan þéttbýlissvæða sem þegar höfðu umbreyst vegna athafna manna. Þar á meðal eru almenningsgarðar og græn svæði í þéttbýli, sem eru nauðsynleg fyrir affreyningu, flóðastjórnun og skugga þegar sumarhiti hækkar. Þeir fundu einnig mörg dæmi um dýrmæta náttúru sem var hagnýtt í þágu atvinnustarfsemi, undir lúxushús og ferðaþjónustu. Langalgengasta íhlutunin var þó að byggja húsnæði eða vegi.

Tyrkland og Pólland tapa mestu

Öll Evrópulöndin eru að missa náttúru- og landbúnaðarsvæði sín, en sum tapa meiru en önnur. Tyrkland er langefst á listanum með 1.860 km² af náttúru og ræktarlandi sem tapaðist á milli 2018 og 2023, svæði sem er stærra en allt stórborgarsvæði London og um fimmtingur af heildarnáttúrutapi Evrópu á umræddu tímabili. Pólland er næst með yfir 1.000 km² tap, þar næst koma Frakkland sem tapaði 950 km² og Þýskaland 720 km².

Ef leiðrétt er út frá stærð landa koma Holland og Belgía, sem eru minni en þéttbýlli, verst út. Þessi lönd byggja á hærri hlutfalli af heildarflatarmáli sínu á hverju ári samanborið við stór lönd með færri íbúa, eins og Noregur, Svíþjóð eða Finnland.

Sé hins vegar leiðrétt út frá fjölda íbúa, þá standa Skandinavíulöndin sig verr. Byggingarframkvæmdir Noregs þýða t.d. tap um það bil sex fermetra af náttúru og ræktarlandi á hverju ári á hvern íbúa. Í Sviss er tap á mann tífalt minna. Ísland er sagt hafa tapað 8 km² á tímabilinu.

Í Portúgal mátti sjá dæmi um hvernig 300 ha af vernduðum sandöldum rétt sunnan við Lissabon höfðu verið teknir undir nýjan lúxus-golfvöll sem auglýstur er sem dvalarstaður á „síðustu ósnortnu Atlantshafsströnd Suður-Evrópu“. Í Tyrklandi hefur votlendið Çaltılıdere í Izmir-héraði við Eyjahafsströndina, mikilvægt svæði fyrir farfugla, verið sett undir meira en ferkílómetra af steinsteyptum grunni fyrir smábátahöfn til að gera við og byggja lúxusnekkjur.

„Landtap vegna þróunar er einn helsti drifkrafturinn fyrir tapi óbyggða og hnignun líffræðilegs fjölbreytileika. En við erum líka að missa ræktarland og afkastamikið land þegar borgir okkar stækka út í græna beltið og landbúnaðarland,“ segir Steve Carver, prófessor í óbyggðafræði við Háskólann í Leeds, í samtali við Guardian.

Kerfið keyrt í hrun

„Ef við leyfum stöðugt þessum smærri töpum á náttúru að eiga sér stað, eigum við á hættu að keyra kerfið til algjors hruns. Við erum bókstaflega að stofna heilsu okkar og öryggi í hættu,“ sagði Guy Pe’er, náttúruverndarlíffræðingur hjá Helmholtz-miðstöðinni fyrir umhverfisrannsóknir og þýsku miðstöðinni fyrir samþætta rannsóknir á líffræðilegum fjölbreytileika, í samtali við EUObserver.

Árið 2021 setti ESB fram það markmið að vega upp á móti landi sem tekið væri undir uppbyggingu með jafnmiklu svæði til endurheimtar náttúrunnar annars staðar. Stefan; „engin nettó landtaka fyrir árið 2050“ er ekki bindandi og, eins og rannsóknin sýnir, hefur enn ekki tekist að draga sem neinu nemur úr byggingarframkvæmdum á áður óbyggðu landi.

Hingað til hefur mat á náttúrutapi Evrópu byggst á opinberum tölum frá Umhverfisstofnun Evrópu (EEA), þar sem notuð er aðferðafræði sem aðeins greinir stórfelld byggingaverkefni út frá gervitunglamyndum. Aðferðafræði sem NINA þróaði og kallast Frá grænu til grás, getur hins vegar greint mun minni mannvirki, svo sem þrönga vegi og járnbrautir.

Greiningin náði til 30 landa, sem ná yfir 96% af 39 löndum EES-svæðisins. Öll lönd sem skoðuð voru eru að missa náttúru- og landbúnaðarsvæði. Sjá nánar á vefnum greentogrey.eu. Til stendur að halda rannsókninni áfram og þá á heimsvísu. /sá

Hjarta Ítalíu Umbria & Toscana

9. – 18. maí 2026

Fararstjórn: Guðný Margrét Emilsdóttir
Verð 369.900 kr. á mann í tvíbýli

Upplifðu sannkallað ítalskt ævintýri! Ferð um Umbria og Toscana býður upp á töfrandi landslag, ríkulega menningu og heillandi bæi og borgir. Við kynnumst m.a. sögufrægu borginni Arezzo, upplifum miðaldastemningu í Montepulciano, förum til smárikisins San Marínó og sjáum gullnar náttúrustrendur í Pesaro.

Bókaðu núna á baendaferdir.is

Sími 570 2790 • bokun@baendaferdir.is • Síðumúla 2 • 108 Reykjavík

ÖFLUGAR VINNUVÉLAR
FYRIR KREFJANDI VERKEFNI

SANY

SANY SY390H	ÞYNGD 40.000 kg	VERÐ 37.000.000 kr. án vsk	TILBOÐ!
----------------	--------------------	-------------------------------	---------

SANY SY155U	ÞYNGD 16.000 kg	VERÐ 15.000.000 kr. án vsk
----------------	--------------------	-------------------------------

SANY SW305	ÞYNGD 14.500 kg	VERÐ 21.900.000 kr. án vsk
SANY SW 405k5	ÞYNGD 18.500 kg	VERÐ 25.300.000 kr. án vsk

GERÐ SY18C	ÞYNGD 1.925 kg	VERÐ 3.990.000 kr. án vsk
GERÐ SY35U	ÞYNGD 3.860 kg	VERÐ 5.990.000 kr. án vsk

GERÐ SY26U	ÞYNGD 2.760 kg	VERÐ 4.990.000 kr. án vsk
GERÐ SY50U	ÞYNGD 5.300 kg	VERÐ 7.390.000 kr. án vsk

SANY STH1440	LYFTIGETA 4 tonn	VERÐ 13.990.000 kr. án vsk
-----------------	---------------------	-------------------------------

SANY STH625	LYFTIGETA 2.5 tonn	VERÐ 10.600.000 kr. án vsk
----------------	-----------------------	-------------------------------

SANY 100% Rafmagns STH625E	LYFTIGETA 2.5 tonn	VERÐ 12.300.000 kr. án vsk
-------------------------------	-----------------------	-------------------------------

SANY STH742	LYFTIGETA 4.2 tonn	VERÐ 12.600.000 kr. án vsk
----------------	-----------------------	-------------------------------

Mikið úrval af: Rafmagns Lyfturum með 2,5T-3,5T-5 Tonna Lyftigetu,
Rótortiltum, Fleygum, Skóflum, Þjöppum, Grjótklóm, kröbbum og að sjálfsögðu fleiri stærðir af gröfum.

Raforka:

Smávirkjanir til sérstakrar skoðunar

– Áhugaverður valkostur en takmarkast af þungu lagaumhverfi

Umhverfis- og orkustofnun og Blámi hafa verið með frekari þróun í smávirkjanakostum til athugunar og er reiknað með niðurstöðum um áramót. Í framhaldi af því verður skoðað hvort þörf sé á breytingum á raforkulögum eða öðrum lögum til að liðka fyrir frekari nýtingu smávirkjana.

Steinunn Ásmundsdóttir
steinunn@bondi.is

Smávirkjun eða bændavirkjun er skv. skilgreiningu flokkur lítilla virkjana sem byggja á tiltækum orkugjöfum á viðkomandi stað. Smávirkjun getur verið knúin fallorku vatns, vindi, sól, lághita frá jarð- eða glatvarma eða öllum orkugjöfunum saman. Smávirkjun er almennt ætluð til raforkuframleiðslu til eigin nota á sveitabæ, í sumarbústað eða í smærri byggðarlögum en getur einnig selt orku inn á dreifikerfi rafmagnsveitna eða deilt umfram-rafmagni inn á dreifikerfi eftir nánara samkomulagi við eiganda og rekstraraðila kerfisins.

Smávirkjanir flokkast almennt þannig að ef uppsett afl er undir 11 kW er virkjunin örvirkjun, smávirkjun án virkjunarleyfis er allt að 100 kW, en ef uppsett afl er á bilinu 100 til 300 kW telst hún lítil smávirkjun. Þar fyrir ofan, allt að 9,9 MW, telst hún lítil virkjun. Virkjanir yfir 9,9 MW falla undir rammaáætlun um nýtingu og verndun.

Takmörkun á stöðugri orku

Samkvæmt Umhverfis- og orkustofnun (UOS) hafa flestir smávirkjanakostir takmarkanir hvað varðar stöðugt orkuframboð. Veturinn er dimmur á Íslandi og þá skili sólarorkuver litlu. Ár og lækir frjósi og vatnsaflíð þverri. Á sama tíma blási vindurinn af krafti. Með samrekstri nokkurra kosta megj brúa bilið og jafna út orkuframleiðsluna. Rafhlöður geti svo fyllt í mismunandi álag innan dagsins. Þá sé rafbúnaður til að tengja saman mismunandi

orkukosti sífellt að verða ódýrari og fullkomnari.

Segir enn fremur að algengt sé að sami stjórnbúnaður stjórni framleiðslu frá sólarverri og vindrellu auk smærri virkjana í vatnsaflí. Búnaðurinn tengist rafhlöðum en einnig almenna dreifikerfinu (þar sem því verður viðkomið, innsk. blm.) og auki þannig orkuöryggi, bæti gæði raforkunnar og minnki álag á dreifikerfið.

Ef tengja á smávirkjun við

dreifikerfi raforku þarf búnaðurinn m.a. að uppfylla ÍST EN 50549-1 staðal en almennt gildir reglugerð um raforkuvirki um smávirkjanir.

Átak í smávirkjunum

Hér verður einkum fjallað um litlar virkjanir í vatnsaflí. Þær eru flokkaðar eftir þremur meginþáttum en það eru uppsett afl, virkjuð fallhæð og hvort virkjun sé rennslisvirkjun eða með miðlunarlóni. Þeir sem hyggja

á byggingu eða endurnýjun vatns-smávirkjunnar þurfa að huga að m.a. rennslismælingum, hönnun eða endurhönnun á stíflu og inntaki, vali á búnaði og leyfisveitingum.

Á fyrri hluta 20. aldar voru byggðar allmargar heimarafstöðvar knúnar fallorku vatns og voru þær um 530 talsins árið 1950. Með rafvæðingu sveita fækkaði þeim og voru um 1992 aðeins 175 smávirkjanir minni en 300 kW í notkun í landinu. Skv. upplýsingum UOS voru á árunum 2000 til 2022 byggðar, eða endurnýjaðar, um 38 smávirkjanir til raforkuframleiðslu og talsverður hluti þeirra var tengdur landsnetinu. Munu margar af eldri virkjunum sömuleiðis hafa verið uppgerðar sem heimarafstöðvar.

Orkustofnun (UOS frá sl. áramótum) hóf í lok árs 2016 smávirkjanaverkefni með það að markmiði að efla raforkuframleiðslu á landsbyggðinni og auka þannig orkuöryggi. Árið 2024 tilkynnti þáverandi umhverfis-, orku- og loftslagsráðherra að ákveðið hefði verið að setja af stað átak í uppsetningu smávirkjana, þ.e. vatnsaflsvirkjana með uppsettu afli undir 10 MW, í samstarfi við landeigendur og aðra rétthafa vatnsréttinda. Lagði starfshópur ráðherra um bætta orkunýtni til að

” Að meðaltali eru tengdar u.þ.b tvær virkjanir á ári við dreifikerfið ...

stefna ætti að því með markvissum aðgerðum að allt að 1.200 GWst. á ári af viðbótarorku kæmu frá smærri vatnsaflsvirkjunum fyrir árið 2040. Það er um 5% af mögulegum kostum (200 MW). Þessu mætti ná með einfaldara leyfisveitingaferli og lægri gjöldum fyrir tengingu og dreifingu. Í dag framleiða minni virkjanir í kringum 1% raforkunnar.

Hálft þriðja þúsund möguleika

Í desember í fyrra greindi ráðherra frá því að Orkustofnun væri komin með um 2.500 möguleika á smávirkjunum inn á borð til sín, samtals um 700 MW eða 20% meira en næmi allri raforkuframleiðslu á Íslandi. Margir af þessum möguleikum væru þó ekki gerlegir. Yrði nýrri sameinaðri stofnun, UOS, falið að halda utan um verkefnið. Ráðherrann hvatti til að athygli

Smávirkjanakostir

Orkustofnun og landshlutfélög hafa unnið nokkrar skýrslur um mögulega smávirkjanakosti. M.a. kortlagði verkfræðistofan Vatnaskil vænlega smávirkjanakosti í sveitarfélögum landsins árin 2020 til 2021. Lagt var upp með að finna kosti á stærðarbilinu 100 kWe (kWe: Eitt þúsund wött af rafgetu) upp í 10 MWe (MWe: Ein milljón wött af rafgetu).

Á Norðurlandi voru kortlagðir 532 smávirkjanakostir í 14 af 20 sveitarfélögum, með heildarafli 829 MWe.

Á Austurlandi voru kortlagðir 883 smávirkjanakostir, með heildarafli 1.603 MWe.

Á Suðurlandi voru kortlagðir 444 smávirkjanakostir, með heildarafli 648 MWe.

Á Vesturlandi voru kortlagðir 246 smávirkjanakostir, með heildarafli 215 MWe.

Á Vestfjörðum var kortlagður 401 smávirkjanakostur, með heildarafli 447 MWe.

Verkfræðistofan Verkís gerði sömuleiðis frumúttekt á smávirkjanakostum á Vestfjörðum um sama leyti. Í heild voru skoðaðir 68 mögulegir virkjanakostir með heildar uppsett afl upp á 79 MW. 18 kostir með u.þ.b. 43 MW uppsett afl teljast hagkvæmir samkvæmt flokkun og um 15 til viðbótar með um 17 MW uppsett afl mögulega hagkvæmir.

Hafðu heppnina með þér.

Alla fimmtudaga.

Tryggðu þér miða á [das.is](#)

Uppskriftir:

Mynd / Steinunn Ásmundsdóttir

Villibráðarbragðið nýtur sín

– Hreindýrakæfa og -bollur fyrir matgæðinga

Nú eru matgæðingar landsins vissast farnir að velta vöngum yfir kræsingum komandi hátíða.

Sinn er síðurinn á hverjum bæ, eins og þar stendur, en svo virðist sem hamborgarhryggurinn og hangikjötið eigi ævinlega sína tryggu aðdáendur. Þá eru lambakjöt, kalkunn, nautakjöt og rjúpa mörgum bráðnauðsynleg á hátíðinni og jafnvel önd og gæs. Ýmislegt fleira fer þó auðvitað á jólaborðið og má þar til dæmis nefna hreindýrakjöt

sem er vinsælt hjá allmörgum. Hreindýrakæfa eða paté sem forréttur eða smaréttur er líka úrvalsmatur.

Nú þegar farið er að grilla í aðventuna þótti tilvalið að birta margreynda uppskrift að hreindýrakæfu. Hreindýrabollur, einnig margeldaðar og elskaðar af mörgum, fá að fljóta með. /sá

Hreindýrakæfa (fyrir 4)

375 g hreindýralifur
220 g svínaspekk
100 g magurt hreindýrakjöt
1 dl brandí eða rautt portvín
1 stór laukur
50 g hveiti
50 g smjör
3 dl volgur rjómi
1 egg
1 tsk. pipar
½ tsk. negull
½ tsk. salvía

Lifur, spekk, kjöt og laukur er skorið í hæfilega litla bita og látið liggja í víninu í kæli yfir nótt, áður en blandan er hökkuð, gróft eða fínt eftir smekk. Smjórið er brætt í potti og hveitinu blandað saman við og síðan rjómanum og blandan soðin í 8–10 mínútur. Þá er hún sigtuð og kæld örliði áður en egginu og kryddinu er blandað saman við.

Blöndunni er komið fyrir í smurðu leirformi og sett í djúpa ofnskúffu sem hálfyllt er með heitu vatni og sett í ofninn. Kæfan er bökuð í 55–65 mínútur við 150 °C. Kælt yfir nótt.

Tilvalið er að blanda saman t.d. krækiberjársaft og matarlími og hella yfir kæfuna til að loka henni að ofan. Auðvitað má svo leika sér með aðrar tegundir lifrar og kjöts í þessa uppskrift.

Hreindýrabollur

Ca 400 g hreindýrahakk
1 krukka fetaostur í kryddolíu
1 pk. beikonkur
Lúka af smátt saxaðri steinselju eða kóríander ef vill

Hellið olíunni af fetaostinum og geymið til hliðar. Stappið fetaostinn með gaffli. Blandið hreindýrahakki og beikonkurli við ostinn og bætið við dálitilli olíu ef þarf.

Mótið í kúlur álíka og golfkúlu að stærð eða nokkru minni, steikið á pönnu í smjöri uns rétt svo gegnsteikt eða í ofni við 190 °C undir- og yfirhita í ca 20 mín. eða uns gegnsteikt en osturinn er ekki farinn að leka úr bollunum að ráði.

Sósan sem setur punktinn yfir i-ið

1 dl apríkósumarmelaði
1 dl barbique-sósa
½ dl soja-sósa
½ peli rjómi
30 g púðursykur

Jólatilboð

Harðir jólapakkar fyrir bílinn

Öll hleðslutæki á afslætti fram að jólum

SKORRI**TUDOR**

SÉRFRÆÐINGAR Í RAFGEYMUM

TUDORSkorri ehf • Bíldshöfði 12 • 110 Rvk • 577-1515 • vefverslun: www.skorri.is

Norræn neytendayfirvöld stílla árlega saman strengi í neytendavernd.

Mynd / Pixabay

Neytendastofa:

Norrænt samstarf um neytendavernd

Fulltrúar norrænna neytendayfirvalda hittast árlega til að styrkja samstarf sitt. Í ár var lögð áhersla á að bæta stefnur og aðferðafræði í neytendamálum.

Neytendayfirvöld í Danmörku, Færeyjum, Finnlandi, á Grænlandi, Íslandi, í Noregi og Svíþjóð hafa um árabíl átt í samstarfi um neytendavernd. Stofnanirnar hittast reglulega og deila reynslu sinni og hugmyndum um hvernig sé hægt að styrkja neytendavernd á Norðurlöndunum.

Segir í fregn Neytendastofu að í ár hafi fundurinn farið fram í Svíþjóð og þar verið farið yfir ýmis málefni, s.s. notkun gervigreindar til að styrkja eftirlit á internetinu og reynslu stofnananna af því að takast á við svik á netinu. Sérstaklega hafi verið farið yfir stefnumótandi samstarf, þ.m.t. hlutverk neytendayfirvalda

í stefnumótun neytendamála og innleiðingu og framkvæmd nýrrar löggjafar. Dæmi um árangursríkt samstarf á norrænum vettvangi sé óformlegt bréf (e. non-paper) um stefnur í neytendamálum birt af ESB/EES-meðlimum norræna samstarfsins fyrir á þessu ári.

Á fundinum í Svíþjóð var ákveðið að styrkja samstarf stofnananna enn frekar með því að koma á fót teymi um stefnumál og aðferðafræði. Teymið mun verða viðbót við þegar starfandi hópa um stafræn málefni, umhverfisfullrýðingar, verðupplýsingar, verndun barna og fjárhagsþjónustu.

Segir í fregninni að samstarf norrænna neytendayfirvalda við að bæta stefnur og aðferðafræði í neytendamálum kunni ekki aðeins að hafa jákvæð áhrif á norræna markaði heldur einnig þá evrópsku. /sá

SVÖRT VÍKA 24.-30. NÓVEMBER 2025

SVÖRT TILBOÐ

ALVÖRU VERKFÆRI

TILBOÐSHÓLF

Frábær kaup á Milwaukee verkfærum í á einu föstu verði.

15-50% AFSLÁTTUR

Öll verkfæri eru á kolsvörtum tilboðum í svartri viku.

Öll tilböðin og afslættir eru í verslunum og á vefnum vfs.is

TILBOÐ Á SETTUM

Ótrúleg tilboð á settum frá Milwaukee með kaupaukum á meðan birgðir endast.

VERKFÆRA SALAN

GEGGJADIR KAUPAUKAR

Með völdum vörum og settum fylgja kaupaukar á meðan birgðir endast.

VERKFÆRASALAN • SÍÐUMÚLA 9, REYKJAVÍK • DALVEGI 32, KÓPAVOGI • TRYGGVABRAUT 24, AKUREYRI • FITJABRAUT 2, REYKJANESBÆ • S: 560 8888 • vfs.is

Husqvarna®

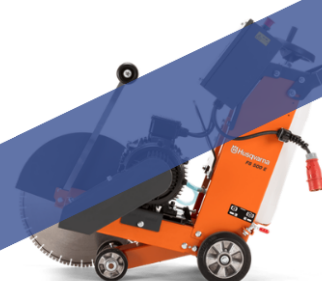
Há Verslun er með umboð fyrir
Husqvarna Construction
á Íslandi

- Eigum jarðvegsþjöppur á lager uppí 500 kg
- Þjónustuverkstæði og varahlutir

ERUM FLUTT AÐ LYNGHÁLSI 5

Husqvarna K770 14"
Steinsög/hellusög
Sögunardýpt 12,5 cm

Husqvarna FS 500 E
rafmagns gólfsög
Sögunardýpt 19 cm

Husqvarna DM230
Kjarnaborvél
150mm Max

Husqvarna K970 16"
Sögunardýpt 15,5 cm

Husqvarna LF75
Jarðvegsþjappa
97 kg, 500 mm plata

Husqvarna FS 400 LV
gólfsög bensín
Sögunardýpt 16,2 cm

Husqvarna Rammer
Hoppari LT6005 bensín
230mm plata, 69kg

Husqvarna Trowel BG 245
Slípivél, vinnslubreidd
60 cm

Husqvarna K4000
Steinsög, 230v
Sögunardýpt 12,5 cm

Husqvarna K3600
Steinsög, vökvadrifin
Sögunardýpt 27 cm

Husqvarna K7000 Ring
rafmagnssög
Sögunardýpt 32,5 cm

Husqvarna K7000 Pre Cut
rafmagnssög
Sögunardýpt 14,5 cm

Lynghálsi 5, 110 Reykjavík
Opið mán.- fös. Kl. 9 - 17
S. 588-0028
haverslun@haverslun.is
haverslun.is

Husqvarna Construction Products

Gólfsagir, jarðvegsþjöppur, kjarnaborvélar, borstandar, hoppaparar, slípivélar, garðverkfæri, golfbilar, garðsláttuvélar og margt fleira!
Kíktu á úrvalið á haverslun.is eða til okkar að Lynghálsi 5

Íslenskar nípur í boði í fyrsta sinn

– Tekur langan tíma í ræktun en þolir frost

Sigurður Már Harðarson
smh@bondi.is

Á undanförunum tveimur árum hafa bændurnir Linda Guðmundsdóttir og Jón Ingi Ólafsson, í Þurranesi í Saurbæ í Dalabyggð, gert tilraunir með nípuræktun [e. parsnip] í bland við annan búskap á bænum. Búið er að uppskera nokkur hundruð kíló núna sem tilbúin eru til markaðssetningar og eiga þau von á því að nípurnar verði fljótlega sýnilegar í verslunum á höfuðborgarsvæðinu.

Linda segir að Sölufélag garðyrkjumanna muni sjá um dreifingu á afurðunum en þær sem eru í b-flokki – og henta síður í almenna dreifingu – ætla þau að selja beint frá býli.

Enn í yrkjaþrófunum

„Við byrjuðum á þessari tilraun sumarið 2023 og prófuðum að setja aðeins niður og sjá hvort fræin myndu spíra og hvernig plönturnar myndu dafna á akri. Í fyrra sáðum við svo tveimur yrkjum og kom annað betur út en hitt, þótt tíðin í fyrra hafi í raun komið niður á allri uppskeru,“ segir Linda.

„Í ár hefur sumarið heldur betur staðið með okkur og við sjáum fram á nokkra uppskeru. Við settum niður þrjú yrki í ár, eitt var þokkalega gott, annað yrkið var sæmilegt og það þriðja var alveg ónýtt.

Uppskeran er og verður smá í sniðum, þar til við erum búnin að ná tökum á ræktuninni en við vorum með um 0,35 hektara undir í ár og það verður svipað á næsta ári. Ef þetta gengur vel munum við skoða að stækka umfangið.“

Langur spírunar- og ræktunartími

Langan tíma tekur að fá nípufra til að spíra og ræktunin tekur langan tíma – eða allt íslenska sumarið og gott betur. Hins vegar þolir hún frost og því liggur ekki eins mikið á að uppskera hana eins og ýmsar aðrar tegundir.

Að sögn Lindu var seint byrjað að uppskera. Það hafi á stundum verið erfitt og kostnaðarsamt að stunda þetta frumkvöðlastarf en þau sjái árangur með hverju árinu sem líður. „Við erum heppin að vera með aðrar góðar stoðir undir búrekstrinum, rekum ferðaþjónustu í Þurranesi og gott sauðfjárbú og svo vinn ég í fullu starfi utan heimilis, sem

Jón Ingi með nýuppskornar nípur.

verkefnisstjóri hjá Samtökum sveitarfélaga á Vesturlandi. Við höfum líka ræktað gulrætur sem við seljum beint frá býli og tókum upp um tvö tonn í sumar. Við höfum fengið frábærar viðtökur í okkar heimahéraði og nærsveitum og er gott að finna að samfélagið stendur þétt við bakið á okkur í þessu brasi. Við munum halda áfram að selja gulrætur eitthvað fram eftir vetri en við eigum slatta í geymslu.“

Linda Guðmundsdóttir og Jón Ingi Ólafsson.

Nýuppteknar nípur.

Ofnbakaðar nípur og nípumauk

Linda telur að margir hafi líklega smakkað ofnbakaðar nípur eða nípumauk á veitingastöðum á Íslandi. Við matreiðslu á þeim sé gott að skera nípur í skífur eða strimla, setja á þær góða ólífúolíu, salt og pipar og baka í ofni við 190 gráður, þar til þær verða aðeins brúnaðar og stökkar á kantinum. Bil þurfi að vera á milli bitanna, svo þær nái að brúnast á alla kanta.

„Einnig er hægt að baka þær með öðru rótargrænmeti eins og sætum kartöflum eða gulrótum. Nýuppteknar nípur þarf ekki að afhýða, þar gildir það sama og með gulrætur eða kartöflur – það er smekksatriði hvort fólk vill fleysja þær eða ekki. Eftir því sem þær eru geymdar lengur, getur bragðið af hýðinu hins vega orðið örliðið beiskara.

Svo er hægt að gera hefðbundna kartöflumús en skipta hluta af kartöflunum út fyrir nípur, það er sérstaklega gott með pönnusteiktum fiski,“ segir Linda að lokum um mögulegar matreiðsluáðferðir

Bragðgott rótargrænmeti

Linda segir að næsta skref í nípuræktuninni sé að skoða hentugan upp-tökubúnað. „Sá búnaður sem er notaður erlendis líkist mest kartöfluupptökuvélum. Við þurfum að nýta veturinn í að grúska í því

Léttu þér störfín!

Taliur, hlaupakettir og kranar í mörgum stærðum og gerðum - Sérlausnir í boði

BRÚKRANAR
margar útfærslur í boði

Skútahraun 15a, 220 Hafnarfjörður | 565 1190 | cncisland@cncisland.is | www.cncisland.is

Tekið var upp í snjókomu í Þurranesi á dögunum.

NÝR RAM HEAVY-DUTY

Í FYRSTA SINN Á ÍSLANDI 5 ÁRA VERKSMÍÐJUÁBYRGÐ
Á HEAVY-DUTY PALLBÍL

RAM

VERKSMÍÐJUÁBYRGÐ

- NÝ LOFTPÚÐAFJÖÐRUN
- NÝ 8 GÍRA SJÁLFSKIPTING
- AFLMEIRI EN NOKKRU SINNI FYRR

5 ÁRA VERKSMÍÐJUÁBYRGÐ: BÍLAR SEM EKKI ERU FLUTTIR INN AF UMBODI FRÁ USA OG KANADA ERU EKKI Í ÁBYRGÐ FRAMLEIÐANDA. VERKSMÍÐJUÁBYRGÐ TRYGGIR AÐ ALLAR INNKALLANIR OG UPPFÆRSLUR SEM KUNNA AÐ BERAST Á LÍFTÍMA BÍLSINS SÉU TILKYNNTAR EIGANDA SEM FRAMLENGÐ ÁBYRGÐ OG FRAMKVÆMDAR EIGANDA AÐ KOSTNAÐARLAUSU.

UMBODSADILI RAM Á ÍSLANDI • ÍSLENSK-BANDARÍSKA • ÞVERHOLT 6 • 270 MOSFELLSBÆR
S. 590 2300 • ISBAND.IS • ISBAND@ISBAND.IS • OPIÐ VIRKA DAGA 10-17

FÓÐURKERFI - SÉRSNIÐNAR LAUSNIR

Samfelld fóðurframleiðsla með hjálp Serigstad og Trioliet

Áreiðanlegar lausnir fyrir gæði, hagkvæmni og velferð -

📍 Gunnbjarnarholti, 804 Selfossi
☎ 480 5600

📍 Lyngási 11, 700 Egilsstöðum
☎ 480 5610

🌐 www.landstolpi.is
✉ landstolpi@landstolpi.is

Á fögrum haustdegi liggur leiðin í heimsókn til ungs bónda á Velbastað sem er í um fimmtán mínútna akstri frá Tórshavn, höfuðborg Færeyja.

Það er bjart þennan morgun en þegar keyrt er frá Tórshavn byrjar þoku að leggja yfir og er umhverfið nokkuð draumkennt. Þegar nálgast Velbastað tekur að birta á ný og þetta fallega bæjarstæði blasir við meðfram sjónum í frekar miklum bratta. Hérna er nálægðin við hafið og náttúruna stórfengleg. Velbastaður er eitt elsta bæjarstæði í Færeyjum með um 250 íbúa og þar er einnig að finna nokkra sveitabæi, meðal annars þennan sem við heimsækjum í dag.

Það er enginn venjulegur dagur á sveitabænum sem ber heitið „Garðurin í Búðini“. Í dag er nefnilega verið að rýja og slátra kindum á bænum og við hittumst í fjárhúsunum hjá Dánjal Paula.

„Báðir foreldrar mínir er aldir upp á sínum sveitabænum hvort hérna á Velbastað og þessir sveitabærir hafa nú verið sameinaðir,“ segir Dánjal, sem tók við búskapnum af foreldrum sínum árið 2022. „En frá árinu 2014 til 2022 voru foreldrar mínir í rauninni með tvo sveitabæi sem þau ráku saman en hafa nú verið sameinaðir og ég tekinn við öllum búskapnum,“ segir Dánjal, sem býr á bænum með fjölskyldu sinni, konu og tveimur ungum dætrum. Hann er sauðfjárbóndi með 360 kindur. Áður hafði verið mjólkurbú á bænum en Dánjal tók ákvörðun um að selja mjólkurkvótann fyrr á þessu ári því það hefði þurft að fara í miklar framkvæmdir við að byggja nýtt fjós. „Hér í Færeyjum eru kröfurnar orðnar miklar varðandi fjós fyrir kúabúskap. Það er svo dýrt að byggja og þá myndi maður þurfa að gera það mest sjálfur og þá verður þetta of mikill tími frá fjölskyldu og ungum börnum.“

Það eru þrettán kúabú eftir í Færeyjum og eru þau mörg hver stórbýli. Þeir bændur lifa af þessu. Sauðfjárbændur í Færeyjum eru margir hverjir með eitthvert aukastarf á veturna eins og Dánjal sjálfur en hann vinnur meðfram sauðfjárbúskapnum í bygginga-bransanum yfir vetrartímann.

Sigríður Huld Blöndal.

„Hér er afar gott að búa, einstaklega fallegt og ég hef unun af búskapnum. Minn draumur var alltaf að gerast bóndi hér á Velbastað,“ segir Dánjal.

Aætlaði sér alltaf að verða bóndi

Á réttum stað

Móðir Dánjals er fjórtándi ættliður á bænum svo þetta er sannarlega

mikið fjölskyldubýli þar sem sama fjölskyldan hefur verið alin upp í kringum búskap í nokkur hundruð ár. Hefðirnar hafa sannarlega breyst

eitthvað en enn þá er heyjað að einhverju leyti upp á gamla mátann. Hliðarnar og túnin eru brött og því erfitt að notast við traktor og vélar sums staðar.

„Við ætluðum á fjall í dag að ná síðustu kindunum inn en það var of mikil þoka. Svo dagurinn í dag fer í að rýja kindur sem eru komnar í hús og sláturtíðin í fullum gangi,“ segir Dánjal kátur í bragði á fullu í fjárhúsunum. Það skín af honum gleðin og eitt er víst að hann er á réttum stað í lífinu, í því starfi sem hann alltaf sá fyrir sér og nýtur þess best að vera bóndi.

Það var sannarlega mikið um að vera á sveitabænum þegar okkur bar að garði. Þarna voru kunningjar og nágrannabændur mættir að hjálpast að við að rýja og slátra. „Þannig er þetta hér, við hjálpumst að á sveitabæjunum og ætli ég sé ekki með lista yfir þrjátíu manns sem ég get hringt í, einhverjir komast og aðrir ekki en oftast næ ég að smala saman um fimmtán manns að hjálpa.“

Heimaslátrun og einkasala

Heimaslátrun á sauðfé er það sem þekkest í Færeyjum; „Hér eru ekki sláturhús og því slátrum við bændurnir sjálfir og við seljum mest í einkasölu, heilu skrokkana. Við getum einnig selt í matvörubúðir en það þarf að vera sérstaklega merkt að það sé heimaslátrun og kjötið liggur þá í sér kæli í matvörubúðinni.“ Hann segist vera með það marga viðskiptavinum að allt kjötið selji hann í einkasölu. Það séu margir fastir viðskiptavinir frá foreldrunum og fyrri tíð. Það eru einnig kynslóðaskipti þegar kemur að viðskiptavinum eins og á bænum og mikil vinna fari í þessa heimasölu á kjöti að hans sögn. „Þetta fer oftast þannig fram að það er slátrað á laugardegi og svo kemur fólk að ná í kjötið sitt á sunnudegi. Svo eru alltaf nokkuð margir sem einnig vilja „ræst“ kjöt, sem er þurrkað lambakjöt og þá kemur fólk seinna að sækja það því það þarf að hanga í hjalli í nokkurn tíma. Skerpikjöt, sem er einnig þurrkað lambakjöt, hangir mun lengur.

Heimabliðni

Heimabliðni, sem þýðir á íslensku heimagestrisni, er nýbreytni sem nokkrir bændur í Færeyjum eru með til hliðar við búskapinn. Það eru nokkuð margir bændur farnir að bjóða ferðamönnum upp á þetta og um allar eyjarnar er hægt að njóta hefðbundins færeysks heimalagaðs matar á heimilum fólks og á sveitabæjum. Auk þess að smakka heimalagaðan færeyskan mat er einnig fróðleikur um menningu og sögu Færeyja. Þetta hefur gefist bændum nokkuð vel og er góð leið til að kynna fyrir ferðafólki færeyskan mat og menningu.

Það er mikill samgangur á milli bæja og bændur hjálpast að ásamt vinum og kunningjum sem taka meðal annars þátt þegar farið er á fjall eftir kindum. Oft gerir þokan fólki erfitt fyrir og þá þarf að bíða, eins og þennan dag. Fjöllin eru brött og því er ekki notast við hesta heldur er farið í leitir á tveimur jafnfljótum. Kindur ganga úti allt árið í Færeyjum en þar er veðurlag hlýrra en á Íslandi og ekki sami snjóþungi. Kindur í Færeyjum bera oftast einu lambi og eru úti í sauðburði, sem byrjar yfirleitt í lok apríl, og þurfa sjaldnast aðstoð. Kindunum er gefið úti á hverjum degi yfir vetrartímann.

„Kona mín, systir, mamma og tengdamóðir sjá um nesti og mat þegar farið er á fjall. Þá erum við með nestið með okkur og svo er alltaf kvöldmat fyrir allan hópinn þegar komið er aftur af fjalli. Þetta er góð hefð sem skapast hefur og samheldinn og góður hópur sem kemur og hjálpar til. Þetta skapar góða upplifun fyrir fólk sem kemur að hjálpa að borða öll saman um kvöldið og að fara saman á fjall.“

Það er að mörgu að huga hjá bóndanum og ætlunin að heimsækja Ísland einhvern tímann. Hann hafi áhuga á að kynna sér landbúnaðarhætti á Íslandi og í Noregi. „Ég vissi alltaf að ég ætlaði mér að verða bóndi. Systir mín er dýralæknir og það hafði hún alltaf ætlað sér. Við erum tvö systkinin.“ Það var því alltaf í kortunum að Dánjal myndi taka við búskapnum af foreldrum sínum. „Hér er afar gott að búa, einstaklega fallegt og ég hef unun af búskapnum. Minn draumur var alltaf að gerast bóndi hér á Velbastað,“ segir Dánjal.

Dagurinn fór í að rýja kindur sem eru komnar í hús með hjálp bænda af næstu bæjum. Myndir / Aðsendar

Vetrarbúnaður

Hilltip

Snjótennur, fjölplógar, salt- og sanddreifarar

Tangarhöfði 1 / 551-5464 / wendel.is / wendel@wendel.is

Allt fyrir veturinn á einum stað

Kuldagalli - regnheldur
regnheldni 20.000mm

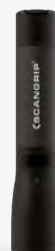
Dimex vesti
með hitaelementi

Dimex hleðslubanki
fyrir hitavesti - selt sér

Cofra Odoacre kuldaskór
góðir kuldaskór með Thinsulate fóðri

Scangrip vasaljós
flash 600 R

Vefverslun okkar er opin allan sólarhringinn, þar sem þú getur skoðað úrvalið og gengið frá kaupum þegar þér hentar.

440 1000
vefverslun.n1.is

RISA TILBOÐ

Kauptu núna og fáðu afhent í mars-apríl 2026

Fáðu 10-15% afslátt af verðunum okkar í dag. Sparaðu allt að **25-30%** ef þú kaupir núna.

45% afsláttur af **FLUTNINGI** á allar þjónustustöðvar Flytjanda

Sumarhús

Garðhús

Gestahús

Gróðurhús

HÚSIN OKKAR
henta vel fyrir íslenskar aðstæður

Nánari upplýsingar um **HÚSIN OKKAR** á heimasíðu og í síma **864 2400**

vólundarhús.is
Vel valið fyrir húsið þitt

volundarhus.is

Í félagsheimilinu Goðaland í Fljótshlíð stóð Konráð Helgi á Syðri-Hól keikur í pontu á meðan þau Trausti Hjálmarsson, formaður Bændasamtakanna, og varaformaðurinn, Herdís Magna, tóku niður punkta.

Bændafundir:

Mikill hugur innan stéttarinnar

– Tryggja þarf rekstraröryggi og fyrirsjáanleika

Stjórn Bændasamtakanna, ásamt framkvæmdastjóra og starfsmanni, hefur lokið hringferð samtakanna um landið þar sem haldnir voru samtals 14 bændafundir. Staða og framtíð íslensks landbúnaðar var rædd á fundunum ásamt nauðsyn þess að tryggja rekstraröryggi og fyrirsjáanleika atvinnugreinarinnar.

Bændur lýstu bæði áhyggjum og ákveðni á sama tíma og glöggð kom fram að mikill hugur er innan stéttarinnar. Umræðurnar snéru að fjölmörgum þáttum sem skipta bændur máli, en áberandi voru málefni sem tengjast tollverndinni og stöðu hennar, starfsskilyrðum landbúnaðarins og komandi samningum þar um, kynslóðaskiptum og nýliðun og

svo mikilli fjárfestingarþörf innan greinarinnar. Þá voru boðaðar breytingar atvinnuvegaráðherra á búvörulögunum ræddar ásamt öðrum boðuðum breytingum og fyrirætlunum stjórnvalda. Þá þyrfti að bæta afkomu og kjör bænda sem og tryggingarvernd.

Fyrri hluti ferðarinnar fór fram 3.–7. nóvember með 11 fundum.

Fundirnir voru haldnir í Borgarnesi, Laugarbakka, Sauðárkróki, Akureyri, Þingeyjarsveit, Kópaskeri, Egilsstöðum, Höfn í Hornafirði, Kirkjubæjarklaustri, Fljótshlíðinni og Flúðum. Síðan var seinni hluti ferðarinnar farinn dagana 11.–12. nóvember þar sem Dalirnir voru sóttir heim, síðan Ísafjörður og loks Barðaströnd. Ferðin gekk vel og aðstæður voru hagstæðar, en alls mættu ríflega 400 bændur til fundar við forystu samtakanna.

Fundirnir byrjuðu allir á erindum frá samtökunum sjálfum. Í þeim var m.a. rætt um þau verkefni sem

Málin rædd í félagsheimilinu Goðalandi í Fljótshlíð.

Þröngt var setið á Hill-hótelinu á Flúðum.

Hlustað var með athygli í Hlíðarbæ á Akureyri.

fram undan eru ásamt umræðunni út á við. Að auki var líka farið yfir Íslenskt staðfest, upprunamerkið sem tryggir að neytandinn fái íslenskt – þegar hann velur íslenskt. Umræður voru síðan í kjölfarið þar sem Bændasamtökin og forysta hennar voru spurð spjörunum úr.

Efla þarf skilning almennings

Viða var rætt um mikilvægi þess að efla skilning almennings á hlutverki bændu og starfsemi þeirra, ekki síst í loftslagsmálum. Bændur lögðu áherslu á að framlag landbúnaðar til kolefnisbindingar og sjálfbærrar landnýtingar fengi rétt mat og bentu á að umræða á undanförunum árum hafi verið ósamræmd eða byggð á misskilningi. Fundargestir ræddu jafnframt auknar kröfur til bændu, breytingar á regluverki og þá sér í lagi íþyngjandi regluverki. Þá þyrfti enn fremur skýrari stefnu í landnýtingu, þar sem mörg sveitarfélög glími við uppsafnaða innviðaskuld og skort á skýrum ramma um notkun og nýtingu jarða. Bændur tjáðu áhyggjur af því að jarðir leggjast í eyði og að gera þyrfti breytingar á tekjuskattslögunum þannig að ívilnanir væru veittar til þeirra sem seldu jarðir til áframhaldandi búreksturs.

Hindranir í vegi fyrir nýliðun

Nýliðun var rædd á flestum fundanna, en bændur bentu á að fjárfestingarþörf, háir vextir og skattalegar hindranir geri ungu fólki erfitt að hasla sér völl innan atvinnugreinarinnar. Viljinn sé sannarlega til staðar en erfitt sé að verða eitthvað ágengt með eingöngu hann að vopni. Bændasamtökin tóku undir þessar áhyggjur. Að greiða fyrir auknum fjárfestingum og

nýliðun verður eitt af áhersluatriðum í komandi samræðum við ríkið. Þá var margitrekað að tollverndin skipti sköpum fyrir innlendan landbúnað, ekki síst vegna þeirrar staðreyndar að hún hefur farið þverrandi undanfarin ár. Þá yrði að hafa í huga að Ísland er eyland og að önnur ríki séu farin að halda að sér höndum varðandi útflutning og að ótækt væri að reiða sig á innfluttar afurðir.

Áhyggjur af markaðsaðstæðum og stöðu innlendrar framleiðslu gagnvart innflutningi, bæði hvað varðar tollvernd og virðingu fyrir íslenskum vörum á markaði, voru ræddar. Fjölmargir bændur lýstu vonbrigðum yfir villandi merkingum í verslunum og töldu nauðsynlegt að styrkja stöðu Íslenskt staðfest sem trúverðugs merkis fyrir neytendur.

Bændasamtökin ánægð með fundina

Forsvarsfólki Bændasamtakanna þóttu framsögur bændu skemmtilegar og beinskeyttar og þóttu þær veita góða innsýn í stöðu einstakra búgreina, svæðisbundin málefni og reynslu fólks. „Af þessum framsögum að dæma eru bændur ánægðir með þetta fundafyrirkomulag þar sem öllum gefst tækifæri á að hitta forystu samtakanna og eiga samtal, bæði formfast og óformlegt. Er hringferðin því lykilþáttur í því markmiði Bændasamtakanna að viðhalda góðum tengslum við grasrótna, vera með puttann á púlsum. Bændafundir eru kjölfesta í starfsmhverfi Bændasamtakanna og munu halda áfram að leggja grunn að hagsmunabaráttu, samtakamætti bændu og framtíðarsýn íslensks landbúnaðar,“ segir Margrét Ágústa Sigurðardóttir, framkvæmdastjóri samtakanna.

/ph

Vetrarbúnaður

Hilltip

Snjótennur, fjölplógar, salt- og sanddreifarar

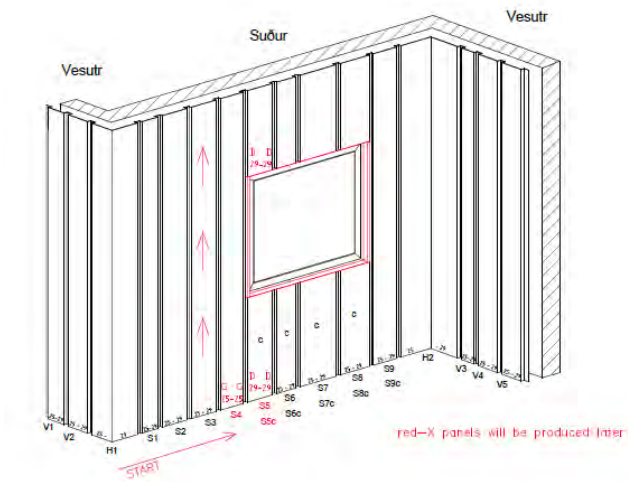
Wendel

Tangarhöfði 1 / 551-5464 / wendel.is / wendel@wendel.is

Álklæðningar frá Alucoil framleiddar á Íslandi

Sléttar, stuðla eða læstar - límдар eða skrúfaðar.

Við gerum teikningar fyrir þig og bjóðum flasningar úr sama efni.
Pantaðu klæðningu tímanlega fyrir sumarið!

Framleiðsla klæðninga
Sala - Uppsetning

Flugvellir 15 / 788-9949 / reisandi.is / reisandi@reisandi.is

Kennari í starfsmenntanami hjá Landbúnaðarháskóla Íslands

Laust er til umsóknar starf starfsmenntanámshennara í búfræði hjá Landbúnaðarháskóla Íslands. Hlutverk Landbúnaðarháskóla Íslands er að skapa og miðla þekkingu á sviði sjálfbærrar nýtingar umhverfis og auðlinda.

HELSTU VERKEFNI OG ÁBYRGÐ

- Umsjón með áföngum sem tengjast jarðrækt, vélum og bótækni
- Skipulag verkefna kennslu og verkefna
- Námsmat og endurgjöf til nemenda
- Vinna sjálfstætt og í hópum við uppfærslu kennsluskraa og gerð nýrra áfanga
- Þátttaka í rannsóknar- og nýsköpunarstarfi
- Þátttaka í faglegu þróunarstarfi og uppbyggingu innan skólans
- Önnur tilfallandi verkefni

HÆFNISKRÖFUR

- Menntun sem nýtist í starfi
- Hagnýt reynsla og þekking á ýmsum sviðum landbúnaðar og iðnaðar
- Áhugi á miðlun þekkingar og kennslufræðum
- Góð tölvukunnátta
- Geta til að vinna sjálfstætt og sem hluti af hóp
- Samstarfshæfni og lipurð í samskiptum
- Gott vald á talaðri og ritaðri íslensku

FREKARI UPPLÝSINGAR UM STARFIÐ

Laun samkvæmt gildandi kjarasamningi sem fjármála- og efnahagsráðherra og viðkomandi stéttarfélag hafa gert.

Starfshlutfall er 100%

Umsóknarfrestur er til og með **28.11.2025**

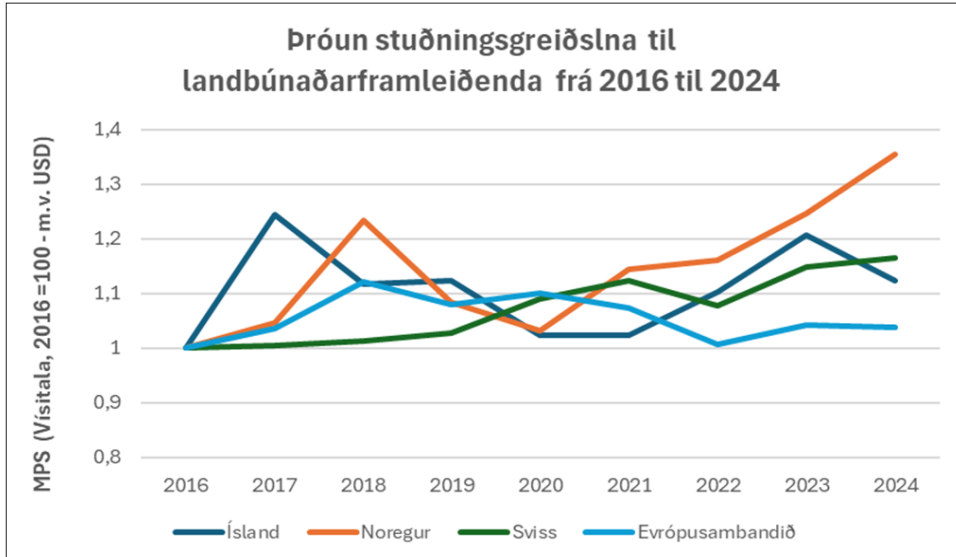
NÁNARI UPPLÝSINGAR VEITA

Eyjólfur Guðmundsson
Aðstoðarrektr
Tölvupóstur: eyjolfur@lbhi.is
Sími: 4335000

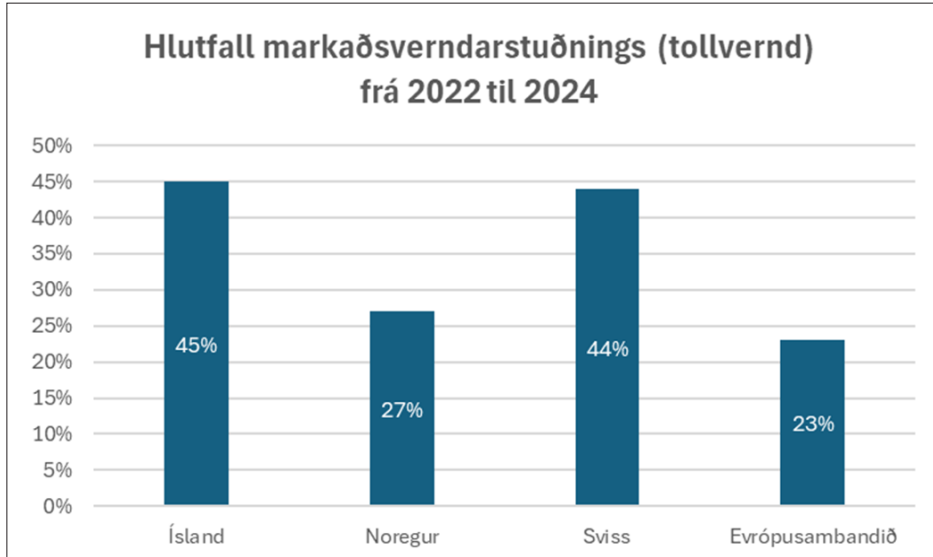
Guðmunda Smáradóttir
Mannauðsstjóri
Tölvupóstur: guðmunda@lbhi.is
Sími: 433 5000

NÁNAR Á LBHI.IS OG STARFATORG.IS

Heimild: OECD Agricultural Policy Monitoring and Evaluation 2025 og OECD Agricultural Policy Monitoring and Evaluation Dataset

Heimild: OECD Agricultural Policy Monitoring and Evaluation 2025

Stuðningsgreiðslur í landbúnaði og tollvernd

Harpa Ólafsdóttir
harpa@bondi.is

Talsvert hefur verið fjallað um aukinn innflutning landbúnaðarvara á sama tíma og framleiðsla innlendra landbúnaðarvara hefur átt í vök að verjast. Það er því ekki úr vegi að rýna í opinberan stuðning við landbúnaðarframleiðslu á Íslandi í samanburði við þær þjóðir sem við berum okkur helst saman við sem og tollverndina.

OECD (Efnahags- og framfarastofnunin) er alþjóðlegt samstarf 38 aðildarríkja, þar á meðal Íslands. Stofnunin safnar saman og ber saman töluleg gögn og gefur út ítarlegar greiningarskýrslur sem eru leiðbeinandi fyrir aðildarlönd.

Í nýlegri skýrslu OECD um landbúnað er áhugavert að rýna hvernig stuðningsgreiðslur til landbúnaðarframleiðenda hafa þróast undanfarin ár. Í skýrslunni eru

Vörulýsing	Verðtollur %	Magntollur kr/kg	Magntollur reiknaður m.v. ármeðaltal vísitölu neysluverðs			Verðtollur % árið 2024	Magntollur kr/kg árið 2024
	1995		2007	2019	2024		
Frystir nautahryggvöðvar	30	1.087	1.718	2.941	3.938	18	652
Frystir lambalærisvöðvar	30	883	1.395	2.389	3.199	18	530
Frystir svínalærisvöðvar	30	1.022	1.615	2.765	3.703	18	613
Fryst, úrbeinað kjöt af Gallus domesticus hænsnum	30	900	1.422	2.435	3.261	18	540
Fullunninn ostur	30	430	680	1.163	1.558	30	798

Heimild: Hagstofa Íslands, Skatturinn (Tollskrá)

fjárhæðir samræmdar fyrir öll lönd í bandaríkjadollurum (USD). Ef við skoðum þróun stuðningsgreiðslna til landbúnaðarframleiðenda á Íslandi, í Noregi, Sviss og Evrópusambandinu má sjá að breyting á fjárhæðum sveiflast nokkuð milli ára en sé horft til tímabilsins frá 2016 til 2024, þá hækkuðu stuðningsgreiðslur mest í Noregi, eða um 35%. Fyrir sama tímabil hækkuðu stuðningsgreiðslur til landbúnaðarframleiðenda um

16% í Sviss, 12% á Íslandi en einungis 4% í Evrópusambandinu.

Auk beinna stuðningsgreiðslna til landbúnaðarframleiðenda tekur OECD einnig saman svokallaðan markaðsverndarstuðning sem er aðallega í formi tolla. OECD reiknar markaðsverndarstuðninginn með því að bera saman verð til bænda miðað við heimsmarkaðsverð og margfalda muninn á því með framleiddu magni innanlands. Þannig reiknaði OECD

að markaðsverndarstuðningur sem hlutfall af heildarstuðningi til landbúnaðarframleiðenda væri 45% á Íslandi fyrir tímabilið 2022 til 2024 en 27% fyrir sama tímabil í Noregi, 44% í Sviss og 23% í Evrópusambandinu.

Á sama tíma og áhugavert er að skoða tölfræði OECD er óumdeilt að tollvernd fyrir íslenskar landbúnaðarafurðir hefur rýrnað verulega undanfarin ár.

Tollkvótar hafa verið auknir þar sem stöðugt hefur verið aukið það magn sem heimilt er að flytja inn tollfrjálslar landbúnaðarvörur frá Evrópusambandinu (ESB). Sem dæmi þá má nú flytja ríflega eitt þúsund tonn tollfrjálst af alifuglakjöti frá ESB, um sjö hundruð tonn bæði af nautakjöti og svínakjöti og ríflega sex hundruð tonn af osti. Þrátt fyrir það hefur innflutningur á þessum landbúnaðarvörum aukist það mikið undanfarin ár að flutt hefur verið inn talsvert umfram heimilaða tollkvóta. Þannig var flutt inn um 40% umfram tollkvóta af alifuglakjöti árið 2024, 41% af nautakjöti, 46% af svínakjöti og 66% af osti.

Tollar á kjöt og osta er annars vegar prósentutollur á innflutningsverð og hins vegar magntollur, þ.e. fast verð á hvert kíló. Samkvæmt samningi við ESB hefur magntollur ekki tekið almennum verðlagsbreytingum.

Þannig var til dæmis magntollur á nautahryggvöðva 1.087 kr. árið 1995 og hefði miðað við breytingar á vísitölu neysluverðs verið kominn í 3.938 kr. árið 2024. Magntollur á nautahryggvöðva er nú hins vegar 652 kr., þar sem að samið var við ESB um 40% almenna tollalækkun á kjöt í janúar 2007. Tollalækkunin náði einnig til lækkunar á prósentutolli, þannig að í stað 30% prósentutolls á innflutningsverð áður, þá er prósentutollur á kjöt nú 18%. Ef við skoðum magntoll á lambalærisvöðva, þá var hann 883 kr. árið 1995 en er nú 530 kr. Magntollur á svínalærisvöðva var 1.022 kr. árið 1995 en er nú 613 kr. og magntollur á fyrst úrbeinað kjúklingakjöt var 900 kr. árið 1995 en er nú 540 kr.

Þá var magntollur á fullunninn ost 430 kr. árið 1995 og hefði miðað við almenna vísitöluhækkun verið kominn í 1.558 kr. en er nú 798 kr.

Chelsea PRO 532

FJÖLHÆFIR OG ENDINGARGÓÐIR VINNUSKÓR

ARBESKO

DYNJANDI

allt fyrir öryggið

Dynjandi · Skeifunni 3h · Sími: 588 5080 · dynjandi.is

BÆNDAGED

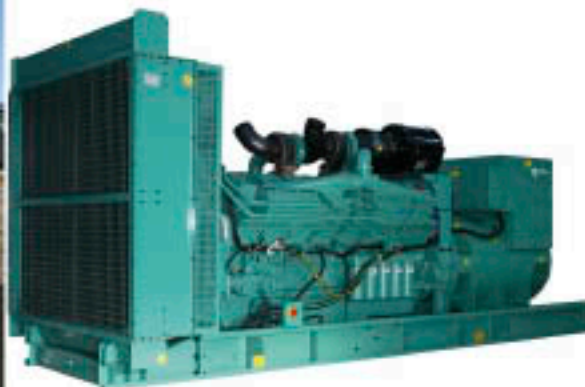
Geðorðin 10

- Hugsaðu jákvætt, það er léttara
- Hlíðu að því sem þér þykir vænt um
- Haltu áfram að læra svo lengi sem þú lifir
- Lærðu af mistökum þínum
- Hreyfðu þig daglega, það léttir lung
- Flæktu ekki líf þitt að óþörfu
- Reyndu að skilja og hvetja aðra í kringum þig
- Gefstu ekki upp, velgengni í lífinu er langhlaup
- Finndu og ræktaðu hæfileika þína
- Settu þér markmið og láttu drauma þína rætast

baendaged.bondi.is

Fiskeldi – Bændur – Vertakar – Orkufyrirtæki

Við eigum 66kva og 110kva Rafstöðvar á lager.

STAMFORD
power generation

AFLHLUTIR EHF / SELHELLU 13 / 221 HAFNARFJÖRÐUR / SÍMI 544 2045 / AFLHLUTIR@AFLHLUTIR.IS

TILBOÐ · GRÓÐURHÚS

Kauptu núna og fáðu afhent í mars-apríl 2026

Fáðu fallegt
viðar-gróðurhús/garðskála
á 15% afslætti af verðunum
okkar í dag og þú sparar
að lokum **25-30%**
ef þú kaupir núna

45% afsláttur
af **FLUTNINGI**
á allar
þjónustustöðvar
Flytjanda

GRÓÐURHÚSIN
henta vel
fyrir íslenskar
aðstæður

vólundarhús.is
Vel valið fyrir húsið þitt

Nánari
upplýsingar um
GRÓÐURHÚSIN
á heimasíðu og í
síma **864 2400**

volundarhus.is

Hjónin Þorbjörg Konráðsdóttir og Hákon Bjarki Harðarson rækta geitur á Svertingsstöðum í Eyjafjarðarsveit. Hákon tók við embætti formanns deildar geitfjárbænda hjá Bændasamtökum Íslands í vor. Íslenski geitastofninn er talinn vera í útrýmingarhættu og miða mörg verkefni deildarinnar að því að tryggja stöðu tegundarinnar.

Mynd / ál

Eyjafjörður:

Geitastofninn var nánast horfinn

— Eru nú um 2.300 á 119 bæjum

Hjónin Hákon Bjarki Harðarson og Þorbjörg Konráðsdóttir stunda geitfjárrækt á Svertingsstöðum í Eyjafjarðarsveit. Hákon tók við embætti formanns deildar geitfjárbænda hjá Bændasamtökum Íslands í byrjun árs. Að auki við þær 19 huðnur og tvo hafra sem hjónin verða með í vetur þá eru jafnframt 70 mjólkurkýr og 100 kindur á Svertingsstöðum.

Ástvaldur Lárusson
astvaldur@bondi.is

Hákon hefur tekið virkan þátt í félagsmálum bænda undanfarin ár. Ekki á sviði geitfjárræktar, heldur á vettvangi sauðfjárbænda og kúabænda. Geitfjárbændur leituðu

til hans í aðdraganda deildarfundar búgreinarinnar sem haldinn var í mars og hvöttu hann til að gefa kost á sér í formannsembættið. Eftir smá umhugsun ákvað hann að láta slag standa.

Samkvæmt þeim upplýsingum sem Hákon hefur voru um 2.300 geitur í landinu í fyrra á 119 bæjum.

„Þetta er aðeins á reiki og menn eiga það til að sleppa því að setja geiturnar á forðagæsluskýrslur. Eru kannski með tvær, þrjár og finnst ekki taka því,“ segir Hákon. Íslenski geitastofninn er talinn vera í útrýmingarhættu.

Af hverju geitur?

Aðspurður af hverju hjónin eru með geitur segir Hákon: „Okkur langaði til að prufa þetta fyrir fimm árum síðan. Við fengum geitur haustið 2020 frá Grænumýri í Skagafirði. Þá vorum við geitabændur í tvær

vikur, en lóguðum þeim öllum eftir að upp kom riða í sauðfé í Grænumýri. Haustið 2021 fengum við aftur geitur,“ segir Hákon og hafa hjónin unnið að því að byggja upp sinn stofn síðan þá.

„Núna eru langflestir geitfjárbændur í þessu til gamans. Sárafá bú, sem vinna sínar afurðir sjálf, hafa upp úr þessu einhverjar tekjur,“ segir Hákon. Helstu afurðir geita eru kjöt, mjólk og fiða (ull). Hjónin á Svertingsstöðum nýta kjötið af geitunum til eigin nota og selja smáspunaverksmiðjunni Uppspuna fiðuna. Hægt er að senda geitur og

kið í sláturhús, en afurðastöðvar kaupa ekki kjötið. Bændur þurfa því að taka allt kjötið til baka, ýmist til eigin nota eða til að selja áfram.

Hákon telur ekki sennilegt að hjónin muni stækka mikið við sig í geitfjárræktinni, enda næg verkefni í kringum kýrnar og kindurnar. Aðspurður hvort hann telji raunhæft í þeirra tilfelli að skipta kúnum og kindunum út fyrir geitur og halda rekstrinum áfram góðum svarar Hákon neitandi. Þorbjörg bætir við að þá þyrftu þau að nálgast sinn rekstur allt öðruvísi og skapa sér tekjur á fjölbreyttari máta. Samt

sem áður vill formaður deildar geitfjárbænda hvetja fólk til að fá sér geitur. „Þetta eru skemmtileg dýr og umgengnin við þau ákveðin leið til að ná núvitund,“ segir Hákon. Þeir sem ætli sér að fara í geitabúskap þurfi að vera með hentugt húsnæði, en þær mega ekki vera úti allt árið eins og kindur. Á Svertingsstöðum eru geiturnar tímabundið í byggingu sem áður hýsti sauðfé. Helstu breytingarnar sem hjónin hafa gert er að koma fyrir gömlu leðursófasetti í krónum sem gefur geitunum færi á að þríla.

Efla þarf hafrastöðina

„Ég held að það þurfi að breyta hugsuninni í kringum geitfjárrækt þannig að bændur geti gert sér eitthvað úr þessu. Ríkið þyrfti að koma betur að málum þegar kemur að stuðningi við greinina,“ segir Hákon. Geitfjárrækt sé ekki með sérstakan samning innan búvörusamninganna líkt og sauðfjárrækt, nautgriparækt og grænmetisrækt. Því fái geitfjárræktin

greiðslur úr rammahlutanum sem séu rúmlega tuttugu milljónir á ári. Gripagreiðslur fyrir hverja geit sé í kringum 7.700 krónur á ári. Eins fá bændur beingreiðslur fyrir fiðu sem þeir senda frá sér. Jafnframt standi bændum til boða beingreiðslur á hvern mjólkurlíttra sem þeir framleiða. „Þegar ég skoðaði þetta síðast sýndust mér fjórir aðilar hafa fengið beingreiðslur fyrir mjólk og átta fengið beingreiðslur vegna fiðunnar,“ segir Hákon. „Af þessum 22,5 milljónum fara um þrjár milljónir í rekstur hafrastöðvarinnar í Þórulág á Hvanneyri.“ Hákon segir lítið fara fyrir hafrastöðinni og viðurkennir að starfsemi hennar hafi farið alveg fram hjá honum þangað til að hann tók við embætti formanns. „Ég held að ansi margir viti ekki af þessu, enda sést það á aðsókninni. Það var einn geitabóndi sem nýtti sér sæði á síðasta ári.“ Hákon bendir á að hafraskrána megi nálgast inni á geit.is, en hún hafi ekki verið uppfærð síðan 2022. „Eftir langan tíma fékk

ég hafraskrána frá 2024 senda í tölvupósti og erum við búin að panta sæði sem tekið var úr höfrum í fyrra. Nautastöðin á Hesti hjálpar til við að frysta erfðaeefnið og fáum við sæðið sent í köfnunarefniskút.“ Rekstur hafrastöðvarinnar heyrir undir Geitfjárræktarfélag Íslands, en Hákon bendir á að virkni þess félags sé lítil. Tæknilega séð eigi stjórn þess að vera sú sama og hjá deild geitfjárbænda hjá Bændasamtökum Íslands, en þar sem ekki hefur verið hægt að halda aðalfund hefur hann ekki enn tekið við embætti formanns þar. Skynsamlegast telur Hákon að fella áðurnefnt félag inn í Bændasamtökin. Jafnframt telur Hákon betra ef rekstur hafrastöðvarinnar yrði í höndum fagráðs sem deild geitfjárbænda stofnaði í vor. Skýrsluhald mikilvægt í litlum stofni „Skýrsluhaldskerfi geitfjárbænda heitir Heiðrún. Það er byggt á

Þetta eru skemmtileg dýr og umgengnin við þau ákveðin leið til að ná núvitund ...

Fjárvís, sem er skýrsluhaldskerfi sauðfjárbænda, en núna er að fara af stað vinna við að gera nýtt kerfi sem er hannað í kringum geiturnar. Mjög mikilvægt er að halda upp á æternisupplýsingar, því að þetta er stofn sem er í útrýmingarhættu og við þurfum að passa upp á skyldleikann. Eitt af þeim málum sem við höfum unnið mest í á þessu ári er að reyna að fá ríkið til að taka yfir reksturinn á Heiðrúnu, en Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins rekur þetta í dag. Árgjaldið er 27 þúsund fyrir þá sem eru í Bændasamtökunum, en rúmlega 55 þúsund fyrir þá sem eru utan samtakanna. Það eru svo margir sem eru með örfáar geitur sem hobbí og sjá því ekki hag sinn í að borga fyrir aðgang að skýrsluhaldskerfinu,“ segir Hákon. Til þess að betri yfirsýn náist yfir stofninn þurfi að niðurgreiða þennan kostnað, en Hákon bendir á að ríkið sé búið að skuldbinda sig til að koma íslenska geitastofninum úr útrýmingarhættu með aðild sinni að samningi Sameinuðu þjóðanna um líffræðilegan fjölbreytileika. „Núna eru til hjarðir þar sem vantar allar æternisupplýsingar. Flest eru þetta lítil bú, en svo eru til stærri bú sem eru ekki að skrá inn í Heiðrúnu.“ Þó svo að skyldleikaræktunin hafi minnkað á undanförunum árum standi geitastofninum enn þá ógn af henni. „Árið 1960 var stofninn kominn niður fyrir hundrað geitur. Fram að því voru geitur mikilvægar til að framleiða mjólk þar sem þær þurftu hvorki mikið pláss né fóður. Við tankvæðinguna stækkuðu kúabúin og hrundi geitastofninn í kjölfarið.“

Kiðin fæðast gæf

Hákon segir að vinnan í kringum geitfjárrækt sé á margan hátt sambærileg við sauðfjárbúskap, en atferli þessara dýra ólíkt. Geiturnar leiki sér mikið og geti klifrað upp á allt. Þær hafi farið upp á fjögurra hæða hálmrúllustæðu án vandræða og eins stökkvi þær upp á heyvinnutæki ef þær komast í návígi við þau. „Þetta eru yfirleitt gæfari skepnur og kiðlingarnir fæðast margir spakir. Kiðlingar eru miklu skemmtilegri en lömb og sækja miklu meira í fólk. Ef maður heldur geitunum spökum er mun auðveldara að smala þeim en sauðfé. Þú labbar bara að þeim og hristir brauðpoka og þá elta þær þig. Geitur éta oft annan gróður en sauðfé. Þær vilja ekkert endilega

vera á túni, heldur vilja þær frekar bíta í skurðbökkum og á öræktuðum svæðum. Á veturna fá þær sama fóður og rollurnar, en við reynum að láta þær alltaf fá einhver tré til að naga. Á þrettándanum söfnum við saman jólatrjárm hérna í sveitinni sem geiturnar narta í fram á vor. Hjá geitunum er miklu skýrari goggunarröð en hjá kindunum. Það er ein sem stjórnar hópnum, eins og í konungsríki, og hún er með aðstoðarmann sem er næstæðst. Sú sem lendir í að vera neðst í virðingarstiganum er bara hirðfíflið.“ Aðspurður um birtingarmynd goggunnarraðarinnar segir Hákon: „Þær reka af garðanum og hika ekki við að berja í hver aðra.“ Eins fá þær geitur sem njóta virðingar að vera í friði uppi á pöllum en reka aðrar niður sem reyna að þríla þangað líka.

Farveg vantar fyrir afurðir

Þorbjörg segir að geitakjöt sé nánast fitulaust og skrokkarnir aðeins léttari en hjá sauðfé. „Í ár var fallþunginn hjá okkur frá 12 upp í 14 kíló, sem er fínt. Undanfarin tvö ár höfum við látið frysta skrokkana og við fengið þá sagaða niður í sjö parta. Við tvíreykjum lærin, en búum til hakk og steikur úr öðru,“ segir hún. Hjónin segja kjötið vera bragðmeira en annað kjöt, en þau finni ekki hið svokallaða ullarbragð sem oft er sagt vera af geitakjöti. Þar sem geitfjárrækt fær bara greiðslur úr rammahluta búvörusamninganna sé ekki hægt að sækja um framkvæmdastyrki eins og í öðrum búgreinum. „Svoleiðis styrkir myndu gagnast geitabændum, því að sláturhús kaupa ekki af okkur kjötið og þurfum við að koma upp vottaðri aðstöðu ef við ætlum að vinna það fyrir sölu. Ég held að það sé hægt að færa rök fyrir því að svona matvælavinnsla sé hluti af búskapnum, því að án hennar er ekki hægt að koma afurðunum í verð,“ segir Hákon. Jafnframt geti bændur ekki selt mjólkina án þess að koma sér upp sinni eigin mjólkurvinnslu. „Geit getur mjólkað mjög lengi samanborið við sauðfé og kýr og á stórum mjólkurgeitabúum erlendis þurfa geiturnar ekki að bera nema annað hvert ár því að mjólkir minnkar ekkert í þeim. Geitamjólk er öðruvísi vara en kúamjólk og er til fólk sem þolir geitamjólk en getur ekki drukkið kúamjólk. Því held ég að það geti verið markaður fyrir þessa afurð,“ segir Hákon.

Vegna bráðnunar jökuls hefur 1.500 ára sláurrétt komið í ljós í Noregi. Undir ísnum voru kjöraðstæður til varðveislu minjanna. Myndir / Universitetsmuseet i Bergen

Noregur:

Aldagömul rétt birtist undan jökli

Fornleifafræðingar í Noregi hafa fundið minjar í 1.400 metrum yfir sjávarmáli sem birtust í kjölfar bráðnunar lítils jökuls á Aurlandsfjallinu við Sognarfjörðinn.

Þarna mátti meðal annars finna rétt sem líklega var notuð af höfðingja í Aurland í kringum árið 500 til að smala hreindýrum til slátrunar. Hún er gerð úr tilhöggnum trjágreinum og stærri bautum. Hún er staðsett í fjallshlíð og í laginu eins og trekt, þar sem breiðasti hlutinn er efst. Neðst má sjá ummerki eftir stíu sem sennilega var nýtt til að taka dýrin af lífi. Samkvæmt fornleifafræðingunum hefur þetta verið varanlegt mannvirki og skipulagt í kringum slátrunina.

Efniviðurinn hefur varðveist einstaklega vel undir ísnum, en jafnframt hafa fundist aðrir munir eins og tveir spjótsoddar úr járn, viðarsköft, nál úr beini og verkfæri sem líkist ár. Horn af hreinkúm og kálfum liggja þar hjá í haugum, sem fornleifafræðingarnir segja sterka vísbendingu um að þarna hafi þessum dýrum verið slátrað í stórum stíl. Nánast engin horn af hjörtum fundust á vettvangi, sem þykir benda til að þau hafi verið nýtt til vinnslu á nýttjamonum.

Á sverari lurkunum má sjá að trén hafa verið felld með tveimur til þremur axarslögum, sem bendir til að verkfærin hafi verið sérlega beitt. Þá eru fornminjarnar það vel varðveittar að hægt er að sjá ummerki eftir skemmdir í verkfærunum sem notuð voru til að höggva til viðinn. Á árinni hefur varðveist fingert útskorið mynstur og slitför benda til þess að hún hafi verið nýtt sem reka.

Er þetta í fyrsta skipti sem slík rétt, sem nýtt hefur verið til stórtækra slátrunar, hefur komið undan jökli í

Tveir spjótsoddar úr járn leyndust undir ísnum.

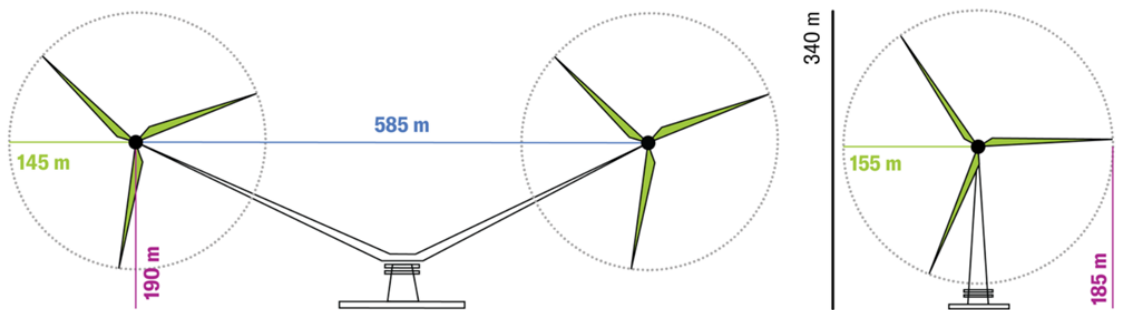

Á hreindýrshornunum má sjá skýr merki eftir axarhögg.

Noregi og er sennilega einstök í allri Evrópu. Fyrstu ummerki hennar komu í ljós sumarið 2024. Fornleifafræðingar á vegum Háskólasafnsins í Björgvin og Vestland-fylkis voru að störfum á vettvangi í sumar og unnu í kappi við tímann við skrásetningu, varðveislu og sýnatöku. Samkvæmt mælingum er talið að það sem eftir er af ísbreiðunni sé sex metra þykkt og eru áætlanir uppi um að halda áfram rannsóknum á næstu árum samfara því sem ísinn bráðnar.

Ástæðan fyrir því að þessi rétt hefur varðveist svona vel er sú að hún var í notkun rétt fyrir kuldaskið sem gekk yfir á sjöttu öldinni. Mannvirkið hvarf undir jökul á skömmum tíma þar sem var máttulega kalt, rakt og dimmt til að varðveita minjarnar í 1.500 ár. Nú koma þær í ljós vegna hnattreannar hlýnunar.

/ál

T.v. er fyrirhuguð 50 MW tveggja snúningsása vindmylla Ming Yang Smart Energy. T.h. er núverandi stærsta vindmylla heims. Teikning / Ming Yang Smart Energy

Vindorka:

Fimmtíu MW mylla í sjó

– Kínverjar þróa tveggja hausa risavindmyllu

Ný, tveggja túrbína, fljótandi vindmylla sem Kínverjar eru með í undirbúningi, er talin muni verða stærsta og öflugasta vindmylla heims.

Scientific American greindi frá því á dögunum að Kínverjar séu með nýja, tveggja hverfla, fljótandi vindmyllu í þróun, með 50 MW framleiðslugetu. Yrði það langstærsta og öflugasta vindmylla veraldar. Hún hefur tvö sett af vélum og spöðum, sem hvort um sig getur framleitt 25 MW af orku. Hausarnir tveir eru upp af Y-laga turni á einum palli. Hver spaði er 145 metra langur.

Undan ströndum Kína er minni gerð sömu tveggja hausa hönnunar þegar í prófun í Suður-Kínahafi, 16 MW vindmylla, sem hefur nú þegar staðið af sér allmarga fellibylji og virðist ætla að reynast vel. Ming Yang Smart Energy-fyrirtækið, sem hefur gert sig mjög gildandi í vindmyllum á hafi, er þróunar- og framkvæmdaaðili verkefnisins. Fyrirtækið mun vera í startholunum að hefja framleiðslu á 25 MW hverflinum og hyggst setja vindmylluna á markað á næsta ári. Hönnunin gengur undir nafninu OceanX.

Gæti skipt sköpum

Alþjóðaorkumálastofnunin segir í nýrri ársskýrslu sinni að rafmagnsöldin sé runnin upp. Jafnvel þó að allar loftslagsaðgerðir stöðvuðust í

Fyrirhuguð 50 MW tveggja túrbína vindmylla kínverska fyrirtækisins Ming Yang Smart Energy. Minni gerð, 16 MW, er í prófunum í Suður-Kínahafi og hefur reynst vel. Mynd / Ming Yang Smart Energy

dag myndu endurnýjanlegir orkugjafar samt vaxa hraðar en nokkur annar stór orkugjafi – hagkvæmni þeirra þýði að vöxtur þeirra sé nú innbyggður í framþróunina.

Þrátt fyrir að vestrænir framleiðendur, eins og Siemens Gamesa, þrýsti einnig á um sífellt stærri hverfla, hefur þróunin verið sérlega hröð í Kína eftir að stjórnvöld hættu að niðurgreiða vindorkuver á hafi úti árið 2022. Það hvatti þróunaraðila til að leita hagkvæmari kosta.

„Notkun stærri hverfla þýðir að færri slíka þarf til að framleiða sama magn af orku,“ sagði Zhu Ronghua, forstöðumaður Yangjiang Offshore Wind Energy Laboratory, rannsóknastofnunar í Guangdong í Kína, í samtali við Scientific American. „Þú getur sparað flutnings-, byggingar- og uppsetningargjöld, sem eru 70 til 80 prósent af kostnaði, við að byggja vindorkuver á hafi úti,“ sagði Zhu enn fremur.

„Ef þetta tekst getur það skipt sköpum í fljótandi vindorku-iðnaðinum,“ sagði Umang

Mehrotra, sérfræðingur í hafvindi hjá norska rannsóknafyrirtækinu Rystad Energy.

Kostir og gallar

Han Yujia, rannsakandi endurnýjanlegrar orku hjá Global Energy Monitor í Kaliforníu, sagði í samtali við Scientific American að hann væri hrifnastur af því að Ming Yang ætli að auka afkastagetu hverfla um meira en 20 MW í einu lagi, langt umfram meðaltalshraða iðnaðarins sem sé 2–3 MW á hverju ári. Hann segir að vegna þess að vindmyllan sé tjóðruð við hafsbótinn á einum stað geti hún snúist í heilan hring og það auki getuna til að halda jafnvægi í ofsafengnum veðrum og öldugangi. Þá verði væntanlega unnt að tjóðra vindmylluna í dýpri sjó lengra frá ströndum þar sem vindar séu sterkari og stöðugri.

Mehrotra setur þó spurningarmerki við hina gífurlegu stærð vindmyllunnar og mögulega tæknilega örðugleika í aflgetu vegna nálægðar snúningshausanna hvor við annan.

/sá

Vesturröst

FRÍSENDING

OLYMPIA MERINO ULLARFÖT

KR 7.890

KR. 6.990

NORTHWARD PADDED JAKKI - HLÝR OG LÉTTUR Í VETUR

KR. 14.950

RAFHITAVESTI Á KONUR OG KALLA

KR. 21.790 -
28.900

LAUGAVEGUR 178, 105 REYKJAVÍK.

S 5516770

Lögfræðistofa Reykjavíkur

LÖGMANNSÞJÓNUSTA

Vönduð og fagleg lögmannsþjónusta með starfsstöðvar bæði í Reykjavík og á Hvolsvelli. Helstu réttarsvið: Félagaréttur, eignaréttur, samningaréttur, orkuréttur, erfðaréttur, gjaldþrotaréttur stjórnsýsluréttur o.fl. Yfir 30 ára reynsla af lögmannsstörfum.

Helgi Jóhannesson, lögmaður helgi@lr.is Sími 849-0000
Borgartúni 25, Reykjavík Austurvegi 4, Hvolsvelli Sími 515-7400

50
1975 - 2025

KGM
Gæði á sterkum grunni

Bíll á mynd er með
35" breytingarpakka

Nýttu tækifærið!

KGM Musso Grand Premium, fjórhjóladrifinn,
sjálfskiptur, **verð nú 8.290.000 kr. m. vsk.**
Áætluð hækkun 1-1.5 milljónir eftir áramót*

Öflug dísel vél
Hátt og lágt drif
Sjálfskiptur

Byggður á grind
Læsanlegur millikassi
5 punkta gormafjöðrun að aftan

Tvær pallalengdir í boði
Allt að 3.500 kg dráttargeta
Allt að 1.025 kg burðargeta

Skannaðu QR kóðann
fyrir nánari upplýsingar
um Musso.

**Tryggðu þér bíl fyrir fyrirhugaðar
tollabreytingarnar um áramótin**

* Áætlað verð eftir áramót miðað við fyrirhugaðar breytingar á aðflutningsgjöldum.

benni.is

Reykjavík
Krókháls 9
S: 590 2000

Bilabúð
Benna
Í fimmtíu ár

Birt með fyrirvara um mynd- og textabreytingar. Bílabúð Benna áskilur sér rétt til að breyta verði og búnaði án fyrirvara. Bíll á mynd er með aukabúnaði.

Fjóshönnun fyrir allar kýr

Snorri Sigurðsson
snorri.sigurdsson@outlook.com

Virðingarröð hjá kúm er stór hluti af þeirra daglegu tilvist og innan hvers hóps kúa eru nokkrir mismunandi flokkar af kúm, byggt á þeirri stöðu sem kýrnar hafa innan hjarðarinnar.

Þessi röðun innan hjarðarinnar, sem oft er kölluð „goggunarröð“ sem eins og nafnið bendir til kemur frá hæsnarækt, hefur meiri áhrif en margur heldur og kemur m.a. fram í afurðasemi gripa svo dæmi sé tekið.

Virðingarkerfið

Röðun kúa í mismunandi virðingarstöðu innan hjarðarinnar hefur þá meginþýðingu að skapa sterkari kúm betra aðgengi að fríðindum. Í fjósum kemur þetta fram í því að kýrnar njóta forgangs hjarðarinnar við át, þ.e. ef það er takmarkandi þáttur, að betri legubásunum, að drygkjarkari o.s.frv. Það er náttúrulegt atferli kúa að koma upp svona virðingarröð og það gerist með því að þær slást og hnýta hver í aðra þar til hver og ein þeirra veit hvaða kýr er herra sett og hvaða kýr er lægra sett. Lægra settar kýr vita því upp á hárfingir hvaða kýr ber að forðast, hvenær betra sé að víkja en að halda einhverju til streitu o.s.frv. Kýrnar halda sinni stöðu nokkuð vel en geta auðvitað færst til innan virðingarröðarinnar einnig, þegar breytingar verða.

Fjós geta verið erfið

Þegar kýr eru í fjósum geta komið upp aðstæður sem gera kúnum erfitt fyrir að viðhalda „rétttri“ virðingarröð þar sem aðstæður geta skapast sem gera það að verkum að lægra settar kýr geta hreinlega ekki vikið undan herra settum. Með öðrum orðum þá lenda þessar lægra settu kýr í því að vera lagðar í hálfgerð einelti og þegar þetta gerist skapast félagsleg

Kjarnfóðurbásar með lokunarbúnaði til þess að vernda lægra settar kýr.

Mynd / Hanskamp.

óvissa innan hjarðarinnar. Slík staða getur svo haft áhrif á ýmsa framleiðslu- og hagnaðartengda þætti í rekstri kúabúa, eins og minni mjólkurframleiðslu t.d., vegna þess að þær sem verða fyrir einelti fá síður frið til að éta eða einungis frið til þess þegar hinar sem herra eru settar hafa lokið sér af, minni framleiðslu vegna styttri hvíldar sem hinar sem í eineltinu lenda fá o.s.frv.

Kýr eiga vini

Virðingarröðin hefur einnig áhrif á hópamyndun innan hjarðanna og þannig geta kýr átt sérstakar „vinkonur“ þ.e. kýr sem þær eiga meiri samleið með og sækja í að vera í nánd við. Þetta kemur m.a. fram þannig að þær liggja oftar á svipuðu svæði í fjósum og það atferli að sleikja hver aðra eða önnur hina er ein leið kúnna til að sýna vináttu og

styrkja böndin. Þá sýna rannsóknir að kýr sem eru ofarlega í virðingarröð kúa liggja t.a.m. oft saman í fjósum eða í nánd við hver aðra.

Ný kýr í hópnum

Ekki ósvipað og í mannheimum þá næst jafnvægi í hjarðir kúa og þær læra hver á aðra og þá sérstaklega hvaða kýr ber að forðast. Þegar nýjar kýr koma aftur inn í hópinn skapast ákveðin óregla sem tekur stundum nokkra daga að jafna sig, enda hefst þá röð ákveðinna árekstra innan hópsins þar til hin nýja kýr eða nýju kýr hafa fundið sinn stað og þarf það alls ekki að þýða að þær raðist lægst.

Hönnun fjósa

Undanfarin ár hefur orðið hrein bylting hér á landi varðandi aðbúnað kúa og í dag er meirihluti kúnna í lausagöngufjósum. Hönnun slíkra fjósa hefur einnig tekið miklum breytingum á síðustu áratugum þegar lausagöngufjósum tók að fjölga verulega upp úr síðustu aldamótum. Ein breytingin sem sjá má, eða ætti a.m.k. að sjást, á nútímateikningum fjósa er einmitt hönnun sem miðar að því að draga verulega úr líkum á árekstrum kúa innan fjósanna.

Þessi hönnun snýst mest um að búa til mögulegar flóttaleiðir fyrir kýr, þ.e. að það myndist hvergi sú staða innan fjóssins að hátt sett kýr geti hreinlega króað lægra setta af og haldið henni þar í skefjum. Því eru nú orðið svokallaðar legueyjur í fjósum minni en þær voru áður og oftar en ekki gangar við alla enda á legusvæðum svo kýr eigi um a.m.k. tvo valkosti að ræða þegar þær vilja t.d. fara og fá sér að éta eða drekka.

Kjarnfóðurbásinn

Í flestum, ef ekki öllum, mjaltapjóna-fjósum hérlandis eru svokallaðir kjarnfóðurbásar en þar fá kýrnar fóðurbæti í samræmi við afurðasemi þeirra og er þessari fóðurgjöf skipt upp í margar stuttar átlotur sem er

dreift yfir sólarhringinn. Þetta er gert til þess að hámarka nýtingu á meltingarvegi kúa og þar með á fóðurbætinum. Þessar fóðurstöðvar, kjarnfóðurbásarnir, eru þó þannig hannaðir að kýr þurfa að ganga inn í þá og svo bakka út aftur eftir að þær hafa étit. Áður fyrir voru þessir

„Þessi hönnun snýst mest um að búa til mögulegar flóttaleiðir fyrir kýr ...“

kjarnfóðurbásar alltaf opnir, þ.e. afturhluti kúnna stóð óvarinn fyrir mögulegri árás annarra kúa. Sumar kýr kunna nefnilega vel á kerfið og sé lágt sett kýr í kjarnfóðurbás, sem fær skammtinn sinn ofan í átdallinn, þá er hún oft hraustlega hnoðuð af frekari kú eða kúm svo hún gefur eftir og bakkar út úr básnum án þess að klára að éta upp skammtinn sinn. Fyrir vikið getur sterkari kýr hreinlega fengið meira að éta en henni ber.

Þetta er ástæða þess að kjarnfóðurbásar eru í dag seldir með þeim möguleika að hafa hlið eða lokunarbúnað á þeim aftanverðum svo þetta geti ekki gerst en dæmi um svona búnað má sjá á meðfylgjandi mynd.

Gera úttekt

Það er full ástæða til að hvetja alla kúabændur til þess að gera úttekt á eigin fjósum með árekstrarsvæði kúa í huga og skoða hvort í fjósum þeirra séu möguleg svæði þar sem hátt settar kýr geta króað aðrar kýr af. Sé það tilfellið þarf að meta hvort hægt sé að bæta úr stöðunni jafnvel þó það kalli á framkvæmdir og einhvern kostnað. Það getur hreinlega borgað sig með auknu áti lægra settra kúa, meiri hvíld þeirra og þar með aukinni mjólkurframleiðslu auk þess sem almenn velferð hjarðarinnar eykst.

ALLT AÐ
40%
AFSLÆTTIR

SYRTA **WWW.SYRTA.IS**

Lerkiskógur sem grisjaður hefur verið einu sinni. Trjáfjöldi á hektara 1.000 stk.

Umhirða skóga

Þegar gróðursetningu nýskógar lýkur hefst oftast nær annar verkþáttur sem stendur í áratugi. Það er umhirða skógarins. Þar er grisjun einn mikilvægasti þátturinn.

Lárus Heiðarsson. af því hver tilgangurinn með ræktuninni er, hver trjátegundin er og að einhverju leyti af þeim iðnaði sem vinnur úr afurðunum. Við grisjun útivistarskóga eru gjarnan skilin eftir tré sem hafa sérstakt útlit eða lögun og þau látin hafa það rými sem þau þurfa til að njóta sín. Í timburframleiðslu eru hins vegar greinalítill, fljót- og beinvaxin tré eftirsóknarverð. Í framleiðslu á eldivið er það heildarviðarframleiðslan sem skiptir máli og þá er skógurinn e.t.v. aldrei grisjaður.

Einn aðaltilgangur grisjunar er að skapa eins verðmætan skóg og mögulegt er. Þetta gerir maður með því að skapa kjöraðstæður fyrir þau tré sem eru af bestu gæðum og hafa mestan vaxtarþrótt. Í sinni einföldustu mynd má segja að grisjun sé umhirða á trjákrónum en beint samband er á milli stærðar trjákrónu og þvermálsvaxtar – stærri trjákróna, meiri vöxtur. Í þéttum skógi þar sem tré hafa misst yfir helming trjákrónunnar vegna þrengsla minnkar vöxtur verulega. Reyndar hefur mikill þéttleiki lítill áhrif á hæðarvöxt en þvermálsvöxtur verður lítill. Ef mjög þéttur skógur er grisjaður of seint getur það tekið mörg ár fyrir hvert tré sem eftir stendur að byggja upp nýja krónu og ná eðlilegum vexti aftur. Grisjun eykur ekki heildarviðarframleiðsluna heldur á hún að stuðla að eins hagkvæmri viðarframleiðslu yfir alla vaxtarlotuna og mögulegt er.

Eftirfarandi kröfur ber að gera

til markvissrar grisjunaráætlunar í timburframleiðslu:

- Að leggja rækt við þá trjátegund, eða tegundir ef um blendingsskóg er að ræða, sem hafa beinastan vöxt og þrífast best á viðkomandi stað.
- Að auka viðnámsþrótt trjáanna gegn vind- og snjóskemmdum. Við grisjun standa eftir færri en sterkbyggðari tré.
- Stuðla að heilbrigði skógarins. Í þéttum, ógrisjuðum skógi þar sem er hátt hlutfall af dauðum víði, geta skapast kjöraðstæður fyrir sjúkdóma. Þessi hætta minnkar við grisjun.

Trjásnýrting (gæðastjórnun í skógrækt)

Hægt er að auka viðgæði með því að fjarlægja neðstu greinarnar af trjám, því kvistir minnka styrkleika viðarins og að klippa af aukatoppa svo upp vaxi einn stofn. Efnismesti hluti trésins er neðsti hluti stofnsins og af þeim sökum er hann einnig verðmætasti hluti þess.

Auðveldast er að byrja greinahreinsun sem fyrst. Við greinahreinsun eru bæði dauðar og lifandi greinar teknar af. Misjafnt er eftir trjátegundum hve stóran hluta trjákrónunnar þarf að skilja eftir svo að ekki dragi úr vexti trjáanna. Þumalputtaregla er að fyrir furu, lerki, birki, ösp og aðrar ljóselskar tegundir þarf helmingur af lengd trésins að hafa græna krónu. Fyrir grenitegundir þurfa 2/3 hlutar trésins að hafa græna krónu.

Greinarnar eru sagaðar (eða klipptar) af fast upp við trjástofninn en þó án þess að særa bórkin á trénu. Þægilegast er að nota handhæga sög eða klippur við greinahreinsunina á neðsta hluta trésins. Tímasetning greinahreinsunar ætti að vera seinni hluti vetrar og fram á mitt sumar til að minnka hættuna á að sjúkdómar komist í sárið.

Höfundur er sérfræðingur hjá Landi og skógi.

FLOTTUR HERRAFATNAÐUR
Í STÆRÐUM XL-8XL

Skoðaðu úrvalið og pantaðu í netverslun www.stout.is

* Frí heimsending hvert á land sem er

* Þegar þú verslar yfir 15.000 kr

* Ekkert mál að skila og skipta

* 14 daga skilafrestur ef varan passar ekki

Stout

www.stout.is // Holtagarðar 2.hæð // Sími 581-1552

SALT- OG SANDKISTUR

GULAR OG GRÁAR – ÍSLENSK FRAMLEIÐSLA

BORGARPLAST

STOFNAÐ 1971

EXIDE rafgeymar

Exide rafgeymar eru framleiddir fyrir nánast allar stærðir og gerðir farartækja en þeir eru viðurkennd hörkutól sem eru sérstaklega hannaðir til að þola mikið álag.

Skannaðu QR kóðann og finndu rétta rafgeyminn fyrir þitt farartæki

Fyrirtækjaþjónusta Olís

Alvöru fólk með alvöru þekkingu og reynslu
Hafðu samband við sérfræðinga Olís
í síma 515 1100 eða pontun@olis.is

olís

Ræktunarbú ársins 2025

Eins og mörgum er í fersku minni tilnefndi fagráð í hrossarækt alls 12 ræktunarbú til sérstakrar viðurkenningar fyrir framúrskarandi ræktunarárangur á árinu 2025.

Heiðursviðurkenninguna Ræktunarbú ársins 2025 hlutu Bergur Jónsson og Olil Amble á ráðstefnunni Hrossarækt 2025 þann 8. nóvember síðastliðinn en þau kenna hross sín við Ketilsstaði og Syðri-Gegnishóla.

Mikill fjöldi búa náði afgerandi góðum árangri á sýningaárinu 2025. Alls voru sýnd hross frá 493 upprunum og 56 bú komu til álíta til Ræktunarbús ársins í ár. Þetta sýnir vel þá miklu breidd sem er í íslenskri hrossarækt þessa dagana en þeim ræktendum sem sýna hross í kynbótadómi hefur farið fjölgandi síðastliðin ár og fleiri og fleiri að sýna mikinn metnað í sinni ræktun.

Til að afmarka val ræktunarbúa eru fyrst tilgreind öll hrossaræktarbú sem sýnt hafa fjögur eða fleiri hross í fullnaðardómi á árinu. Að auki verða minnst tvö að hafa náð aðaleinkunn 8,00 eða hærra. Þá eru einkunnir leiðréttar eftir aldri og kyni líkt og gert er við kynbótamatsútreikninga. Þetta gerir allar einkunnir samanburðarhæfar áður en búunum er svo raðað upp eftir leiðrættum einkunnum og fjölda sýndra hrossa. Búin sem komast í pottinn verða að ná fjórum hrossum að lágmarki með 8,00 í aðaleinkunn eftir leiðréttingu sem er þá önnur sía á gögnin. Eingöngu er horft til hrossa sem ná 8,00 í aðaleinkunn eftir leiðréttingu og miðast fjöldi sýndra hrossa frá hverju búi við þau hross. Þá reiknast afkvæmaverðlaunahross (stóðhestar og hryssur) til stiga fyrir sína ræktendur samkvæmt föstum reglum þar um.

Í meðfylgjandi töflu eru öll búin, 56 að tölu, sem uppfylltu fyrrnefndar lágmarkskröfur árið 2025. Dálkarnir sýna meðaltal leiðréttrar aðaleinkunnar og fjölda sýndra hrossa sem ná 8,00 í aðaleinkunn eftir leiðréttingu (en afkvæmahross bæta við fjöldann). Þá er sérstaklega tilgreint í síðasta dálknum ef afkvæmahross leggja til stiga og auka á fjölda hrossa fyrir búið á árinu. Efst í töflunni eru þau tólf bú sem tilnefnd voru til viðurkenningarinnar í ár í þeim sætum sem útreiknuð stig raðaði þeim í en þar fyrir neðan eru búin sem komu auk þeirra til greina í ár í stafrófsröð.

Höfundur er ráðuautur í hrossarækt hjá RML.

Ræktunarbú		Mt. A.eink	Fjöldi	Sæti	
Ketilsstaðir / S-Gegnishólar	Bergur Jónsson og Olil Amble	8.46	16	1	Afkv
Ragnheiðarstaðir	Helgi Jón Harðarson og fjölskylda	8.45	9	2 - 3	Afkv
Efsta-Sel	Daníel Jónsson, Bertha María Waagfjörð og Hilmar Sæmundsson	8.55	4	2 - 3	
Lækjarnót	Elín R. Líndal, Þórir Ísólffson og fjölskylda	8.39	10	4 - 6	
Berg	Anna Dóra Markúsdóttir, Jón Bjarni Þorvarðarson og fjölskylda	8.47	5	4 - 6	
Vöðlar	Ástríður Lilja Guðjónsdóttir, Margeir Þorgeirsson og fjölskylda	8.53	4	4 - 6	
Sumarliðabær 2	Birgir Már Ragnarsson og Silja Hrund Júlíusdóttir	8.44	8	7	
Fákshólar	Helga Una Björnsdóttir og Jakob Svavar Sigurðsson	8.39	8	8 - 10	
Skipaskagi	Jón Árnason, Sigurveig Stefánsdóttir og fjölskylda	8.44	7	8 - 10	Afkv
Finnastaðir	Björgvin Daði Sverrisson og Helena Ketilsdóttir	8.45	5	8 - 10	Afkv
Hrafnagil	Jón Elvar Hjörleifsson og Berglind Kristinsdóttir	8.44	5	11 - 12	
Ytri-Skógar	Ingimundur Vilhjálmsson og Margrét Helga Jónsdóttir	8.39	7	11 - 12	
Auðsholtshjáleiga	Gunnar Arnarson, Kristbjörg Eyvindsdóttir og fjölskylda	8.28	8		
Austurás	Haukur Baldvinsson, Ragnhildur Loftsdóttir og fjölskylda	8.34	7		
Álfhólar	Sara Ástþórsdóttir, Rósa Valdimarsdóttir, Hrefna M. Ómarsd. og fjölsk.	8.25	8		
Árbær	Marianna Gunnarsdóttir og Vigdís Þórarinsdóttir	8.33	6		Afkv
Bræðraá	Pétur Vopni Sigurðsson	8.32	4		
Dalland	Gunnar Dungal og Þórdís Sigurðardóttir	8.20	4		
Dýrfinnustaðir	Fríðrik Ingólfur Helgason, Unnur E. Sveinbjörnsdóttir og fjölskylda	8.21	6		
Efri-Hvoll	Lena Zielinski og Guðmundur Magnússon	8.32	4		
Efri-Brú	Guðrún Böðvardsdóttir, Óli Fjalur Böðvarsson og Sigvaldi H. Ægisson	8.31	7		Afkv
Efri-Fitjar	Gréta B. Karlsd., Gunnar Þorgeirss., Jóhannes G. Gunnarss. og Tryggvi Björnss.	8.30	5		
Eystri-Hóll	Halldór H. Sigurðsson, Sigurður G. Halldórsson og Ævar Ö. Guðjónsson	8.35	6		
Flugumýri	Eyrún Ýr Pálsdóttir og Teitur Árnason	8.29	5		
Hamarsey	Hannes Sigurjónsson og Inga Cristina Campos	8.36	4		
Hárlaugsstaðir 2	Guðmundur Gíslason, Sigurlaug Stefánsdóttir og Ketill V. Björnsson	8.16	4		
Heimahagi	Jóhann Magnús Ólafsson, Þorbjörg Stefánsdóttir og fjölskylda	8.16	6		
Hjarðartún	Óskar Eyjólfsson, Bjarni Elvar Pétursson og Kristín Heimisdóttir	8.32	6		
Hólmar	Axel Sveinbjörnsson, Silja Ágústsdóttir og fjölskylda	8.16	5		
Íbishóll	Guðmar Freyr Magnússon, Magnús Bragi Magnússon og fjölskylda	8.38	4		
Koltursey	Sara Sigurbjörnsdóttir og Þórhallur D. Pétursson	8.13	5		
Leirubakki	Anders Hansen, Fríða Hansen og fjölskylda	8.29	8		
Leirulækur	Guðrún Sigurðardóttir og Sigurbjörn Jóhann Garðarson	8.30	7		Afkv
Litli-Dalur	Jónas Vigfússon og Kristín Thorberg	8.26	4		
Litli-Garður	Herdís Ármannsdóttir, Stefán Birgir Stefánsson og fjölskylda	8.31	4		
Lyngás	Lárus Á. Hannesson, Hrefna Rós Lárusdóttir og Sæmundur Jónsson	8.31	4		
Margréttarhof	Aðalheiður A. Guðjónsdóttir, Reynir Örn Pálmason og Montan fjölskyldan	8.20	7		
Narfastaðir	Bergur Gunnarsson og Rósa María Vésteinsdóttir	8.21	4		
Prestsbær	Inga Jensen og Ingar Jensen	8.32	7		
Rauðalækur	Eva Dyröy, Guðmundur Björgvinsson og Kristján Ríkharðsson	8.34	10		Afkv
Sauðárkrókur	Guðmundur Sveinsson og fjölskylda	8.24	4		
Skálakot	Guðmundur J. Viðarsson, Jóhanna S. Þórhallsdóttir og fjölskylda	8.43	4		
Skíðbakki I	Guðbjörg Albertsdóttir, Rútur Pálsson og fjölskylda	8.33	4		
Skíðbakki III	Erlendur Árnason og Sara Pesenacker	8.21	5		
Steinnes	Magnús Jósefsson, Jón Árni Magnússon og fjölskylda	8.29	8		Afkv
Steinsholt 1	Magnús J. Matthíasson, Magnús R. Magnússon og Marie G. Rasmussen	8.23	5		
Strandarhjáleiga	Sigurlín Óskarsdóttir, Þómar Andrésson og fjölsk.	8.31	6		
Strandarhöfuð	Auður Margrét Möller og Guðmundur Már Stefánsson	8.25	5		
Stykkishólmur	Elísabet Lára Björgvinsdóttir og Valentínus Guðnason	8.18	4		
Syðra-Langholt	Arna Þóll Sigmundsdóttir, Sigmundur Jóhannesson og Þorsteinn G. Þorsteinsson	8.21	4		
Tvenna	Thomas Kreutzfeldt, Tvenna ehf.	8.28	4		
Varmaland	Birna M. Sigurbjörnsdóttir, Sigurgeir F. Þorsteinsson og fjölskylda	8.20	4		
Vatn	Sigurður Jökulsson og Jörundur Jökulsson	8.34	4		
Vesturkot	Hulda Finnsdóttir og Þórarinn Ragnarsson	8.18	4		
Þóroddsstaðir	Bjarni Bjarnason og Freyja Rós Haraldsdóttir	8.17	4		
Þúfur	Mette Mannseth og Gísli Gíslason	8.34	7		

Sendum hvert á land sem er

ÖRUGGAR LAUSNIR

HITABLÁSARAR, ÞURRKARAR, ÖRYGGISVÖRUR OG FLEIRA

VINNUPALLAR

www.vpallar.is

Vinnupallar ehf. – Vagnhöfða 7 – s. 557 9933 – vpallar@vpallar.is

Segðu BLESS við óværuna!

YKKAR pest control

Músa baninn 2 x 50 gr

Inniheldur: Brómadiólón 0,0027%

YKKAR pest control

BANINN SEM VIRKAR

-fæst í öllum betri landbúnaðar- og byggingavöruverslunum

Skýrt ákall neytenda í merkingaóreiðunni

Merkingaóreiða hefur lengi verið við lýði hér á landi og mætti segja að hún sé af tvennum toga. Annars vegar hefur hafsjór af merkjum komið fram á síðustu áratugum, merkjum sem eiga á einhvern hátt að grípa neytendur og sannfæra þá um uppruna eða framleiðsluhætti sem neytendum gæti þótt eftirsóknarverðir. Oft og tíðum er offramboð merkja á vörum slíkt að þau týnast jafnvel og verða ósýnileg í augum neytenda. Einhver merkjanna eru gamalreynd og njóta trausts neytenda en reynslan hefur sýnt að því miður getur verið grynna á trúverðugleika margra merkja og því sem þau standa fyrir.

Hin birtingarmynd merkingaóreiðunnar er upprunaóreiða þar sem við sjáum hversu ruglingslegt eða jafnvel ógerlegt getur verið fyrir neytendur að átta sig á uppruna vöru. Við þekkjum öll umræðuna um smátt letrið á umbúðunum sem fæstir yfir ákveðnum aldri geta lesið án glæraugna eða leiseraðgerða. Framleiðendur hafa lengi leikið sér með íslensku fánalitina á umbúðum en við höfum einnig tekið eftir því að tungumálið er nýtt í auknum mæli á umbúðir til að grípa neytandann áður en honum dettur í hug að rýna í smáa letrið eftir uppruna. Þetta höfum við m.a. séð á erlendu grænmeti, kjöti og mjólkurvörum sem hefur verið pakkað í umbúðir með íslenskum vörumerkjum. Þannig getur neytandinn t.d. gripið með sér Heimaut, Náttúru sveppi og ostinn Kát úr búðinni og ranglega talið sig vera að kaupa íslensk matvæli.

Skoðanakannanir bæði hér heima og erlendis sýna að merkingaóreiða síðustu ára hefur dregið úr trausti neytenda til framleiðeinda og seljenda og er það okkur berast Bændasamtökunum fjöldi kvartana um lélegar upprunamerkingar á landbúnaðarvörum.

Íslenskt staðfest

Bændur hafa um árabíl kallað eftir skýrari upprunamerkingum. Íslensk framleiðsla er í samkeppni við innflutta og eru framleiðsluaðstæður og -kröfur það ólíkar oft og tíðum að bændur telja þessa samkeppni nokkuð ósanngjarna.

Upprunamerkið Íslenskt staðfest er svar við sterku ákalli bænda og neytenda um skýrari upprunamerkingar. Merkið á að auðvelda neytendum að fá staðfestan íslenskan uppruna hráefna, matvöru og blóma en merkið sker sig úr að því leyti að notendur merkisins þurfa að standast úttekt óháðs þriðja aðila til að hljóta vottun Íslenskt staðfest. Ásamt því að tryggja neytendum uppruna verður Íslenskt staðfest vettvangur til að lyfta upp íslenskri framleiðslu og í kynningarefni lögð áhersla á staðreyndir sem liggja að baki kostunum við að velja íslenskt.

Merkið á að auka traust neytenda, styrkja tengsl við íslenskan landbúnað og styrkja þannig ímynd og samkeppnishæfni íslenskra matvæla. Allt er þetta hluti af stærra markmiði um að efla íslenska framleiðslu og sjálfbært fæðukerfi. Íslenskt staðfest byggir á vel heppnuðum sannreynðum fordæmum frá Norðurlöndunum. Norskar kannanir frá 2021 sýna að þekking Norðmanna á upprunamerkinu Nyt Norge er um 93% og var það hærra hlutfall meðal svarenda en það sem þekkti merki Skráargatsins og Fairtrade. Í sömu könnun kom fram að svarendur báru mjög mikið traust til Nyt Norge-merkisins og sögðu það auka kaupvilja þeirra á norskum matvælum. Svipaða sögu er að segja frá öðrum upprunamerkjum á Norðurlöndunum og auðvitað standa vonir okkar til þess að Íslenskt staðfest gefi jafngóða raun.

Upprunamerkið Íslenskt staðfest getið þið fundið á vörum Ártanga, Sólskins, Lambhaga, Græneggjum og Holta. Þessum frábæru framleiðendum ber að hampa fyrir að vera öðrum til fyrirmyndar, taka af skarið og lyfta upp íslenskri framleiðslu. Nýverið bættist Mjólkursamsalan í hóp þessa fyrirtækja og er það okkur mikil ánægja að fá þetta öfluga fyrirtæki, sem er þekkt fyrir glæsilegt vöruframboð af sannarlega íslenskum mjólkurafurðum, til liðs við okkur.

Höldum áfram að tala um mikilvægi upprunamerkinga og vinnum saman að því að gera Íslenskt staðfest að merki sem neytendur þekkja og treysta.

Höfundur er stjórnarformaður Íslenskt staðfest.

Herdís Magna Gunnarsdóttir.

Upprunamerkið Íslenskt staðfest er svar við sterku ákalli bænda og neytenda um skýrari upprunamerkingar. Merkið á að auðvelda neytendum að fá staðfestan íslenskan uppruna hráefna, matvöru og blóma en merkið sker sig úr að því leyti að notendur merkisins þurfa að standast úttekt óháðs þriðja aðila til að hljóta vottun Íslenskt staðfest. Ásamt því að tryggja neytendum uppruna verður Íslenskt staðfest vettvangur til að lyfta upp íslenskri framleiðslu og í kynningarefni lögð áhersla á staðreyndir sem liggja að baki kostunum við að velja íslenskt.

Merkið á að auka traust neytenda, styrkja tengsl við íslenskan landbúnað og styrkja þannig ímynd og samkeppnishæfni íslenskra matvæla. Allt er þetta hluti af stærra markmiði um að efla íslenska framleiðslu og sjálfbært fæðukerfi. Íslenskt staðfest byggir á vel heppnuðum sannreynðum fordæmum frá Norðurlöndunum. Norskar kannanir frá 2021 sýna að þekking Norðmanna á upprunamerkinu Nyt Norge er um 93% og var það hærra hlutfall meðal svarenda en það sem þekkti merki Skráargatsins og Fairtrade. Í sömu könnun kom fram að svarendur báru mjög mikið traust til Nyt Norge-merkisins og sögðu það auka kaupvilja þeirra á norskum matvælum. Svipaða sögu er að segja frá öðrum upprunamerkjum á Norðurlöndunum og auðvitað standa vonir okkar til þess að Íslenskt staðfest gefi jafngóða raun.

Upprunamerkið Íslenskt staðfest getið þið fundið á vörum Ártanga, Sólskins, Lambhaga, Græneggjum og Holta. Þessum frábæru framleiðendum ber að hampa fyrir að vera öðrum til fyrirmyndar, taka af skarið og lyfta upp íslenskri framleiðslu. Nýverið bættist Mjólkursamsalan í hóp þessa fyrirtækja og er það okkur mikil ánægja að fá þetta öfluga fyrirtæki, sem er þekkt fyrir glæsilegt vöruframboð af sannarlega íslenskum mjólkurafurðum, til liðs við okkur.

Höldum áfram að tala um mikilvægi upprunamerkinga og vinnum saman að því að gera Íslenskt staðfest að merki sem neytendur þekkja og treysta.

Höfundur er stjórnarformaður Íslenskt staðfest.

BLACK FRIDAY – CYBER MONDAY

20% AFSLÁTTUR
28.NÓV - 1.DES

SKRÁÐU ÞIG Í VINAKLÚBBINN

LEAN BODY
BÆTT HEILSA - BETRA LÍF

WWW.LEANBODY.IS

Við þrífum allar stærðir og gerðir af sótsíum

Vik verkstaedi ehf

Einhellu 6
221 Hafnarfirði
tel. +354 8961083

Sjálfmokandi dreifarari á þrítengi.
110 cm 399.000+vsk.
130 cm 457.000+vsk
180 cm 554.000+vsk
210 cm 635.000+vsk

Sjálfmokandi dreifarari á frambúnað.
130 cm 389.000+vsk.
180 cm 510.000+vsk

Snjóskófla með vængjum.
1300L, breidd 200cm - 367cm
Verð. 722.100+vsk

Salt Dreifari á fjórhjól
40L 39.000+vsk

Dragtengdur salt/sanddreifari
200L 180.000+vsk

Snjótönn á fjórhjól
150 cm 75.000+vsk

Snjótönn á lyftara
210 cm 299.000+vsk

Manndriffin dreifari
50L
99.000+vsk

Vallarbraut.is
Trönuhrauni 5 Hafnarfirði

S - 4540050
vallarbraut@vallarbraut.is

Þarf að haga áburðargjöf með öðrum hætti á næsta ári?

Árið 2025 verður í minnum haft fyrir góða sprettu túna og mikla uppskeru. Jarðræktin heppnaðist yfirleitt vel, spretta á grænfóðri var góð og korn mikið og gott. Heyforði er því víða vel yfir meðallagi og sums staðar það mikill að ekki er talin þörf á fullri heyuppskeru af öllum tünnum á næsta ári. Það er þó vissulega undir því komið að veturinn verði skikkanlegur og túnin óskemmd í vor.

Eiríkur Loftsson.

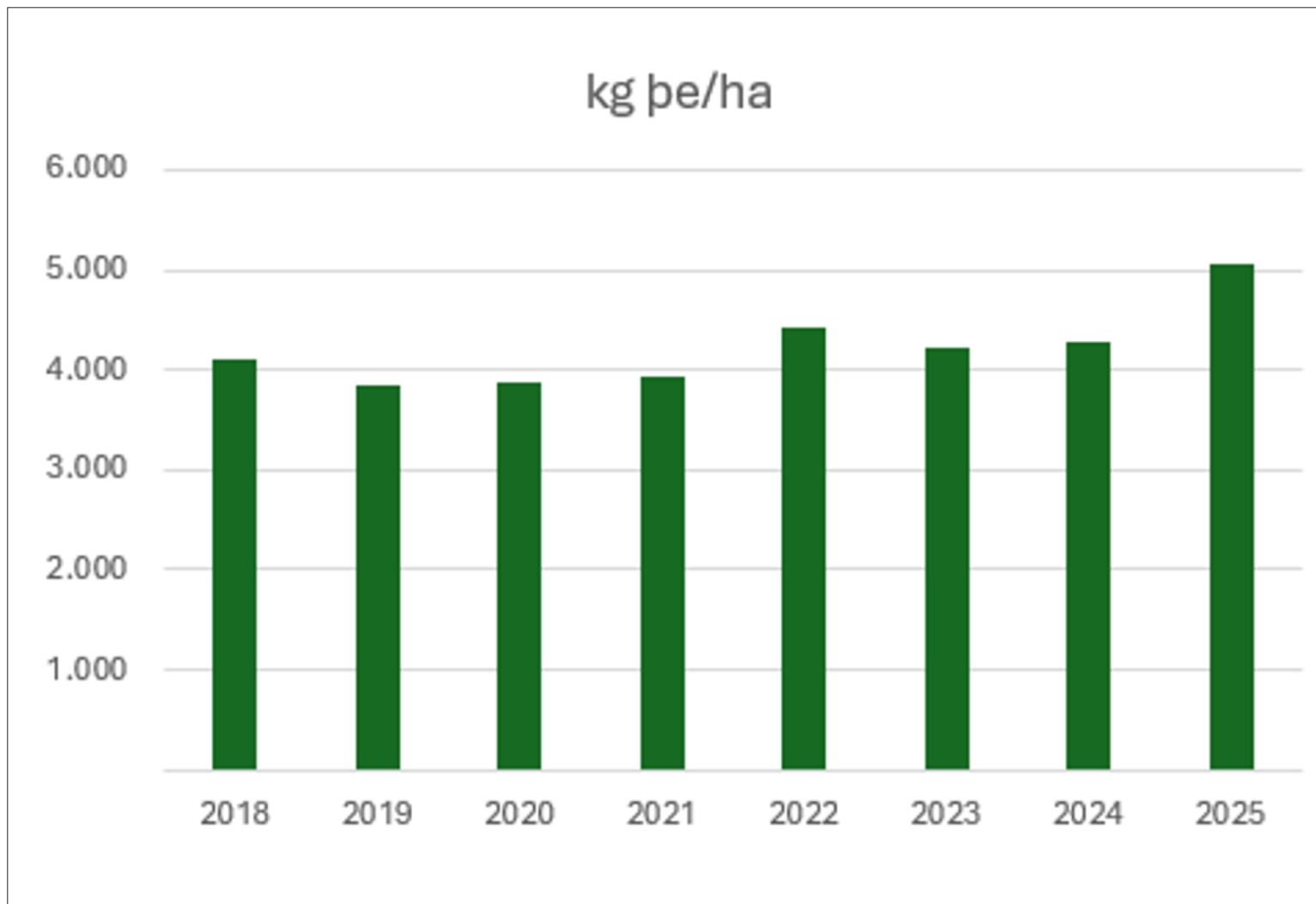
Sumir bændur sjá nú tækifæri í að auka endurræktun á næsta ári með það í huga að auka hlutdeild sáðgresis í uppskeru og þar með fódurgæði. Aðrir stefna á að auka ræktun á korni og einhverjir sjá fyrir sér að minnka áburðarkaup. Breytingar sem þessar kalla allar að einhverju leyti á breytingar í áburðarkaupum og vali áburðartegunda.

Myndin sýnir að meðalheyuppskera túna er áberandi meiri 2025 en árin á undan. Á þúum þar sem fyrningar verða miklar næsta vor gætu verið tækifæri til að auka endurræktun eða aðra jarðrækt.

Það er gott að huga tímanlega að því hvernig ætlað er að nýta tún og annað ræktunarland á næsta ári því fljótlega þarf að gera áburðaráætlun og huga að áburði fyrir næsta ár. Það sama á við um sáðvöru, mikilvægt er að panta hana tímanlega til að fá þær tegundir og yrki sem henta best.

Áður en byrjað er að gera áburðaráætlun er rétt að fara yfir túnalistann og athuga hvort eitthvað þurfi að laga eða breyta og hvort túnstærðir séu réttar.

Þegar spildulistinn er tilbúinn er gott að flokka spildurnar niður eftir notkun og ákveða þá áburðarþörfina fyrir hvern flokk.

Meðalheyuppskera túna síðustu ár samkvæmt skráningum í Jörð.is.

Það eru ýmsir þættir sem geta haft áhrif á áburðarþarfir.

Gerð jarðvegs hefur mikil áhrif á áburðarþörf og í tünnum sem fá samfellda og góða áburðargjöf byggist upp aukin frjósemi jarðvegs, ekki síst ef um er að ræða árlega eða nær árlega notkun á búfjáráburði. Með tímanum ætti því áburðarþörf þeirra að minnka. Hafa þarf í

huga að uppsöfnun næringarefna í jarðvegi er mest í efsta lagi jarðvegsins svo að þegar tún eru plögð upp verður þessi forði ekki aðgengilegur sáðgresinu í nýræktun fyrstu árin nema að vissu marki. Almennt þarf því meiri áburð á nýrækt en eldri tún bæði vegna þess að þær eiga að gefa meiri uppskeru en eldri tún og forði næringarefna

í efsta jarðvegslaginu er minni. Reynsla bóndans og þekking hans á sínu ræktunarlandi vegur þungt við mat á áburðarþörf.

Til viðbótar er rétt að benda á að niðurstöður jarðvegssýna segja talsvert til um sýrustig og innihald jarðvegs af helstu næringarefnum og lífrænu efni. Niðurstöður heysýna segja til um það í hve miklu magni einstök næringarefni úr áburði skili sér í heyn.

Sé ætlunin að spara áburð ætti að byrja á að minnka eða sleppa áburðargjöf á tún sem gefa að jafnaði minnstu eða lökustu uppskeruna. Nýlega ræktuð tún og önnur tún í góðri rækt ættu að fá fullan skammt eða því sem næst. Eldri tún í góðri rækt sem hafa fengið góða áburðargjöf eru túnin sem ættu að þola minni áburðargjöf best.

Taka ætti mið af notkun búfjáráburðar við gerð áburðaráætlana. Mikilvægt er að vita hve mikið er borið á af honum og eins innihald hans. Notkun á töflugildum um efnainnihald búfjáráburðar getur gefið ranga mynd af því hvað er borið á af einstökum næringarefnum. Efnagreiningar á búfjáráburði hafa sýnt að breytileiki í innihaldi hans er mikill og hlutföll helstu næringarefna ólík. Þar sem kalí er viðvarandi lágt í heyjum er viðbúið að lítið sé af því í skítum. Dreifingartími, aðstæður og aðferð við dreifingu geta haft áhrif á nýtingu næringarefna einkum þó nýtingu þess köfnunarefnis sem er á formi ammoníum.(NH₄-N).

Í búfjáráburði er köfnunarefni bæði á auðleystu formi (NH₄-N) sem plöntur geta nýtt fljótt eftir dreifingu og formi sem losnar á lengri tíma. Meira er af því auðleysta í þunnum skít en þykkum og getur þessi eiginleiki skipt máli í sumum tilvikum. Á korn til þroska sem við viljum að hætti að spretta eftir mitt sumar og fari að mata korn hentar aðeins að nota þunna mykju. Hins vegar er

Taka ætti mið af notkun búfjáráburðar við gerð áburðaráætlana ...

þykkari mykja eða tað allt eins góð í grænfóðurflög þar sem sóst er eftir því að spretta sé góð fram á haust. Á tún sem fá mykju að vori eða milli sláttar er betra að hún sé þunn og renni sem hraðast niður undir yfirborð túnsins.

Á síðustu árum hefur tíminn stundum verið stuttur til að ganga frá áburðarþöntun eftir að áburðarsalar birta framboð og verð á áburði. Fyrstu og tímafrekustu skrefin við gerð áburðaráætlunar má vinna áður en áburðarframboð og verð eru birt. Þegar þau svo liggja fyrir má ljúka gerð áætlunarinnar á skömmum tíma. Til að geta treyst á að fá þær tegundir af áburði sem henta getur verið mikilvægt að ganga fljótt frá þöntun því það hefur stundum gerst að áburðartegundir klárast.

Ráðunautar RML vinna árlega áburðaráætlunir fyrir marga bændur og aðstoða aðra við að gera sínar áburðaráætlunir. Sú aðstoð getur falist í að túlka gögn sem lögð eru til grundvallar áætlunum s.s. niðurstöður jarðvegs- og heysýna og sýna úr búfjáráburði en einnig að yfirfara áburðaráætlunir og val á áburðartegundum. Bændur sem vilja ráðgjöf um áburð eða áburðaráætlun á komandi mánuðum geta haft samband í síma 5165000 eða pantað þjónustu á heimasíðu RML.

Höfundur er ráðunautur í jarðrækt hjá RML

Skemmtilega jóladagatalið ...

24 FLUGUR TIL JÓLA

... tryggðu þér eintak!

24 laxaflugur til jóla

24 laxaflugur til jóla

Tryggðu þér eintak vefverslun Veðihornins.

VEIÐIHORNIÐ

Síðumúla 8 • 108 Reykjavík • S: 568 8410

veidihornid.is

TRAUST FJÓLSKYLDUFYRIRTÆKI FRÁ 1998

Aðgerðir til stuðnings sjálfbærum landbúnaði

Tækifærin til orkusparnaðar, aukinnar sjálfbærni og samdráttar í losun gróðurhúsalofttegunda eru gríðarleg í íslenskum landbúnaði. Og þessi tækifæri fara fullkomlega saman við markmið um aukna framleiðni, verðmætasköpun og fæðuöryggi á Íslandi. Á fyrsta ári mínu sem umhverfis-, orku- og loftslagsráðherra hef ég lagt mig fram um að nýta þau tæki sem ég hef yfir að ráða til að styðja bændur á þessari vegferð.

Íslenskur landbúnaður er raforkufrekur í alþjóðlegum samanburði og notar mikið rafmagn á hverja framleidda einingu. Skýringin liggur kannski helst í legu landsins að teknu tilliti til jarðvegs, fjölda sólarstunda og lágs hitastigs.

Við breytum ekki legu landsins eða fjölda sólarstunda, en tækifærin til bættrar orkunýtni eru sannarlega til staðar. Þau liggja ekki síst í garðyrkju og gróðurhúsum.

Stærstu garðyrkjubændur í ylrækt nota á bilinu 2–7 GWh á ári. Raforkukostnaður garðyrkjubænda í ylrækt á föstu verðlagi hækkaði á tímabilinu 2020 til 2025 um 6% af tekjum þeirra samkvæmt skýrslu sem ég óskaði eftir frá Raforkueftirlitinu.

Niðurgreiðslur ríkisins til garðyrkjubænda hafa á undanförunum árum verið 86–93% af kostnaði flutnings og dreifingar, svo orkusparnaður í garðyrkju er bæði hagsmunamál fyrir garðyrkjubændur og ríkissjóð – okkur öll.

Eftir góðan fund með hópi garðyrkjubænda og starfsmönnum Bændasamtaka Íslands í vor ákvað ég að breyta reglugerðinni um Loftslags- og orkusjóð og fela sjóðnum að veita garðyrkjubændum sérstakan fjárfestingarstuðning í þágu bættrar orkunýtni og orkusparnaðar.

Þetta er í fyrsta skipti í áratugi sem stjórnvöld ráðast í skipulegan fjárfestingarstuðning við framleiðendur garðyrkjuafurða.

Áhuginn á verkefninu leyndi sér

ekki og kann ég Bændasamtökum Íslands bestu þakkir fyrir góða kynningu á styrkjunum og hvatningu til rekstraraðila.

118 milljónum var úthlutað til 10 verkefna í júlí. Við tókum frá 160 milljónir sem reyndist nokkuð umfram þá fjárhæð sem sótt var um, en Umhverfis- og orkustofnun áætlað að orkusparnaðurinn vegna verkefnanna nemi allt að 8,3 GWst sem jafngildir árlegri raforkunotkun 2 þúsund heimila.

Aðgerðirnar eru nú þegar farnar að spara gróðurhúsugugi milljóna í raforkukostnað. Í ljósi góðs árangurs ákvað ég að gefa í og styðja enn frekar við orkusparandi aðgerðir í gróðurhúsum með 100 milljóna fjárveitingu til viðbótar. Styrkirnir munu skila sér í lækkanði orkukostnaði og aukinni framleiðni í greininni.

Aðgerðir mínar sem umhverfis-, orku- og loftslagsráðherra einskorðast ekki við garðyrkjubændur. Fyrir í þessum mánuði undirritaði ég reglugerð þar sem Loftslags- og orkusjóði er falið að annast úthlutun styrkja til loftslagsvænna tæknilausna í landbúnaði.

Um er að ræða samstarfsverkefni mitt og Hönnu Katrínar Friðriksson atvinnuvegaráðherra. Styrkir verða veittir framleiðendum landbúnaðarafurða vegna fjárfestingar í tækjakaupum sem stuðla að samdrætti í losun gróðurhúsalofttegunda vegna áburðarnotkunar í landbúnaði, svo sem GPS-tækni fyrir bætt nákvæmni við áburðardreifingu, tækni til niðurfellingar og lagningar á áburði, og annarra sambærilegra tækja.

Ég hef lagt þunga áherslu á að aðgerðir ríkisstjórnarinnar í orkumálum og loftslagsmálum skili margþættum ávinningi. Þær aðgerðir sem ég hef þegar ráðist í á sviði landbúnaðarmála munu skila sér í minnkandi losun gróðurhúsalofttegunda, sparnaði í búrekstri og bættri nýtingu takmarkaðra náttúruauðlinda.

Þær snúast ekki aðeins um loftslag og umhverfi heldur líka um framleiðni, fæðuöryggi og verðmætasköpun.

Höfundur er umhverfis-, orku- og loftslagsráðherra.

Gönguteljarar

Ferðamálastofa býður lesendum Bændablaðsins og öðrum áhugasömum, til sölu teljara fyrir gangandi umferð á aðeins kr. 40.000- stykkið.

Upplýsingar veitir Jóhann Viðar í síma 899-2000 og á netfanginu johann@ferdamalastofa.is.

Viljirðu túrista á svæðinu telja, svo tölum þú getir fram vísað, frá okkur mátt verkfærið velja. Þá vel getur þjónusta prisað.

Loft í loft

- Fyrir rými af öllum stærðum og gerðum
- Kyndir á veturnar og kælin á sumrin
- Minni hávaði og meiri orkusparnaður
- Möguleiki á endurgreiðslu frá Orkustofnun

Loft í vatn

- Margar stærðir og gerðir af neysluvatnstönkum í boði
- Umhverfisvænn kælimiðill
- Einfalt í uppsetningu
- Allt að 60% lækkun á rafmagnsreikningi

Midea er einn stærsti framleiðandi heims á varmadælum og eru þær sérstaklega framleiddar fyrir norðlægar slóðir

Kælitækni
kaelitaekni.is

Toppurinn í fjórhjólum í dag

ÁRGERÐ 2026

2.399.000,-
Án vsk.1.934.677,-

FRÍR AUKA-
HLUTAPAKKI

28" dekk.
Hiti í sæti og
handföngum.

ÁRGERÐ 2026

2.099.000,-
Án vsk.1.692.742,-

FRÍR AUKA-
HLUTAPAKKI

28" dekk.
Hiti í sæti og
handföngum.

TRYGGÐU ÞÉR HIJÓL FYRIR HÆKKUN VÖRUGJALDA UM ÁRAMÓTI

Umboðsaðilar: **Kaupfélag Skagfirðinga**, Sauðarkróki. **Suður England**, Selfossi. **Bikevik**, Reykjanesbæ, **Lyngás 5**, Hella, **Landstólpi** - AB varahlutir, Egilsstöðum.

Nítró - Urðarhvarfi 4 - 557 4848
Nánari upplýsingar á nitro.is

Bóndi er bústólpi, bú landstólpi

Um allt land á Íslandi eru lítil þorp, með litlum húsum en stórum garði. Garðurinn er tímans tákn í sögu þjóðar. Hann segir að eitt sinn vissi alþýða manna í raun hvað vextir eru.

Bryndís Geirsdóttir.

Garðurinn var rými fólks til að efla sinn hag. Hvert barn sá og skildi þegar það tók kartöflurnar upp úr moldinni eftir að grösin höfðu nært þær á sólarljósinu sumarlangt, kartöflurnar sem komu síðar upp úr pottinum með soðningunni, að þær eru búdrýgindi, raunverulegar vaxtartekjur sem tryggja afkomu fjölskyldunnar. Garðyrkjan var hluti lífsviðurværis og Garðurinn rými til að yrkja hagvöxt., raunveruleg, áþreifanleg, íbítanleg verðmæti. Garðurinn var þrepið milli þess að fólkið reiddi sig á landið um allar helstu nauðþurftir og nútímans með innflutningi og fjölbreyttum framleiðslumöguleikum. Landið sem ól þjóðina frá því fyrsti maður steig af skipsfjöl.

Ég hef áhyggjur af landbúnaðarlandinu á Íslandi. Stefnan sem rekin hefur verið með fækkun og stækkun býla verður til þess að samfélagið gisnar og ræktun landsins og lýðsins gengur úr sér. Fæðuöryggi er síst tryggt með þessari stefnu. Planta sem hýdd er til vaxtar með of miklum áburði hefur of mikinn blaðvöxt á kostnað rótarkerfisins, hún virðist sterk og öflug en rótin annar ekki yfirvextinum

og plantan visnar. Jarðvegur sem ekki er rótarbundinn er viðkvæmur fyrir rofi. Landbúnaðarkerfinu hefur verið stýrt í yfirbyggingu og einsleitni undir formerkjum hagræðingar. Markvisst hefur verið gengið á ræturnar með fækkun og stækkun. Hagræðingin skilar sér í yfirvöxtinn á kostnað sveitanna þar sem ræturnar liggja. Byggðafesta í sveitum rofnar.

Er tækni alltaf ávísun á framfarir?

Of lengi hefur áherslan verið á stækkun og fækkun og arð og magn og fallþunga.

Á málþingi erfðanefndar landbúnaðarins sem haldið var í Öskju 3. október kom glögglega fram að áherslan í kynbótastarfi kúa er á afurðamagn. Eiginleikar á borð við

bragðgæði og efnasamsetningu afurða eru ekki til skoðunar enda þykir þetta ekki neitt aðalatriði. Þaðan af síður er hugað að líffræðilegum einkennum og eðlisþáttum. Stenst það skuldbindingar um að gæta líffræðilegra og erfðafræðilegra sérkenna íslenska stofnsins? Nokkurt ákall hefur verið frá mjólkuriðnaðnum um kynblöndun íslenska landnámskúastofnsins til að auka enn nytina. Í þeim tilgangi æskja

þeir kynblöndunar við NorskRöde, rauðu kúnna, sem skákar öðrum kúakynjum í Noregi í afurðamagni. Þar til nýlega hefur verið sérstök áhersla þar á að rækta þetta kyn upp á kostnað annarra kynja, sem sum eru nú útdauð. Það kreppir víða að líffræðilegum fjölbreytieika. Er líklegt að neytendur kjósi að standa vörð um kerfi sem hvorki virðir byggðir landsins, treystir innviðina eða stendur

Gleðidagur á Hvolsvelli

Hjörvar Nói Guðnason tók stoltur við verðlaunum fyrir besta veturgamla hrút ársins 2024 í Rangárvallasýslu, en hann er frá Teigi í Fljótshlíð.

Mynd / Hulda Brynjólfssdóttir.

Hyndir hrútar																
Röðun	Nr	Bær	Litur	Horn	Þungi	Ómv	Ómf	Lögun	fótl.	Haus	H+h	B+ú	Bak	Malir	Læri	Ull
1	11	Álftarhöll	393	4	55	41	5,8	4,5	106	8	9	9,5	10	9,5	20	8,5
2	395	Kaldbakur	12	4	55	37	3,1	4,5	109	8	9	9,5	9,5	9,5	19,5	8,5
3	410	Teigur	12	4	55	41	2,7	4,5	108	8	9	9	10	9,5	19,5	8
4	10	Hólmar	12	4	54	37	3,4	4,5	108	8	9,5	9,5	9,5	9,5	19	8,5
5	19	Efri Rauðal	12	4	59	39	2,8	5	107	8	9	9,5	9,5	9,5	19	8,5

Kollóttir hrútar																
Röðun	Nr	Bær	Litur	Horn	Þungi	Ómv	Ómf	Lögun	fótl.	Haus	H+h	B+ú	Bak	Malir	Læri	Ull
1	888	Syðri Úlfstaðir	11	1	56	36	2,3	5	109	8	9,5	9,5	9	9,5	19,5	8
2	5129	Sólvellir	11	2	45	42	2,5	5	106	8	9	9,5	10	9	18,5	8,5
3	5266	Sólvellir	12	1	50	33	2,8	4	107	8	9	9,5	9	9	19	8,5
4	5190	Sólvellir	11	2	49	35	3,3	4,5	109	8	9	9	9	9	19	8,5
5	5383	Sólvellir	11	1	51	34	4,1	4	106	8	8,5	9	9	9,5	18,5	8,5

Hyrndar gimbrar													
Röðun	Nr.	Bær	Litur	Horn	Þungi	Ómv.	Ómfita	Lögun	Fótl	Framp.	Læri	Ull	Samr.
1	5009	Raftholt	12	4	54,0	40	3,3	4,5	108	10	19,5	8,5	9
2	5008	Raftholt	13	4	40,0	37	2,4	4,5	105	9,5	20	7,5	8,5
3	522	Teigur	13	4	49,0	43	2,5	5,0	103	9,0	19,5	8,0	8,5
4	205	Skíðbakki 3	12	4	51,0	38	3,6	4,5	109	9	20	8,5	8,5
5	910	Syðri Úlfst	12	4	49,0	41,0	4,7	5,0	104,0	9,5	19,0	8,0	8,5

Kollóttar gimbrar													
röðun	Nr.	Bær	Litur	Horn	Þungi	Ómv.	Ómfita	Lögun	Fótl	Framp.	Læri	Ull	Samr.
1	9	Efri-Rauðal	12	1	54,0	40,0	3,0	4,5	107,0	9,5	19,0	8,5	9,0
2	5006	Raftholt	12	1	54,0	37	3,3	4,5	108	9,5	19	8,5	8,5
3	1	Hjallanes 3	11	1	55,0	39	10	4	107	9,5	19	9	9
4	420	Fellsmúli	12	1	56,0	38	3,7	4,5	110	9,0	18,5	8,5	9,0
5	903	Syðri Úlfst	12	1	51,0	34	3,5	5	107	10	19	8	8,5

Dagur sauðkindarinnar í Rangárvallasýslu var haldinn í reiðhöllinni Skeiðvangi við Hvolsvöll 11. október síðastliðinn. Fjöldi fólks kom og var viðstatt þennan árlega viðburð sem Félag sauðfjárbænda í Rangárvallasýslu standa fyrir. Það var líka margt að sjá, því fjöldi fjár mætti fyrir dóm og var raðað í sæti af dómurum RML, þeim Önnu Guðrúnu Þórðardóttur og Sigurði Antoni Péturssyni.

Þá var einnig verðlaunuð besta 5. vetra ær Rangárvallasýslu, en sá dómur byggir á útreikningum frá RML fyrir afurðastig ársins í fyrra 2024. Það sama á við um val á besta veturgamla hrút sýslunnar og ræktunarbúi

ársins. Nema þar eru reglurnar fleiri og flóknari. Gestir dagsins völdu hins vegar litfegursta lamb sýningarinnar og það var lamb frá Skíðbakka og tók Sóley Freyja Albertsdóttir við verðlaunum fyrir það lamb.

Helstu niðurstöður eru birtar í meðfylgjandi töflu.

Takk fyrir frábæran dag, kæru Rangæingar. Sjáumst að ári.

Höfundur er formaður nefndar sem sér um dag sauðkindarinnar í Rangárvallasýslu.

vörð um náttúruauð, arf sem bændum er falið að fara með og varðveita til komandi kynslóða?

Á þinginu kom fram að sá galli er á gjöf Njarðar að efnasamsetning mjólkurinnar úr NorskRöde er ekki hagfelld því stundum vantar í hana kaseín 2 próteinið sem nauðsynlegt er til ostagerðar, án þess ystir mjólkin ekki. Nú hafa komið hafa upp tilfelli þess að hella þarf gríðarmagni af mjólk því hún er ónýtanleg til ostagerðar þótt hún gæti vissulega gagnast sem drykkjarmjólk eða í jógúrt. Markaðurinn kallar hins vegar á osta og mjólkurdyrkja dregst saman.

Magn er hvorki ávisun á gæði né hagsbót.

Styrkur sérstöðunnar

Matvælaöryggi byggir á kúltúr. Agrikúltúr er ekki stóriðja og ekki iðnaður, þótt þróunin víða undanfarna áratugi hefi verið í þá átt. Landbúnaður er samfélag manna og dýra og þess sem maðurinn yrkir af jörðinni og jarðarinnar sjálfrar. Gæði afurðanna eru beintengd náttúrulegu umhverfi skepnanna og erfðaeiginleikum þeirra, umgengni og atlæti við þær og landið. Framleiðsla dýrmætustu og þekktustu landbúnaðarafurða í heimi ganga út frá þessu. Rockfort-osturinn er framleiddur úr mjólk frá einni tegund ásauða í náttúrulegu umhverfi þeirra. Hann fær að legerast í sérhæfðu umhverfi og framleiðslumagnið fer ekki fram úr framleiðslugetunni. Sama má segja um Mancago-ostinn frá la Mancha á Spáni, Parmesan frá Parma á Ítalíu, Iberico fjallaskinku á Spáni og svo má lengi telja. Framleiðslan á þessum staðbundnum landbúnaðarafurðum heldur uppi þúsundum samfélaga í héruðunum sem hún er sprottin úr. Hvers vegna hefur íslenskur landbúnaður enga slíka sérstöðu? Hvers vegna höfum við horft fram hjá tækifærunum sem felast í að virkja sveitir landsins til framleiðslu á staðbundnum afurðum með sérstöðu?

Góður landbúnaður er auður ekki ölmusa

Hvað ætli við höfum tapað af gjaldeyri með því að efla ekki landbúnaðar-héruðin um landið til sérhæfðar afurðapróunar nú þegar ferða-þjónustan hefur dafnað sem aldrei fyrr. Ekki má einungis líta til dýraafurða, ræktarland og jarðvegur hér hefur sérstöðu.

Ísland er eldfjallaland, auðlegðin okkar er orkan, vatnið, landið og jarðhitinn. Við eigum að vinna með þessi hlunnindi markvisst til að efla þjóðarhag.

Við eigum að búa til afleiddar afurðir, og hlúa að og byggja upp matvælamenningu.

Búsetunet með jöfnum möskvum er eins dýrmætt til að skapa verðmæti og grípa gjaldeyri og fiskinetin eru fyrir útgerðina. Landsbyggðin er frjálst og fýsilegt umhverfi fyrir frumkvöðla að dafna. Dýrmætasta nýsköpunarfyrirtækið, eina íslenska einhryningsfyrirtækið, var Keresis á Ísafirði, sem selt var á rúmlega 180 milljarða króna. Það eru drjúg verðmæti sköpuð úti á landi, hvað geta frumkvöðlar gert með landbúnaðartengdar afurðir?

Græðum ræturnar, tryggjum hag og vöxt

Ef milliríkjaviðskipti truflast verulega eða leggjast niður vegna styrjalda eða annarra áfalla verðum við að hafa áætlun um innlenda framleiðslu. Á Norðurlöndunum er mikil áhersla lögð á fæðuöryggi ríkja – hversu mörg tonn af smjöri verðum við að geta framleitt í hallæri og hvað þarf mörg býli til að tryggja þau afköst? Nú þegar ríkið hefur bætt miklum mannfjölda á undanförmum árum við stórfjölskylduna, er bústýrunum skylt að tryggja að matvælaframleiðslan í landinu standi undir högginu ef og þegar í harðbakkann slær. Er til áætlun um innlenda framleiðslu og matvælaöryggi?

Okkur er talin trú um að þeir hafi völdin í heiminum sem búa yfir vopnum – það borðar enginn byssur og sprengjur. Nei, raunveruleg völd eru í höndum þeirra sem ráða matvælum og hlúa að auðlindum sínum. Eitthvert sterkasta vopnið gegn þjóðum er stýrð hungursneyð, ef við leggjum allt traust okkar á aðflutt matvæli er fjöreggið okkar tóm eggjaskurn. Við verðum Ð tryggja afkomu stórfjölskyldunnar á þessu landi. Það er arðbært að rækta garðinn sinn sá sem gerir það heimtir áþreifanlega vexti og er frjáls. Sterkara samfélag er sterkari þjóð sem byggir á breiðum og traustum grunni. Hvernig getur fólk sem ekki auðnast að framfæra sér um slíkar grundvallar nauðpurftir sem matur er, verið fullvalda þjóð?

Höfundur er húsmóðir.

AKURShús - íbúðarhús og frístundahús
Afhent úppsett í einingum eða uppsett á byggingarstað
– Allt eftir þínum óskum

Íslensk hönnun & framleiðsla

65 ára
1959-2024

Kynntu þér húsabæklinginn okkar á akur.is og fáðu verðáætlun í húsið þitt

Sendu okkur línu á akur@akur.is

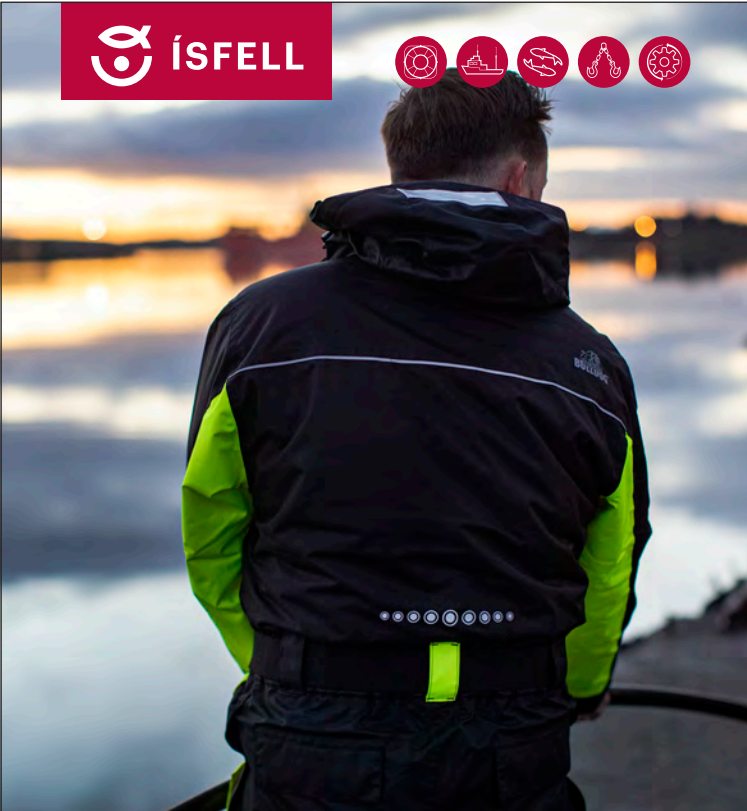
Smiðjuvelli 9 | 300 Akranes | 430 6600 | akur@akur.is

Vatnshitarar fyrir sumarhús

Ýmsar gerðir af vatnshiturum sem hita vatnið um leið og skrífað er frá vatninu, spenna 230v til 400v afl 3200w til 24000w. Engin hitakútur lengur. Verð frá kr. 27.200.- til 262.000.- Gólf / ofna hitakerfi frá kr. 240.000.-

Varmás
Markholt 2
Mosfellsbæ
sími 566 8144

ÍSFELL

KULDAGALLAR

Gæða fatalína frá Skjold, fóðraðir og vatnspéttir gallar. Hafðu samband og kynntu þér vöruúrvalið og þjónustuna!

isfell.is • sími 520 0500

PEKKING • ÞJÓNUSTA • GÆÐI

TOPN + EINANGRUNARGLER
HÁGÆÐA GLER FRAMLEITT OG
SÉRSDIÐ FÜRIR ÞÍNA GLUGGA

SAMVERK
GLERVERKSMIÐJA

Að vera í stríði við sjálfan sig

Ari Trausti Guðmundsson.

Snjótittlingurinn er ein helsta hetja norðursins. Vegur um 40 grömm og stenst frost yfir 40 stig. Vísbendingar eru um að honum fækkar á Íslandi. Ein ástæðan er hlýnun

loftslagsins. Fuglinn er um margt táknmynd vandans sem mannkyn verður að glíma við og varð ekki nægilega ljós fyrr en fremur seint á 20. öldinni. Meginorsökin er ofnotkun niðurgrafins kolefnis í yfir tvær aldir sem hefur ruglað náttúrulega kolefnishringrás jarðar svo um munar. Meðalhiti jarðar stefnir í 2 stiga hækkun (úr u.þ.b. 15° í 17°) fyrr en varir á öldinni, ef ekki enn hærra. Samhliða hefur verið gengið án fyrirsjár á gróður- og vistkerfi jarðar, einkum á landi en einnig að hluta í hafi. Mannkyn stendur í yfir áttunda milljarði að tölu til og fjölgar enn á meðan snjótittlingum og mörgum öðrum dýra- og jurtategundum fækkar eða þær hverfa. Álag á umhverfi mannsins hefur harðnað með hverjum áratug frá upphafi vélvædds iðnaðar og vélvæddra styrjala.

Við öll með hlutverk

Veðurfarssveiflur eru algengar. Litla ísöldin (u.þ.b. 1400–1900) lék íbúa norðurslóða grátt. Líka aðrar slíkar fyrr á tímum, að stórum svæðum, með tilheyrandi fólksflutningum. Náttúrufarsmæligögn sýna glögg merki að nú hlýnar æ hraðar og og súrnun hafanna blasir við. Gróðurhúsalofttegundir (GHL) losna í þvílíkum mæli að leita þarf yfir hundruð þúsundir ára í fortíðinni að svipuðum losunarhraða. Koltvíoxíð í lofti, aðallega vegna bruna jarðefnaeldsneytis, hefur aukist um þriðjung á um 70 árum. Metan úr þiðnandi sífrera losnar í æ meira mæli. Viðbrögð þjóða heims duga enn ekki til að hamla nægilega gegn hlýnuninni. Mitt í þessu ferli, stendur upp á hvern og einn þegn veraldar að vita sínu

Mynd / Wikimedia

viti um þróunina, gera sitt besta og vinna með öðrum að lausnum, líka þeim einföldu. Mestu varðar þó um að stórþjóðir, stjórnvöld alls staðar, ráðandi yfirmenn og eigendur fyrirtækja, ásamt alls konar sérfræðingum, sinni skyldum sínum og ábyrgð.

Orkuskipti í forgangi

Í þessu umhverfi ríður á að leita jafnvægis á milli náttúrunytja, grunns alls lífsviðurværis, og umhverfisverndar. Breyta verður áherslum í leit að lífsgæðum, breyta þarf hagkerfum í hringrásarhagkerfi

og minnka neyslu að magni til og inntaki, og minnka orku- og efnissóun. Stór orð og flókin verkefni, vissulega. Inn í þau fléttast örlagaríkt, margþátta verkefni: Orkuskipti. Um 2/3 hlutar unninnar orku í heiminum eru á formi raforku. Kol, olía og jarðgas eru þar mest áberandi og einnig til hitunar (umfram raforku) og svo olían sem eldsneyti á vélar. Betri orkukostir eru vel þekktir: Kjarnorka (hugsanlega kjarnasamruni), vindafl, vatnsafl, sólarorka, sjávarvirkjanir og jarðvarmi. Þeir eru grunnur að fullum orkuskiptum sem verða

Maðurinn á stóran hlut í þróun veðurfars. Hann getur þó breytt hegðun sinni og notað tækniþekkingu til þess að berjja í brestina ...

að nást, a.m.k. yfir 90% hlutdeild, sem allra fyrst á þessari öld. Þjóðir eru misvel í stakk búnar. Hér á landi má ná þessu marki 2040–2050. Vel má vera á þá verði snjótittlingurinn ekki lengur algengur íslenskur varpfugl.

Erfiðar spurningar – flókin svör

Frammi fyrir áskorunum loftslagsbreytinga verður til augljós togstreita á milli aðferða til orkuframleiðslu og umhverfisverndar. Á að nýta kjarnorku? Á að framleiða rafeldsneyti með raforku? Eru aflmiklar vatnsvirkjanir æskilegar? Þarf þær til að framleiða jöfnunarafl (varaafli) ef vindvirkjanir eru byggðar? Hvar er vitrænt að hafa

slíkar gnæfandi virkjanir? Er vit í að þekja land með sólarcellum? Eru boranir á háhitasvæðum til gagns miðað við langan þróunartíma sjálfbærrar nýtingar? Hvað með tímaþáttinn? Hvað með sjávarorku? Liggur á orkuskiptum eða ekki? Svörin verða ekki reifuð hér, nema við síðustu spurningunni. Svar mitt og fjölmarga annarra sem hyggja að orku- og umhverfismálum er stutt og laggott: Já.

Nú þegar á maðurinn í baráttu við sig

Ekki þarf að færa mjög mörg rök fyrir því hvernig aukið magn GHL leikur loftslagið og þar með lífsskilyrði og náttúrufar í öllum löndum heims. Ekki heldur fyrir

STÖÐLUÐ STÁLGRINDARHÚS

Stærðir: 80m², 150m², 250m² og 350m²

Stálgrindin er heitgalvaniseruð og er sérsníðuð fyrir íslenskar aðstæður. Húsin standast mestu snjó- og vindálagskröfur sem gerðar eru í byggð á Íslandi og henta því sem geymslu- og vélaskemmur í öllum landshlutum. Húsunum fylgja allar nauðsynlegar teikningar til að fá byggingarleyfi ásamt teikningum af grunni og vinnuteikningum.

Hafðu samband: bondi@byko.is

Skipulagsauglýsing fyrir Kjósahrepp

Samkvæmt 41. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 er hér auglýst tillaga að eftirfarandi deiliskipulagi:

Deiliskipulag frístundabyggðar við Eyjaflöt

Tillagan felur í sér skilgreiningu á sex nýjum frístundalóðum með lóðum á stærðarbilinu 3.340-3.840 fm.

Tillagan liggur frammi á skrifstofu Kjósarhrepps, Ásgarði, frá og með **24. nóvember 2025 til 5. janúar 2026** og er einnig til sýnis á heimasíðu Kjósarhrepps, www.kjos.is sem og í skipulagsgátt undir málsnúmerinu 162/2025.

Þeim sem telja sig eiga hagsmuna að gæta er hér með gefinn kostur á að gera athugasemdir til 5. janúar 2026. Skila skal athugasemdum í skipulagsgáttina undir málsnúmerinu 162/2025.

Virðingarfyllt,
Skipulagsfulltrúi Kjósarhrepps

Því að tímarnir verða æ alvarlegri og válegri með hverjum áratug ef ekki er brugðist miklu hraðar við en nú stefnir í. Maðurinn á stóran hlut í þróun veðurfars. Hann getur þó breytt hegðun sinni og notað tækniþekkingu til þess að berja í brestina. Maðurinn er ekki „að fara í stríð við sjálfan sig“ með öflun nægrar orku til orkuskipta (sjá grein Rakelar Hinriksdóttur í Bændablaðinu 23. okt. sl.). Hann er nú þegar í sjálfskipuðu stríði við sjálfan sig sem hluti náttúrunnar vegna eigin aðgerða og athafna í sömu náttúru. Lausnir til friðar þola enga bið og þær felast í að nýta sem vistvænasta orku í stað þeirrar kolefnisbundnu. Það gerist hvorki með orkusparnaði einum né erfiðri gjörbreytingu framleiðslu- og neyslumynsturs. Hún tekur lengri tíma en svo að hún dugi til bjargar.

Nægt framboð raforku?

Hvert hinna 205 ríkja jarðar munu hafa sérþarfir og sérleiðir að fullum orkuskiptum. Hlutur Íslands í heildarlosun GHl er brotabrot af því sem sést hjá flestum öðrum þjóðum sem við berum okkur saman við, hvað þá stórveldunum. Ábyrgð okkar er þó söm og annarra enda losun á mannsbarn mikil. Öllum ríkjunum er tímarammi harla þröngur og Ísland hefur sett sér háleit markmið: Kolefnishlutleysi og full orkuskipti 2040. Það merkir að nokkur hundruð MW af viðbótarafli vistvænnar raforku duga skammt. Talan er nær 2.000–3.000 MW. Ástæðan eru eðlis- og efnafræðilegar staðreyndir. Sumar vélar geta gengið fyrir rafmagni en mjög stór hluti þeirra mun samt nýta einhvers konar rafeldsneyti, framleitt með raforku, í fyrirsjáanlegri framtíð. Rafknúin vél nýtir a.m.k. 90% rafhlöðurafragnis en framleiðsluaðferðir rafeldsneytis og orkutap sjá til þess að rafeldsneytisvél skilar aðeins 30%–40% raforkunnar sem notuð er við framleiðslu eldsneytisins. Þar eð aðrar lausnir eru ekki til í bili verður því miður að sjá til þess að mikil viðbótarraforka sé til reiðu, miðað við að Ísland verði sjálfu sér nægt með sem flestar orkutegundir, þar með talið rafeldsneyti.

Hvað blasir þá við?

Hægt er að minnka orkuframboð til orkuskipta verulega með því að framleiða sem minnst af rafeldsneyti innanlands og flytja það inn, ef slaka má á kröfum um orkuöryggi. Hægt er líka að nálgast nálægt 2.000 MW með því að endurnýja ekki stóriðjusamninga og halda nýjum í miklu lágmarki. Stuðningur við útfösun málmstóriðju er fremur lítill í samfélaginu og næsta víst að ekki verður hægt í brád að ná í mikla orku hjá stórfyrirtækjunum til orkuskipta. Þriðja leiðin er augljós: Með blöndu nýrra vatnsvirkjana (og stækkun nokkurra eldri virkjana), vindaflsvirkjana og jarðvarmavirkjana (þar með taldar óvissar djúpborunarvirkjanir) mætti afla raforku til orkuskipta í skrefum sem henta eins vel og unnt er þeim pólitísku og vistfræðilegu ákvörðunum og öflugu náttúrvernd sem samkomulag næst um.

Vandasöm samþætting orkuskipta og umhverfisverndar

Sem nátturverndarsinni í vel rúm 40 ár geri ég mér grein fyrir að verndun innlendrar grunnframleiðslu, náttúruminja, víðerna, vistkerfa, flóru og fánu landsins er ekki bein braut. Við þær mótsagnir sem við höfum sjálf skapað okkur verður ekki glímt með því að ögra þeim framtíðarmyndum sem vísindin eru í óða önn að mála fyrir mannkynið. Herða verður á losun GHl og vernda um leið náttúrugaði sem best, binda kolefni með öllum skynsamlegum ráðum og efla hentugt, samfélagslegt hringrásarkerfi. Slík samþætting er vandasöm og heimilar ekki að orkuskipti dragist í áratugi vegna deilna í samfélaginu eða vegna skorts á skilningi á að einn þáttur fléttunnar getur ekki talist meginlausn mála. Stærsti greiðinn við snjótittlinga og mannfólk eins og komið er, felst í að minnka magn GHl í lofti með fullum orkuskiptum, minni losun frá iðnaði og illa förmu landi og með kolefnisbindingu.

Höfundur er jarðvísindamaður og fyrrverandi alþingismaður (VG).

Minjastofnun Íslands

auglýsir eftir umsóknum um styrki úr húsafriðunarsjóði fyrir árið 2026

Hlutverk sjóðsins er að stuðla að varðveislu og viðhaldi friðlýstra og friðaðra húsa og mannvirkja, sbr. reglur um úthlutun úr húsafriðunarsjóði nr. 577/2016. Veittir verða styrkir úr sjóðnum til:

- viðhalds og endurbóta á friðlýstum og friðuðum húsum og mannvirkjum, ásamt öðrum húsum og mannvirkjum, sem hafa menningarsögulegt, vísindalegt eða listrænt gildi.
- byggingarsögulegra rannsókna, þar með talið skráningu húsa og mannvirkja, og miðlun upplýsinga um íslenskan byggingararf.
- sveitarfélaga til að vinna tillögur að verndarsvæði í byggð, í samræmi við ákvæði laga nr. 87/2015 og reglugerðar nr. 575/2016.

Minjastofnun Íslands hefur eftirlit með að styrkt verkefni séu viðunandi af hendi leyst, og í samræmi við innsend umsóknargögn.

Umsóknareyðublaðið er fyllt út rafrænt og má finna á vef Minjastofnunar Íslands www.minjastofnun.is, - Sjóðir & nefndir - Umsóknir í húsafriðunarsjóð. Þar er einnig að finna leiðbeiningar við gerð umsókna. Fyrirspurnir sendist á netfangið: húsafriðunarsjodur@minjastofnun.is, eða hringið í síma 570-1307.

Umsóknarfrestur er til miðnættis mánudaginn 1. desember 2025.

Suðurgötu 39, 101 Reykjavík
Sími: 570 1300
www.minjastofnun.is

VR óskar eftir orlofshúsum

VR óskar eftir vönduðum sumarhúsum eða orlofsíbúðum á leigu til framleigu fyrir félagsfólk sitt.

Við leitum að húsnæði á landsbyggðinni fyrir næsta sumar.

Áhugasöm sendi upplýsingar á vr@vr.is fyrir **30. nóvember 2025**.

Öllum tilboðum verður svarað.

Eftirfarandi upplýsingar þurfa að fylgja tilboði:

- Ljósmyndir og lýsing á eign og því sem henni fylgir
- Ástand eignar og staðsetning
- Stærð, fjöldi svefnplássu og byggingarár
- Lýsing á möguleikum til útivistar og afþreyingar í næsta nágrenni

VR | KRINGLUNNI 7 | 103 REYKJAVÍK | 510 1700 | WWW.VR.IS

VR

EKKI DETTA! NOTAÐU

MANNBRODDA

ALLT FYRIR ÖRYGGIÐ!

DYNJANDI

allt fyrir öryggið

Dynjandi · Skeifunni 3h · Sími: 588 5080 · dynjandi.is

Ríkið á ekki að styrkja skógrækt með framandi ágengum tegundum

– Það er betra að beina fjármagni í verndun og endurheimt vistkerfa

Sveinn Runólfsson.

Aukin ásókn í ræktun skóga með framandi á g e n g u m tegundum, eins og hún hefur tíðkast á síðustu árum, er vaxandi ógn við líffræðilega fjölbreytni, búsvæði fugla, landslag, ásýnd og minjar.

Gróðursetning trjáa fylgir mikil ábyrgð. Hér á landi eru svæði í vaxandi mæli þakin gróðursettum skógum. Slík skógrækt hefur fyrst og fremst það markmið að hámarka tímurframleiðslu eða framleiðslu kolefniseininga. Það er gert með því að gróðursetja mikið magn af hraðvaxta trjám af framandi tegundum, einkum af barrtegundum.

Kolefnisskógrækt hefur sætt mikilli gagnrýni hérlendis sem og erlendis. Skógrækt með framandi hraðvaxta viðartegundum í nafni kolefnisbindingar er orðin meginógn við íslensk vistkerfi og líffræðilega fjölbreytni. Fjármagn streymir til slíkra framkvæmda, sem hefur leitt til uppkaupa á bújörðum m.a. frá erlendum aðilum.

Styrkir til nytjaskógræktar hafa einnig verið gagnrýndir samanber niðurstöðu skosku þjóðar-akademiunnar við úttekt á skógrækt í Skotlandi, þar sem ályktað er að hætta beri opinberum styrkjum til viðarskógræktar en beina fjármagninu m.a. til verndunar og endurheimtar vistkerfa.

Ofangreind þróun í átt til kolefnisskógræktar og ríkisstyrktrar nytjaskógræktar með framandi tegundum er afar óheppileg. Brýnast er að endurheimta náttúruleg skóglendi og vistkerfi, og gæta þess ávallt að **réttar trjátegundir verði gróðursettar á réttum stöðum og með réttum hætti**.

Stefna stjórnvalda er að auka skógrækt hér á landi og miklu máli skiptir að búa landsmenn og skóga okkar undir framtíðina í samræmi við *Land og líf – Landgræðsluáætlun og landsáætlun í skógrækt*. Með samvinnu og almennri umræðu getum við mótað og innleitt skógarstefnu sem gagnast jafnt náttúrunni sem og fólkinu í landinu. En því er ekki að heilsa í dag, því miður. Þó er sem betur fer mikið gróðursett árlega af birki til endurheimtar landgæða. Val á landi til skógræktar og sú stefna sem hér hefur ríkt í áratugi að nota fyrst og fremst framandi tegundir mun hafa neikvæð áhrif á jarðveg, líffræðilega fjölbreytni, búsvæði fugla og landslag. Þetta stafar af því að oft er verið að nota vel gróið land, náttúruleg vistkerfi, með fjölbreytt lífríki. Þessi tegund skógræktar er að hluta fjármögnuð með ríkisstyrkjum. Betra væri að verja þessu fé til að stuðla að vandaðri gróðursetningu trjátegunda sem ætlað er að standa til lengri tíma og endurheimta náttúrulega skóga sem binda og geyma kolefni, efla líffræðilega fjölbreytni, styðja við ferðaþjónustu og bæta lífsgæði og landslag.

Banna á gróðursetningu í kolefnisríkan jarðveg

Heilbrigður jarðvegur er grundvöllur alls lífs á landi. Hann hefur umtalsvert meiri tegundaaðgi en lífríkið ofan yfirborðs og geymir oft mun meira kolefni en finna má í gróðri. Magn kolefnis er misjafnt eftir jarðvegsgerð og þegar jarðvegi er spiltt, t.d. sem undanfari gróðursetningar kolefnisskóga, losnar kolefni. Brýnt er að fyrir allar jarðvegsgerðir sé notast við gróðursetningaraðferðir, umhirðu og nýtingu skóga sem lágmarka jarðvegsrask. Alls ekki ætti að heimila gróðursetningu í kolefnisríkan

Kvíaból í Þingeyjarsveit. eru skattborgarar sáttir við að opinberum fjármunum sé varið í skógrækt með stafafuru í snarbrattri fjallshlíð með ríkulegri líffræðilegri fjölbreytni?

jarðveg og koma þar með í veg fyrir kolefnistap vegna jarðvegsrasks.

Við verðum að endurheimta votlendi

Kolefni í jarðvegi losnar bæði við gróðursetningu og skógarhögg. Uppskeran úr nytjaskógum losar stærstan hluta kolefnis síns aftur út í andrúmsloftið þegar viðarafurðir eru brenndar sem eldsneyti. Megnið af því kolefni sem eftir er losnar á nokkrum árum til dæmis í stóriðjuverum. Aðeins lítill hluti uppskerunnar mun skila sér í afurðum sem tryggja langtímabindingu kolefnis.

Núverandi fjárhagshvatar, bæði beinir styrkir stjórnvalda til nytjaskógræktar og erlent auðmagn til kolefnisbindingar, eru rangsnúnir eða skaðlegir efnahagshvatar sem skaða umhverfið. Slíkir hvatar eru meðal

Saltvík í Norðurþingi. Gróðursetning framandi ágengra tegunda sækir hart að hinum einstöku lyng- og votlendisheiðum Þingeyinga og skaðar líffræðilega fjölbreytni.

helstu vandamála í umhverfismálum samtímans.

Innleiða verður ráðstafanir sem virka til að endurheimta votlendi. Slíkar aðgerðir tryggja kolefnisbindingu og -geymslu til langs tíma, efla líffræðilega fjölbreytni og auðga landslag.

Mat á umhverfisáhrifum

Sveitarstjórnir hafa víðtækt skipulagsvald, þar á meðal þegar kemur að veitingu framkvæmdaleyfa fyrir skógrækt og bera því mikla ábyrgð. Misjafnt er í aðalskipulagi sveitarfélaga hvernig farið er með leyfisveitingar fyrir skógrækt. Í sumum sveitarfélögum er nánast öll skógrækt heimiluð, jafnt á lögboðnum verndarsvæðum og á kolefnisríkum jarðvegi. Önnur sveitarfélög vilja vanda sig betur, en það hjálpar ekki þegar umsagnir Lands og skógar í matsáætlunum fyrir stór skógræktarsvæði, t.d. aðliggjandi Þingvallavatni, telja ekki þörf á mati á umhverfisáhrifum. Það gengur þvert á stefnu stjórnvalda í skógrækt í *Landi og lífi* sem áður er getið.

Nýleg úttekt á sjálfsáningu stafafuru sýnir að hún er að sá sér út frá mörgum skógarreitum með stafafuru og enginn ber ábyrgð á að fjarlægja hana þegar hún dreifir sér inn á land með kolefnisríkan jarðveg og mikilli líffræðilegri fjölbreytni. Þeir skógræktaraðilar sem ætla sér að gróðursetja stafafuru og/eða sitkagreni ættu skilyrðislaust að leggja fram tryggingarfé hjá viðkomandi sveitarfélagi áður en gróðursetning hefst. Þar með væri unnt að kosta fjarlægingu þessara trjátegunda sem sækja út fyrir heimiluð skógarmörk í

samræmi við mengunarbótaregluna. Á komandi árum mun stafafuran sækja inn á land annarra landeigenda sem oftan en ekki eru ekki í skógrækt.

Í dag er öll skógrækt sem nær 200 ha marki tilkynningarskyld til Skipulagsstofnunar til ákvörðunar um matskilyldu. Fyrir það fyrsta eru þess mörk alltof víð og auk þess þarf að lögfesta að skógrækt yfir ákveðnum mörkum skuli ávallt vera háð mati á umhverfisáhrifum. Hvar þau mörk eiga nákvæmlega að liggja þarfnast opinnað umræðu. Mörkin gætu t.d. verið mismunandi eftir hvaða tegundir á að rækta og hvar. Mörkin mætti t.d. setja eftir undangengið áhættum. Skógarreitir jafnt sem stærri skógræktarsvæði hafa áhrif á landslag, vistkerfi, þ.m.t. búsvæði dýra og plantna, gæði jarðvegs, vatnafar og minjar. Löggjafinn og umráðamenn lands verða að fara að gera sér grein fyrir því að óheft skógrækt mun koma til með að gjörbylta landinu á komandi áratugum, draga úr möguleikum íslenskrar náttúru til að þróast eftir eigin lögmálum og auka samkeppni um gott land til matvælaframleiðslu. Með notkun framandi ágengra tegunda, s.s. stafafuru, í skógrækt er verið að höggva skarð í náttúrulegt lífríki landsins og möguleika náttúrunnar til að endurnýja sig.

Opin svæði eru líka nauðsynleg

Stór opin svæði eru mikilvægur þáttur í íslensku landslagi og þarfnast verndar á láglendi og á jöðrum hálendisins. Margar innlendar fuglategundir eru háðar opnum svæðum til að dafna. Slík svæði eru jafnframt eitt helsta aðdráttarafl landsins og eru mikils metin af bæði íbúum og ferðamönnum.

Bílskúrs- og iðnaðarhurðir

- Stuttur afhendingartími
- Hágæða íslensk framleiðsla
- Val um fjölda lita í RAL-litakerfinu
- Vindstyrktar hurðir

Smíðað eftir máli

Iðnaðarhurðir

Iðnaðarhurðir með gönguhurð

Bílskúrshurðir

Hurðir í trékarma

Tvískiptar hurðir

Fyrsta flokks þjónusta og ráðgjöf

Tunguháls 10, 110 Reykjavík, sími 567 3440, vagnar@vagnar.is, vagnar.is

Stafafura og sitkagreni eru oftast gróðursett í kolefnisríkan jarðveg með mikilli líffræðilegri fjölbreytni, sem ber skaða af. Erlendis eru afleiðingar þess iðulega nefnd græn eyðimörk.

Því er mikilvægt að skerða ekki slík svæði með skógrækt. Umhverfismat ætti alltaf að sýna fram á að tekið hafi verið tillit til hagsmuna nærliggjandi opinna svæða.

Sitkagreni getur skaðað líffræðilega fjölbreytni

Stafafuran er hraðvaxta, ágeng, framandi tegund og er talin ágengasta trjátegund á norðurhveli jarðar. Yfirleitt er hún farin að mynda fræ fimmán árum eftir gróðursetningu og stundum fyrr. Þeir sem ferðast um landið okkar með opin augun þurfa ekki fleiri ritrýndar innlendar greinar og rannsóknir til að taka undir að við erum að eiga hér við ágenga tegund. Sitkagreni er einnig hraðvaxta, ágeng, framandi tegund sem breiðist hraðar út en nokkur önnur plöntutegund til dæmis á Bretlandi. Eftir 40 ár frá gróðursetningu er hún farin að sá sér verulega í aðliggjandi svæði. Hún dreifir sér mjög hratt, m.a. í votlendi þar sem hún skaðar líffræðilega fjölbreytni og getur aukið kolefnislosun vegna þornunar. Skosk stjórnvöld greiða nú um 3.800 pund á hektara til að fjarlægja sitkagreni úr votlendi. Áætlaður heildarkostnaður er nú talinn verða yfir milljarð punda og vandinn vex stöðugt. Sömu sögu er að segja frá Nýja-Sjálandi, þar sem kostnaðurinn er enn meiri, og í Noregi og víðar. Við verðum að gera ráð fyrir að sitkagrenið hagi sér nákvæmlega eins hér á landi á komandi árum. Ekki ætti að þurfa að verja því takmarkaða fé sem veitt er til náttúruverndar til þess að stöðva það tjón sem skógrækt með ágengum, framandi tegundum veldur. Öll framkvæmdaleyfi til gróðursetningar þurfa að krefjast útfærslu sem lágmarkar hættu á sjálfsáningu ágengra, framandi tegunda.

Hættum að styrkja gróðursetningu framandi ágengra tegunda

Það er sanngjörn krafa okkar skattgreiðenda að stjórnvöld hætti nú þegar að greiða styrki til gróðursetningar á stafafuru og sitkagreni. Umhverfis-, orku- og loftslagsráðherra leggur nú ríka áherslu á að móta og framfylgja stefnu í vernd líffræðilegrar fjölbreytni. Á sama tíma getur hann ekki varið að styrkja gróðursetningu fyrrgreindra tegunda, sem iðulega eru gróðursettar í kolefnisríkan jarðveg og rýra þar með líffræðilega fjölbreytni á skógræktarsvæðinu og aðliggjandi svæðum.

Niðurstaða: Núverandi framkvæmd skógræktarstefnu er skaðleg

Ísland er eitt þeirra landa í heiminum þar sem hvað mest hefur verið gengið á náttúruna. Við erum enn að spilla náttúrunni, skaða loftslagið og heilsu okkar í áður óþekktum mæli. Núverandi skógrækt og starfshættir þjóna hvorki íslensku þjóðinni né umhverfinu. Brýnt er að skógrækt á Íslandi verði stjórnað með það að markmiði að draga úr skaða hennar á lífríki landsins og að auka umhverfis- og samfélagslegan ávinning sem hún getur og á að veita.

Skógar eiga að vera gríðastaður náttúru og fólks, fjölbreyttir og þolnir, og sjá okkur fyrir skjóli þar sem það á við með sjálfbærum hætti. Við þurfum öll að vinna saman að því sameiginlega markmiði að tryggja skógrækt sem hámarkar almannahéill og verndar líffræðilega fjölbreytni.

Höfundur er fyrverandi landgræðslustjóri og formaður VÍN, Vina íslenskrar náttúru.

OSO
HOT WATER

OSO Hitakútar
Vörukaup ehf
Lausnir fyrir iðnað og heimili

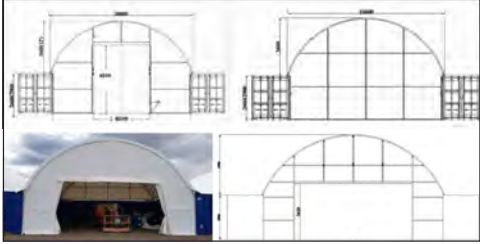
516-2600
www.vorukaup.is
vorukaup@vorukaup.is

 vörukaup

GÁMATJÖLD

EINFÖLD LEIÐ TIL AÐ AUKA PLÁSS

- Sterkt tjald sem festist á gáma
- Norsk uppskrift, þykkur dúkur og öflug grind
- CE og brunavottun
- Yfir 15 ára reynsla á Íslandi
- Festist á 20" eða 40 feta gáma
- Breidd á milli gáma 8, 10 eða 12 metrar
- Engin fasteignagjöld
- Tjöld vítt og breitt um landið
- Hægt að einangra
- Hægt að setja í glugga

Upplýsingar: gamatjold@gmail.com – 660 6707

 Gámatjöld

Auglýsing um skipulagsmál í Rangárþingi eystra

Samkvæmt 41. og 43. skipulagslaga nr. 123/2010 er auglýst eftirfarandi tillaga að deiliskipulagi:

Háeyri, Fljótshlíð – Nýtt deiliskipulag

Um er að ræða deiliskipulagstillögu fyrir frístundarhús að Háeyri, L231231. Heimilt verður að byggja eitt frístundarhús og gestahús. Hámarksbyggingarmagn verður 130 fm og hámarkshæð verður 5 m miðað við gólfplötu.

Stórolfsvöllur – Nýtt deiliskipulag

Deiliskipulagstillagan tekur til 7,5 ha athafnasvæðis úr Stórolfsvelli. Gert er ráð fyrir 9-13 lóðum fyrir m.a. atvinnustarfsemi, léttan iðnað og vörugeymslu. Nýtingarhlutfall lóðanna er 0,5 og hámarkshæð mænis er 12 m en 10 m á lóðunum meðfram þjóðveginum.

Efri-Úlfsstaðir– deiliskipulagsbreyting

Deiliskipulagsbreytingin fyrir Efri-Úlfsstaði, L163853 gerir ráð fyrir breyttri afmörkun byggingarreits B2, miðstöð fyrir ferðapjónustu. Hámarksbyggingarmagn á B2 verður 1.000 fm og hámarkshæð er allt að 7,0 m.

Samkvæmt 31. og 41. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 er auglýst eftirfarandi tillaga að aðalskipulagsbreytingu og nýtt deiliskipulagi:

Brekkur – Nýtt deiliskipulag

Deiliskipulagstillagan tekur til 60 ha svæðis úr jörðinni Brekkur, L164160. Tillagan gerir ráð fyrir 11 landbúnaðarlóðum og tveimur undir verslun- og þjónustu. Á landbúnaðarlóðunum verður heimilt að byggja íbúðarhús, útihús og vera með minniháttar atvinnustarfsemi. Heildarbyggingarmagn er allt að 1.500 fm og hámarkshæð íbúðarhúss er allt að 7, 0 m en annarra bygginga er 0,9 m. Á verslunar- og þjónustulóðunum Brekkutún 1, verður heimilt að byggja 8 gestahús eða 320 fm en á Brekkutúni 2 verður heimilt að byggja 22 gestahús, 40 fm að stærð, ásamt 120 fm þjónustuhúsi. Mænishæð gestahúsa verður allt að 3,5 m að hæð en þjónusthúss verður 5 m.

Brekkur – aðalskipulagsbreyting

Með aðalskipulagsbreytingunni er gert ráð fyrir 5 ha verslunar- og þjónustusvæðis ásamt 11 landbúnaðarspildum með möguleika á fastri búsetu og minniháttar landbúnaði, á 2-6 ha spildum.

Ofangreinda tillögur er hægt að kynna sér á heimasíðu Rangárþings eystra, á Skipulagsgátt Skipulagsstofnunar og á viðtalstíma hjá skipulags- og byggingarfulltrúa að Austurvegi 4, Hvolsvelli. Umsagnar- og athugasemdarfrestur lýsingarinnar er frá **14. nóvember til og með 6. janúar 2026**. Athugasemdum skal skila í gegnum Skipulagsgáttina eða til skipulags- og byggingarfulltrúa Rangárþings eystra að Austurvegi 4, 860 Hvolsvelli.

Samkvæmt 30. skipulagslaga nr. 123/2010 er kynnt aðalskipulagslýsing:

Móbakki – aðalskipulagsbreyting

Með aðalskipulagslýsingunni er verið að afmarka nýtt skógræktar- og landgræðslusvæði (SL) með heimild til fastrar búsetu. Auk þess verður skilgreind samfélagsþjónusta fyrir dýraspítala og verslunar- og þjónustusvæði fyrir gistingu.

Ofangreinda lýsingu er hægt að kynna sér á heimasíðu Rangárþings eystra, á Skipulagsgátt Skipulagsstofnunar og á viðtalstíma hjá skipulags- og byggingarfulltrúa að Austurvegi 4, Hvolsvelli eða á opnu húsi þann, 28. nóvember 2025, kl.10:00 til 12:00. Umsagnar- og athugasemdarfrestur lýsingarinnar er frá **14. nóvember til og með 5. desember 2026**. Athugasemdum skal skila í gegnum Skipulagsgáttina eða til skipulags- og byggingarfulltrúa Rangárþings eystra að Austurvegi 4, 860 Hvolsvelli.

Skipulags- og byggingarfulltrúi Rangárþings eystra

Gerum allt að garði

Garðurinn í kringum Lista-safn Árnesinga í Hveragerði er bæði umgjörð um safnið og framlenging á því. Í tilefni af 30 ára afmæli safnsins ákvað safnstjóri, Kristín Scheving, að ýta úr vör langþráðu langtímaverkefni um uppbyggingu á lóð safnsins og hlúa að ræktun í garðinum.

Edda Kristín Sigurjónsdóttir.

Safnið er í eigu átta sveitarfélaga sem bera veg og virðingu að frangangi þess og er ræktun garðsins nú hluti af starfsemi þess. Samlegðaráhrifin voru því fullkomin þegar greinarhöfundur setti sig í samband við Kristínu fyrir um þremur árum síðan í von um að geta unnið með garðyrkju í skapandi samhengi. Þráðurinn er hér pikkaður upp frá skrifum fyrir um ári síðan þar sem ég sagði frá hreyfingunni í garðinum og nokkur atriði eru hér tíunduð sem hafa vakið mig til umhugsunar á nýliðnu ræktunarári.

Garðar eru nærandi staðir

Aðalmarkmiðið með ræktun garða er að þar líði fólki vel. Ræktun garða getur svo verið gjöful á marga vegu, allt eftir því hver áherslan er. Í frjósömum garði sem hlúð er að verður lífríkið blómlegt og litríkt. Hann verður þægilegur og fallegur. Garðurinn í kringum safnið er í hægfara mótun og þróast í takti við árstíðirnar og miðar að akkúrat þessu, litríki, fjölbreytileika og vellíðan.

Ég ber þá einlægu trú í brjóstí að við sem samfélag förum að veita stóru og smáu grænu svæðunum í manngerðu umhverfi okkar meiri gaum og nýta þau í ríkulegri mæli okkur sjálfum til góða. Eða ganga enn lengra og gera eins og bandarísk-japanski listamaðurinn David Horvitz skrifar, „Make Gardens Everywhere“, að rækta garða alls staðar eins og hann boðaði í nýju myndlistarverki sem hann sýndi á sýningunni Geislagarðurinn í Y Gallery í Hamraborginni í vor.

Á hraða árstíðanna

Í samfélaginu virðast langtímahugsun og -markmið oft þurfa að víkja fyrir

skjótum ávinningi og skammvinnnum gróða. Með ræktun í garði safnsins spyrnum við eilítið við þessu, meðvituð um að við sem stöndum að ræktuninni munum ef til vill fyrst á elliárum horfa upp í stórar trjákrónur. Vesalings berjafríslurnar gætu orðið fljótari að komast á legg. Berin voru fá en safarík í ár og hver veit nema greinunum muni fjölga og laufskrúðið þéttast svo klasar af sólberjum og rífsberjum af ýmsum gerðum muni drjúpa úr greinabykkni eftir fáein ár.

Öllu jafna er gæfulegt að horfa til plönturíkisins og þess máttar sem þar býr til að rækta heilbrigða sál og hraustan líkama. Þar getur tími í grænu umhverfi haft heilandi áhrif í sjálfu sér og haft í för með sér aukna framleiðslu hormóna í líkamanum sem hafa jákvæð áhrif á líðan okkar. Hver og ein plöntutegund þróar með sér viðbragð við þeim aðstæðum sem hún lifir í og hefur þannig til að bera ýmsa eiginleika sem geta verið gagnlegir fyrir okkur mannfólkið. Í kaldara loftslagi vaxa plöntur hægar en í tempruðu og þær eru því þéttari í sér, hlutfall þurrefnis er herra og þar með hlutfall virkra efna en í þeim sem vaxa hraðar.

Að rækta á Íslandi

Fjöldi plantna sem hafa verið notaðar í lækningaskyni vaxa villtar á Íslandi, svo sem vallhumall, mjaðurt, hvönn, fjallagrös, rauðsmári, mariustakkur, blágresi og birkí. Aðrar plöntur vaxa vel úti við íslenskar aðstæður séu þær forræktaðar, svo sem morgunfrú, kamilla, hjartafró og ýmsar kryddjurtir, oreganó, steinselja og hvítlaukur svo fátt eitt sé nefnt. Aukinheldur eru þær sem eru fjölærar og dafna skínandi vel eins og túnflíflar og ýmsar tegundir piparmyntu og aðrar tegundir sem við góðar aðstæður geta vel sáð sér sjálfar og komist á legg eins og hjólkronan. Í vor kom í ljós að salvían lifði veturinn af og kamilla, hjólkrona og morgunfrú sáðu sér sjálfar í garðinum og döfnuðu býsna vel í hlýju sumrinu.

Með ræktun á nytjaplöntum í garðinum er það von mín að draga athygli að ýmsum plöntum sem vaxa léttilega í því loftslagi sem við búum við á Íslandi með sinni miklu sumarbirtu en lága hitastigi, stutta sumri og umhleypingum vormánaða sem eru það sem reynist mörgum

plöntum hvað erfiðast að aðlagast. Þetta eru allt plöntur sem eru ósköp duglegar og krefjast lítils annars en eilítils skipulags í forræktun, næringar í moldina og nokkurrar umhyggju, sem þær svo endurgjalda margfalt. Þegar þessi orð eru rituð er miður nóvember og nokkrar fjólar standa enn keikar þrátt fyrir hressilegt snjó- og kuldatímabil.

Öll augu á villigarðinum, hlutverk menningar í samfélagum

Í grýttan jarðveg baka til í garðinum hafa ýmsar plöntur sáð sér og ætlunin er einfaldlega að fylgjast með þeim dafna. Í daglegu tali höfum við talað um þennanreit sem villigarðinn.

Hér má þegar finna fjölskrúðugt líf, birkí, reynivið, greni, kræki-berjalyng, blóðberg, hreindýramosa og fleiri tegundir. Í hvert sinn sem hugurinn reikar í litla villi- garðinn verður mér hugsað til þrautseigju og áráðni manna, dýra og plantna í harðneskju- og átakanlegu umhverfi um veröld víða. Mér þykir hreint ótrúlegt hve seigla mannfólksins getur verið mikil í erfiðum aðstæðum og þess hve stóran sess ræktun, matargerð, menning og listir skipa í slíkum aðstæðum.

Að þessu þurfum við að hlúa í okkar eigin samfélagi. Eins og í búlegum garðinum er fjölbreytileiki hér lykilorð því án hans erum við snauð, ekkert kaffi, taco, lasagna né silkimjúkt korma. Mín ósk væri ávallt að búa í samfélagi sem er bundið saman í þetta heild af fjölbreytilegri menningu frekar en nokkru öðru. Þar geta ræktun og garðar skipað mikilvægan sess líkt og sjá má um víða veröld í klausturgörðunum, lystigörðum, grasagörðum og fjölgandi samfélagsgörðum, hvar við erum þó nokkrir eftirbátar nágrannalanda okkar.

Nokkuð er einnig að aukast að hugað sé sérstaklega að gördum í tengslum við menningarstarfsemi, eins og fjölmargir garðar hins hollenska Piet Oudolf sem sérhæfir sig í fjölrækingum gefa

Falleg daggrös (Rosa glauca) sem hefur lengi verið í garðinum og t.v. ilmþjörk í trjálandi í safngarðinum.

til kynna. Calder Gardens í Filadelfíu er þar nýjasta og framsæknasta dæmið þar sem arkitektúr og garðar mynda umgjörð um verk Alexanders Calder.

Glötuð þekking dregin fram

Grunnhugmynd ræktunarinnar er að í safngarðinum megi finna fjölda nytjaplantna, ætiblóma og lækningajurta sem skarta fjölbreytilegum litum, áferð, gröfleika og virkni. Hugað er að lækningamætti þeirra, þekkingar sem kynslóðirnar á undan okkur höfðu á takteinum og nýttu sér í hversdeginum. Samhlíða því að tækni og læknavísindum vatt fram glataðist dýrmæt þekking um heilandi mátt jurta úr samfélagsvitundinni. Það varð kynslóðaróf. Ég hef undanfarin ár unnið í Jurtaopótekinu og notið innblásturs og ráðgjafar frá Kolbrúnu Björnsdóttur grasalækni sem þar er húsráðandi en sú vinna hefur opnað fyrir mér dyr inn í marglaga máttugan heim grasalækninga. Með ræktun í garðinum er lagt lítið lóð á vogarskálamar til að endurheimta þessa gömlu þekkingu sem úreldist ekki.

Við val á sumum plöntum í garðinn hugsaði ég til skapandi ræktenda sem með eldmóði sínum og seiglu hafa haft djúpstæð áhrif á umhverfi sitt og samborgara. Ingólfur Guðnason og Hildur Hákonardóttir standa þar fremst meðal jafningja. Garðurinn teygir þannig anga sína langt út fyrir endimörk sín og veitir öðrum eldhugum vonandi innblástur til að rækta eigin garð og veita nærumhverfi sínu aukna athygli.

Teblöndur safnsins

Ég ákvað að útbúa tvær teblöndur safnsins sem settar eru saman úr jurtum af tegundum sem vaxa í garðinum. Aðalmarkmiðið er þar að veita fólki innblástur til að nýta nærumhverfi sitt og sjá að það þarf ekki að vera svo flókið að nýta plöntur á ýmsa vegu.

Hugmyndin að því að búa til teblöndu safnsins rann úr munni Ingólfs Guðnasonar í einhverju samtalinu fyrir allöngu þegar ég leitaði ráðgjafar hjá honum um verkefnið, en Ingólfur og námið í Garðyrkjuskólanum sýndu mér og sönnuðu að fjölbreytileg ræktun á Íslandi er ekki bara möguleg heldur augljós og góður kostur til að bæta lífsgæði á okkar gjöfule eyju. Við gætum verið mun nærri því að vera sjálfum okkur nóg með fæðuframleiðslu á Íslandi, það er einfaldlega ákvörðun sem krefst pólitískrar samstöðu. Fyrir þessi samtöl og innblástur er ég þakklát.

Teblöndumar hlutu nöfnin Angan og Keimur. Angan er blanda sem hugsuð er til að örva og styrkja meltinguna og skerpa skilningarvitin en í henni er morgunfrú sem bæði er bólgu-,

bakteríu- og sveppaeyðandi, fíflablöð sem eru vökvalosandi og styrkjandi og piparmynta sem bæði örvar meltinguna og er vindeyðandi. Keimur inniheldur kamillu sem hefur bæði róandi áhrif og græðir slímhúð í meltingarfærunum, hjartafró sem hefur róandi áhrif á huga og hjarta og hefur auk þess andhistamín virkni og vallhumal sem er bæði græðandi, lækkar blóðþrýsting og er bólguþéttandi. Keimur er því meira róandi blanda fyrir huga, hjarta og meltingu og hver veit nema hún opni skilningarvitin eilítið. Gestir geta nálgað teblöndurnar í safnbúðinni og á kaffihúsinu og látið ylja sér á vetrardögum.

Te, myrkur og ný bók Hildar Hákonardóttur

Nú þegar við siglum loks inn í veturinn þetta milda ár finnst mér vert að staldra við, horfa yfir sumarið og finna þá lífsorku sem okkur tókst að safna úr sumarbirtunni. Finna hvað líkaminn þarf í myrkrinu um leið og við minnum okkur á að myrkið hefur upp á ótalmargt nærandi að bjóða. Ljósið er enda einfaldlega undantekning á myrkrinu og eins og með andstæðurnar í lífinu þá myndi hvorugt vera til án hins.

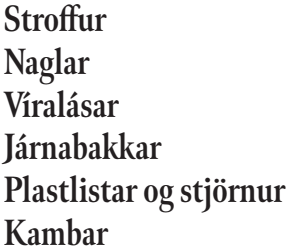
Hildur Hákonardóttir, myndvefari, rithöfundur, baráttukona, ræktandi og fyrrverandi safnstjóri Listasafns Árnesinga, gefur nú út nýja bók, Ef ég væri birkitré, en útgáfu hennar verður fagnað í safninu sunnudaginn 7. desember. Þar gefst kjörið tækifæri til að kynna sér bókina, heyra um tilurð hennar og innihald frá höfundi. Hildur hefur enda ríkulega tengingu við jörðina og smýgur hér inn í birkitréð, sem er ein af okkar allra seigustu plöntum sem hefur enda átt bólstað sinn hér á landi allt frá landnámi. Get þess til gamans að vallhumallinn í garðinum er einmitt tileinkaður Hildi en í samtali fyrir allöngu sagðist hún myndu taka hann með sér á eyðieyju, hann sé okkar fjöhlæfasta lækningajurt.

Að innbyrða fegurð með öllum skilningarvitunum getur að ég held liðkað fyrir góðri líðan og fært okkur ró í beinin. Ég leyfi mér að fullyrða að það að borða blóm við sérhvert tækifæri, drekka af þeim te, nýta í salöt og þurrkuð sem kökuskraut og heilt yfir að rækta garðinn sinn sé hollt fyrir líkama og sál, hvort heldur er að vori, sumri, hausti eða vetri. Samverustundin á kaffihúsi safnsins á aðventunni verður vafalaust ljúf og aukinheldur tækifæri til að smakka tein og kíkja í garðinn og á yfirstandandi sýningar.

Höfundur er garðyrkjufraeðingur sem vinnur í myndlist og ritstýrir menningarmiðlinum Edda og Greipur mæla með.

Klippur og beygjuvélar

Stroffur
Naglar
Víralásar
Járnabakkar
Plastlistar og stjörnur
Kambar

Klippum og beygjum rúllustál í sjálfvirkri beygjuvél

Vir og lykkjur ehf • viroglykkjur@internet.is • 772-3200

Er ríkið að takmarka eignarrétt á kostnað landeigenda?

Jens Garðar Helgason.

Framkvæmda-áætlun náttúruminjaskrár gengur í fáum orðum út á það til hvaða aðgerða stjórnvöld mega grípa til að vernda minjar og landsvæði áður en framkvæmdir hefjast á viðkomandi svæði. Í þeim efnum verður ekki annað séð en að stjórnvöld gangi heldur freklega um eignarrétt fólks.

Þegar ákveðið er að setja landsvæði á framkvæmda-áætlun – hefja þar einhverjar framkvæmdir – er það gert með tillögu frá fagráði hjá Náttúruminjustofnun, sem síðan er send til ráðherra. Því næst fer tillagan til Umhverfisstofnunar og þá er metið til hvaða nauðsynlegu verndarráðstafana þarf að grípa og kostnaður við þær. Að því loknu eru tillögurnar sendar til kynningar í tvo mánuði. Þá fyrst gefst landeigendum og sveitarfélögum kostur á að koma sínum sjónarmiðum á framfæri. Viðkomandi landsvæði eru í einkaeign og því vekur það furðu að áður en ráðist er í þessa umfangsmiklu vinnu sé ekki fyrst talað við landeigendur og leitað eftir sjónarmiðum þeirra og afstöðu. Sérstaklega í ljósi þess

að ákvarðanir stjórnvalda kunna að verða íþyngjandi fyrir eigendur.

Ef jörð lendir til dæmis á svokölluðum B-hluta framkvæmdaáætlunar þá hefur það í för með sér kvaðir fyrir eigendur jarðanna. Þær eru m.a.:

1. Aðgæsluskylda.
2. Forðast rask.
3. Leyfisskylda vegna framkvæmda sem fela í sér rask.
4. Umsagnarskylda sveitarfélags vegna umsókna um framkvæmdaleyfi.
5. Bann við framkvæmdum. Ráðherra er heimilt að setja á tíma- bundið þriggja mánaða bann við framkvæmdum eða nýtingu sem geta skaðað verndargildi. Heimilt að lengja bannið með sérstakri ákvörðun, en ekki lengur en í 1 ár.
6. Samræming við skipulagsáætlanir. Framkvæmdaáætlun náttúruminjaskrár, B-hluti, er bindandi við gerð skipulagsáætla.
7. Forkaupsréttur ríkisins.

Það er augljóst að ofangreindar kvaðir eru í mörgu verulega íþyngjandi fyrir landeigendur. Hugsanlega sjá sumir landeigendur tækifæri í því að þeirra jarðir fari í slíkt ferli. Ætti það þá að vera þeirra val, kjósi þeir svo.

Hins vegar hlýtur það að vera skýr krafa að kjósi landeigandi að vera ekki á framkvæmdaáætlun, þá eigi að taka jörð hans af viðkomandi áætlun. Eignarrétturinn er friðhelgur eins og segir í stjórnarskrá og rask á honum takmarkast við ríka almanna- og öryggishagsmuni. Ekki verður séð að þau skilyrði séu fyrir hendi í framkvæmdaáætlun náttúruminjaskrár.

Íslenskir bændur hafa yrkt sitt land á sjálfbæran hátt í aldaðir, löngu áður en hugtakið sjálfbærni varð til. Engum er betur til þess treystandi til að fara með, viðhalda og byggja upp sitt land en einmitt þeim sem fara með eignarhald og hafa hag af því að viðhalda því fyrir komandi kynslóðir.

Höfundur er varaformaður Sjálfstæðisflokksins, þingmaður Norðausturkjördæmis og situr í umhverfis- og samgöngunefnd Alþingis.

ÍBÚAKOSNING UM SAMEININGU

SVEITARSTJÓRNIR DALABYGGÐAR OG HÚNAÞINGS VESTRA HAFA SAMÞYKKT AÐ EFNA TIL ÍBÚAKOSNINGA UM SAMEININGU. KOSNING HEFST 28. NÓVEMBER OG LÝKUR HENNI 13. DESEMBER 2025.

ÍTARLEGRI UPPLÝSINGAR, FORSENDUR FYRIR SAMEININGU, ALGENGAR SPURNINGAR OG SVÖR MÁ NÁLGAST Á VEFSIÐUNNI

WWW.DALHUN.IS

Bændablaðið á Instagram & Facebook

Gómsætar jólagjafir

Sérvaldir íslenskir ostar og meðlæti

Veldu milli sjö ljúffengra og spennandi ostagjafa og bættu við annarri matvöru, víni eða gjafavöru.

Frábær jólagjöf til viðskiptavina og starfsfólks.

Gjöfabréf

Lúxuskarfa

Ostakassi

Kíktu á ms.is og skoðaðu úrvalið - einfalt og fljótlegt.

Sagnabáttur:

Blóðþyrst kona vill barnakjöt

Kristján B. Jónasson
kbjonasson@gmail.com

Grýlu er fyrst getið á miðöldum en sú Grýla sem við þekkjum stingur upp sínum lúsugu hausum fyrir tæplega 400 árum. Sísvöng stormar hún milli bæja á aðventunni og vill fyrst og fremst nærast á börnum en gerir sig ánægða með nýsláttrað af fullorðnum ef krakkar eru ekki útbærir. En af hverju varð Grýla svona snefsin? Kom eitthvað fyrir? Og var Grýla kannski til í raun og veru?

Fyrsta skráða Grýlutilvikið er frá fyrri hluta 17. aldar. Þá sást Grýla í utanverðum Skagafirði að austan. Lengi var talið að fyrsti sjónarvotturinn að ferðum hennar hefði verið Guðmundur Erlendsson, sóknar- prestur á Felli í Sléttuhlíð og eitt nafntogaðasta skáld 17. aldar, en nýjustu rannsóknir benda allt eins til þess að það hafi verið mágur hans, Ásgrímur Magnússon, sem bjó á Höfða á Höfðaströnd um 1640. Ekki er heldur loku fyrir það skotið að þessir herra menn hafi slegið saman í Grýlupúkk.

Að þeirra sögn birtist Grýla þegar líða fer að jólum. Hefur það verið óbrigðult þaðan í frá. Engin jól án Grýlu. Grýla er líka svöng og þeir mágur greina frá því að til að fylla belginn vilji Grýla fyrst og síðast börn. Hún vill þó alls ekki borða sláturafurðir sem eru vel að sér í kristnum fræðum. Svo heppilega vill til að á Höfðaströnd og í Sléttuhlíð kunna allir krakkar fræði Lúters hin minni upp á tíu og kvaða sálma daginn út og inn. Því neyðist Grýla til að leggja staðkvæmdarvörur sér til munnns eins og silung eða selbita. Verst þolir hún „hátiðarsöng“. Þegar Fellsprestur fer að gaula í kirkju leggur hún umsvifalaust á flótta. Það er raunar nokkuð sem foreldrar dagsins í dag ættu að hafa í huga.

„Í Grýlupulu Bjarna Gissurarsonar, prests í Þingmúla í Skriðdal, flakkar Grýla milli bæjanna í sveitinni og heggur á báðar hendur svo blóðið spýtist“.

Fjöldamorðin í Skriðdal

Skömmu síðar birtist Grýla á Austurlandi. Tveir menn, báðir prestar, rita á henni ítarlega lýsingu.

Í Grýlupulu Bjarna Gissurarsonar, prests í Þingmúla í Skriðdal, flakkar Grýla milli bæjanna í sveitinni og heggur á báðar hendur svo blóðið spýtist. Hún er til leiðinda á Sandfellsbæjunum en lukkast ekki að drepa neitt eða neinn, eltir síðan Jón bónda í Eyrarteigi „inn í baðstofuón“ svo hann sleppur en étur í staðinn heilt hross áður en hún skottast til Hallbjarnarstaða þar sem hún ræðst á Hall bónda með járnspáða en hann kemst naumlega undan. Hins vegar verður einhver Siggú-Keli fyrir barðinu á dráparanum mikla. Ritar

séra Bjarni um þann fund: „Siggú-Kela sá hún þar / og síðan af honum höfuðið skar.“

Á Borg í Skriðdal rífur hún svo í sundur „hundana alla“ og síðan heldur helför þessa morðkvendis áfram bæ af bæ. Grýla myrðir, limlestir og eyðileggur og enginn fær björg sér veitt uns einhver kraftakarl, Bárðarson að nafni, nær að slíta af henni höfuðin tvö og „handleggina síða“ eftir harðvítugan bardaga. Þar er þó ekki öll sagan sögð því Grýlufjölskyldan er áfram til alls vís og þarf sitt. Heil 500 Grýlubörn búa að sögn Þingmúla-Bjarna uppi í fjalli en öll eru þau nú komin af stað í leit að einhverju að éta: „fimm hundruð flagðbörnin / flakka þar í hjá, / ekkert lægra en álnanna sjö.“

Þetta eru sum sé jólasveinarnir. Þeir voru 500 talsins um 1660. Eins og á öllum öðrum sviðum hefur hér átt sér stað hressilegur niðurskurður. Hinir 500 jólasveinar 17. aldar voru sjö álnir að hæð, um 3,5 metrar. Nú eru þetta allt tómar píslir.

Lúsug og loðin

Ef Grýlukvæði Bjarna fjallar um vandann sem stafar af 500 risavöxnum jólasveinum og fæðuvali þeirra þá er Grýlukvæði frænda hans, Stefáns Ólafssonar í Vallanesi, ekki síður dökk lýsing á vandkvæðunum sem hljótast af Grýlu og afkvæmum hennar. Það kvæði er raunar öllu frægara en hinar lýsingarnar því enn þann dag í dag er það sungið og trallað um jól: „Ég þekki Grýlu / og ég hef hana séð.“

Stefán dregur ekkert af sér í lýsingu sinni á Grýlu. Þar hleður hann mynd ofan á mynd í þeim dragmælda hætti sem varð einkenni Grýlulýsinga 17. aldar, en þá eru línur fyrra erindis endurteknar í því næsta þannig að kvæðið líkt og dregst áfram í sefjandi og seiðandi bylgjum. Síendurtekin eru því stefin um þríhöfðaða, lúsuga, loðna, síðbrjóstá, margeygða, þefjandi og ógeðslega Grýlu sem bankar upp á til að biðja um barnakjöt. Þetta er sú útlitslýsing sem Þrjú á palli, Sverrir Guðjónsson og ýmsir fleira hafa sungið svo fallega. Sé horft til helstu liststefnu þessa tímabils í Evrópu, barokksins, mætti með nokkrum rétti segja að Grýla sé í raun glæsilegt barokkverk, þar sem mynd hleðst ofan á mynd og tákn bætist við tákn í ofgnótt og ýkjum.

Eftir að Stefán hefur af stakri nautn og skáldlegum unaði farið gaumgæfilega yfir útlit Grýlu greinir hann stuttlega frá eiginmanni hennar, Leppalúða, og svo börnum þeirra jólasveinunum, sem hann segir „jötna á hæð“. Búi þeir ásamt foreldrum sínum „upp á Dal í Urðarhrauni“ og „í Brandsöxl“, hvort tveggja örnefni í Víðivallahálsi í Fljótsdal. En nú sé Grýla komin „á verganginn / kafloðin frú“ og vanti barnakjöt til átu. Leið Grýlu liggur beint neðan af Brandsöxl til höfuðbólsins Víðivalla ytri þar sem nú eru skógar miklir, en var á 17. öld aðsetur sýslumannsins, Jóns Þorlákssonar, bróður Þórðar biskups í Skálholti og Gísla biskups á Hólum, en þeir allir synir Þorláks

Skúlasonar Hólabiskups. Líklegast er að Grýlukvæði Stefáns sé ort um 1675, fáeinum árum eftir að Jón kom í Víðivelli.

Bankar því Grýla hjá einu glæstasta fyrrimenni 17. aldar, biskupssyninum sem hafði árum saman verið í þjónustu norska aðalsmannsins og flotaforingjans Henriks Bjelke, sem var jafnframt hirðstjóri Íslands á seinni hluta 17. aldar og frægur í þjóðarsögunni fyrir að hafa mætt til landsins með einveldisplagg Friðriks þriðja 1662 og látið fyrrimenn landsins skrifa undir í Kópavogi, sumir segja neytt til að skrifa undir. Jón Þorláksson sýslumaður þaut um hríð fram og aftur milli Danmerkur og Íslands, rétt eins og hann hefði aðgang að lággjaldaflugfélagi, en settist svo að í veðurblíðunni í Fljótsdalnum þaðan sem hann síðar flutti sig suður í Berufjörð. En okkur ber þar að garði að vá er fyrir dyrum á sýslumannssetrinu. Jón þarf að sannfæra Grýlu um að þyrma Siggú dóttur sinni.

Þau Grýla og sýslumaður þrasa um málið fram og aftur og Grýla beitir förukonuslægð: hótar sýslumanni undir rós að fái hún ekki bitann sinn beri hún út um hann slúður á bæina og reynir þar með að fá leyfi hjá honum fyrir flakkinu: „Heldur en eg opinberi / alt það eg veit / lofa þú mér eina ferð / um alla þessa sveit.“ Grýla er ekki aðeins þríhöfða og með skegg heilfult af nit á hverjum haus heldur útfarin í samningatækni.

Föromannaplágan

Þessi glæsilega mynd af lúsugri og þefjandi Grýlu er auðvitað ekkert annað en stigmögnuð lýsing á flakkandi fátæklingum 17. aldar, sem gervöldi yfirstétt landsins var sammála um að væru höfuðmeini samfélagsins og reyndi með öllum ráðum að stemma stigu við. Á Alþingi ganga á 17. öld reglulega dómar um stóra flökkumannavandamálið, um þau sem valdastéttin kallaði „lata fólkið“, þau sem ekki vildu vinna fyrir sér og vera í vist en þvældust betlandi um. Þetta fólk afrandi „hin öflugu bú“ eins og Stefán Ólafsson segir í einu kvæða sinna um efnahagsleg vandamál samtíma síns. Hvað eftir annað reynir hann að orða þá klemmu sem mikill fjöldi betlandi uppflosnaðs förufólks veldur. Hvernig verður fólki komið í skilning um að það verði að leggja af öll þessi litlu smábú þar sem ekkert má út af bregða svo fólk sé ekki við hungurmörk og gefist bara upp þegar á móti blæs og rölti af stað til að betla lífsbjörgina af betri bændum? Stefán hafði ekki úrræðin, en hann yrkir um vandamálið, þar á meðal kvæðið um Grýlu, sem var raunveruleg Kreppugrýla, táknmynd flökkulýðsins sem hann óttaðist að gerði út um samfélagið; að búin sem áttu þó eitthvað af vistum myndu ekki þola áganginn af 500 jólasveinum.

Jón Þorláksson, sýslumaður Múlasýslu, er að endingu ekki meiri bógur en svo að hann verður að gera samning við Grýlu. Hann lýkur málinu með því að leyfa henni frjálsa för um sveitina gegn því að éta ekki Siggú litlu eða önnur börn á bænum. Grýla fær hins vegar að borða. Já, hún fer ekki svöng frá Víðivöllum því hún étur Bjarna fjósamann, „svelgdi hann þar,“ segir Stefán.

Ekkert er hægt að gera við vanda förufólksins nema spyrna við verstu áföllunum. Þá verður að fórna fjósamanninum til að bjarga krökkunum. Engin jól án fórna. Sá sannleikur er enn hafður í hávegum á íslenskum heimilum.

Allt tilbúið í veturinn?

Pantaðu í dag.

862 4046

skralli@skralli.is

SKRALLI

Vísnahornið

Snillingurinn **Ingólfur Ómar** birti nýlega þessa hollu áminningu, til allra sem fást við kveðskap:

Lengi vísu laga má svo láti vel í munni stundum þó að standi á stuðlasetningunni.

Á dögunum var skrásetjari á ferð um Norðurland með vinum og þá komu upp í huga vísur eftir ýmsa. Þrátt fyrir gott ferðaveður okkar, datt í hug mér vísa **Látra-Bjargar**, er við sáum Látraströnd frá Dalvík

Grundir, elfur, salt og sandur, sjós með dunum. Undir skelfur allt af fjandans ólátunum.

Við ferðafélagar fórum að vísu til Grenivíkur, og leist vel á þar. Ekki veit ég með vissu hvar í sveit hérnefnd Höfðahvörf eru:

Á argari sveit er ekki þörf eitur spillt af nöðru. Helvíti og Höfðahvörf hlæja hvert mót öðru.

Ekki er víst að veiparar nútímans skilji hér Látra-Björgu. En beimur er karlkenning og balsamkremið þekkt hér fyrir, sem og Extra tóbak:

Extra tóbak elskar hér Íslands hver einn beimur. Balsami það borið er og besti hunangseimur.

Simón Dalaskáld var fæddur á Höskuldsstöðum í Blönduhlíð. Þótti hraðkvæður, var flakkari og seldi bækur.

Orti um heimilisfólk oft þegar hann gisti. Þessi átti vel við, þegar við félagar á norðurleið fórum um Blönduhlíð:

Af því nú er komið kvöld og kærstur liðinn dagur. Rennur undir rekkju tjöld röðull klæða fagur.

Eitthvað mun Dalaskáldið hafa móðgast við **Boga Melsted** frá Klausturhólum, sagnfræðing og þingmann Sunnlendinga þegar Bogi skrifar gagnrýni um Símon:

Bogi Melsted bragasvín blindur af sjálfselskunni. Napurt ljóðin niðir mín nú í Fjallkonunni.

Eftir því sem ég hef heyrt, orti Símon þessa um **Eyjólf Ljóstoll**, sem líka flakkaði á sömu árum. Var líka kennari um tíma, þótti drykkfelldur og var geggjaður að talið var. Það var reyndar með aðra merkingu þá:

Bragar hraðast bullan gekk best í skældu trýni. Og í staðinn fulla fékk flösku af brennivíni.

En vísan tengist því að Ljóstollur var fenginn til að kveða niður hinn kunna Stokkseyrardraug sem erfiður þótti og vildi Eyjólfur fá flösku af brennivíni fyrir verkið. Þessar tvær vísur lifðu lengi:

Eyrbakka auðnu slig, alvaldshönd þig roti. Svarti djöfull, ég særi þig frá Sigga í Ranakoti.

Einnig orti Eyjólfur þessa vísu og draugurinn mun hafa horfið:

Eg þér stefni að allra vil, aldjeflis í treyju. Um níu ára næstu bil, norður Drangs í eyju.

Eyjólfur Ljóstollur mun hafa verið fæddur að Hraunhöfn í Staðarsveit og var sýslumannssonur. Hann mun hafa ort um háttvirt Alþingi:

Stanslaust flaug um fold og laug frægur kjaftastraumur, orðinn að draug á öskuhaug, eldhúsrasta flaumur.

Þegar við félagar kvöddum Eyja-fjörð var þar hvít jörð. En annað tók við í Skagafirði og **Sigurður Hansen** í Kringlumýri orti þessa:

Blómin falla um börd og mó blikna fjalla lundir sumri hallar sé ég þó sól um allar grundir.

Siggi Hansen mun hafa ort þegar hann sá nokkra menn fara út undir vegg í Skagaseli. Mér datt þessi í hug þegar við ferðafélagar fengum veitingar hjá vinum nyrðra:

Byltust út í blöðruþröng, binda vildu rykið. Fóru út með flísatöng en fundu ekki mikið.

Umsjón: Magnús Halldórsson mhalldorsson0610@gmail.com

ALLT
FASTEIGNASALA

Páll Þorbjörnsson lgr
pall@allt.is | 560-5501

Nánari
upplýsingar

HRAUNBORGIR
FERÐAÞJÓNUSTA

VETRARSÓL er umboðsaðili

STIGA

Gulltryggð gæði

40 ár
á Íslandi

STIGA
ST5266 P

Hágæða
snjóblásarar
Fjölbreytt úrval

VETRARSÓL

Askalind 4 | Kópavogi | Sími 564 1864 | vetrarsol.is

Öflugir og fjölhæfir skotbómulyftarar

Klettur er traustur samstarfsaðili með öflugra þjónustu um allt land.

Vélar Merlo sameina nákvæmni, kraft og fjölhæfni og henta sérstaklega vel fyrir fjölbreytt verkefni. Við tryggjum faglega ráðgjöf, hraða þjónustu og greiðan aðgang að varahlutum.

Þjónustustöðvar Kletts eru staðsettar í **Reykjavík, Hafnarfirði og á Akureyri.**

Viðurkenndir þjónustuaðilar eru **Þrymur á Ísafrði** og **Bíley á Reyðarfirði.**

Hafðu samband **sala@klettur.is** eða **590 5100**

www.klettur.is — 590 5100

VERKVAL EHF.

Bjóðum upp á eftirtalda þjónustu:

- Holræsaþreinsun/lagnareinsun
- Rotþróarþreinsun
- Götu- og gangstéttasópun
- Lagnamyndun
- Stíflulosun

Hægt er að hafa samband við Verkval ehf.

í síma: 892-3762

eða senda póst á netfangið: verkval@verkval.is

Sjávarjarðir

Aðalfundur Landssamtaka eigenda sjávarjarða verður haldinn í Tónskóla Hörpunnar, Spönginni 37-39, Grafarvogi Reykjavík, miðvikudaginn 26. nóvember 2025 og hefst hann kl. 19:00.

Efni fundar:

1. Venjuleg aðalfundarstörf
2. Sigurjón Þórðarson alþingismaður ræðir sjávarútvegsmál og frumvarp um breytingar á lögum er varða grásleppuveiðar.

Heimasíða samtakanna er: ses.is

Stjórnin

Hannyrðir:

Ullarvikuhúfa 2026

Húfan sem hér birtist er hönnuð af Helgu Thoroddsen fyrir Ullarvikuna 2026 sem verður haldin í fjórða sinn á næsta ári, dagana 27. september–3. október.

Ullarvikan er samstarfsverkefni nokkurra aðila í ullariðn á Suðurlandi, en þeir eru eftirfarandi: Ullarverslunin Þingborg, Spunasystur, Uppspuni smáspunaverksmiðja, Hespuhúsið, Feldjárnæktendur á Suðurlandi og Íslenska ullarvinnslan.

Innblástur fyrir húfuna kemur úr íslensku Sjóabókinni en þar er að finna safn munstra sem fundist hafa í íslensku handverki, aðallega vefnaði og útsaumi. Munstrið er óvenjulega grafískt og stílhreint ef miðað er við mörg önnur munstur í bókinni og hentar einstaklega vel fyrir þrjón.

Húfan er þrjónuð úr fínbandi sem heitir Dís og er framleitt hjá Spunaverksmiðjunni Uppspuna. Bandið er úr 100% íslenskri lambsull og er framleitt í mörgum náttúrulegum litaafbrigðum og einnig litað sem býður upp á mikla möguleika litasampils og einstaklingsáhrif á hönnun húfunnar. Á bandinu er fallegur perlusnúður og glans sem gerir það mjög skemmtilegt að þrjóna úr og við þvott blómstrar það mikið sem gefur þrjónlesinu fallega áferð, fyllingu og mykt.

Stærð: Höfuðstærð (ummál) 50 – 60 cm, fyrir meðalkvenhöfuð. Dýpt frá húfukolli að stroffi 20 – 24 cm. Hægt er að hafa áhrif á stærð húfunnar með því að skipta um þrjónastærð og/eða fjölga/fækka umferðafjöldi á milli munstra og einnig með því að fækka munstureiningum ef þrjónað er úr grófara bandi. Munstureining er 18 L og 53 umf.

Band:Dís frá Uppspuna (fínband) 100 % íslensk lambsull eða annað sambærilegt band.

Þrjónar og aukahlutir: Hringþrjónar 40 cm í stærðum 2 ½ og 3 mm. Sokkþrjónar í sömu stærðum. Þrjónamerki, málband, skæri og nál.

Þrjónfesta: 32 L = 10 cm í tvíbanda-þrjóni á þrjóna nr. 3 mm eftir þvott.

Stroff: Fitja upp með lit A 140 L á 40 cm hringþrjóna nr. 2 ½ mm. Tengja í hring, SM (byrjun umf). *Þrj 2 sl, 2 br*, endurt frá ** út umf. Þrj þar til stroff mælist 3 – 4 cm.

Húfubolur: Umf 1 – útaukningarumf. Þrj sl og fjölga L úr 140 í 162 eða um 22 L. Útaukning - *þrj 3 L, (auka út um1 L, þrj 7 L) 4 x, (auka út um 1 L, þrj 6 L) 13 x, (auka út um1 L, þrj 7 L) 4 x, auka út um 1 L, þrj 3 L* Skipta í þrjónastærð 3 mm. Þrj eftir Munstri 1, litum raðað að vild. Hægt er að fjölga sléttum umf í munstrinu til að hafa áhrif á hversu djúpur húfubolurinn verður.

Kollur:Þegar búið er að þrj munstrið 1 x þá er byrjað að taka úr fyrir kollinum. Þrj eftir Munstri 2. Í lokin þegar fáar L eru eftir eru þrj 2 L sl sm þar til 9 eða 12 L eru eftir, þessar L eru þrj í u.þ.b. 4 - 5 cm langa totu. Í lokin eru síðustu L þrj saman og bandið dregið í gegn.

Frágangur: Fela alla enda, brjóta totuna þannig að hún myndi lykkju og sauma við húfukollinn. Lykkjan getur þjónað því hlutverki að hengja upp húfuna á snaga eða á bakpokann í

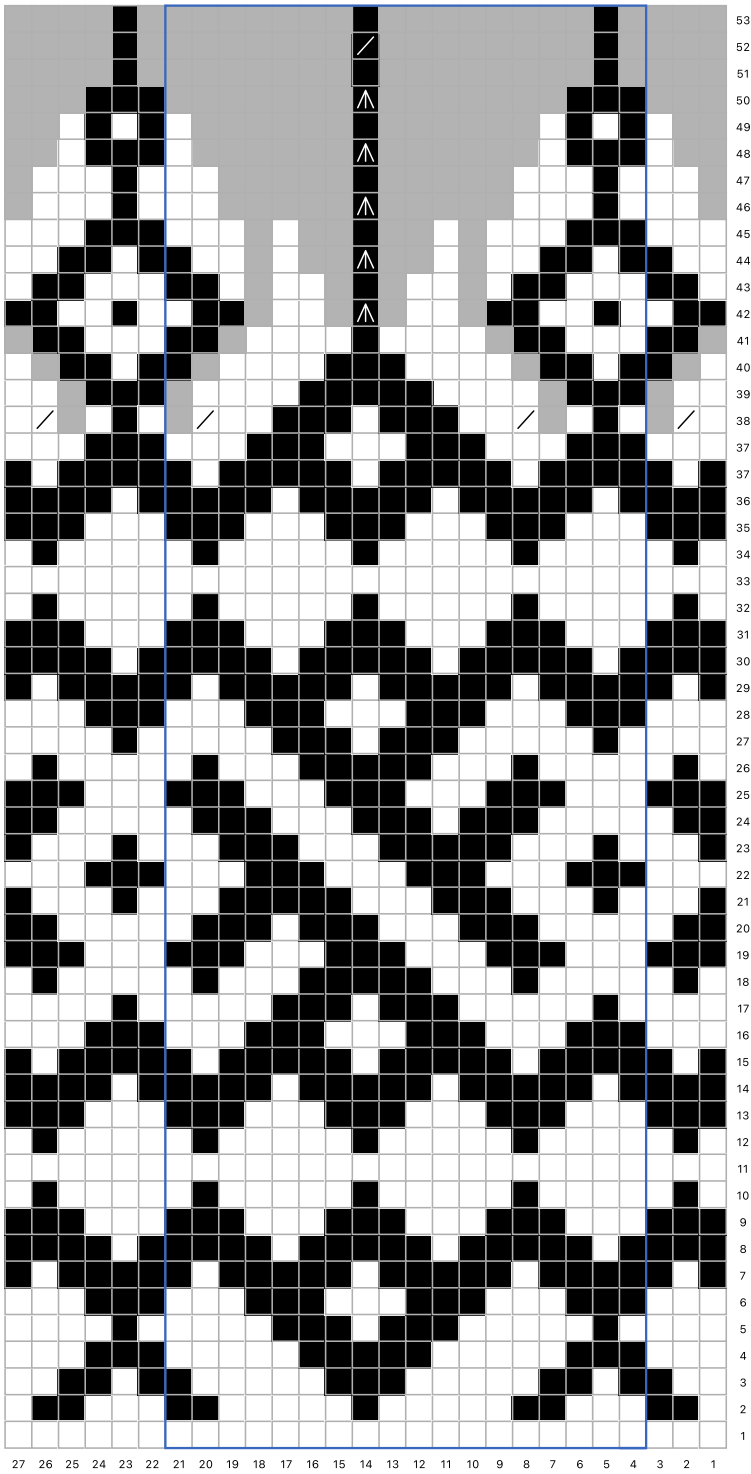

göngutúrnum. Handþvo í heitu vatni með góðri ullarsápu, (passa að hreyfa ekki í vatninu svo húfan þæfist ekki), skola og þurrka.

Skammstafanir

- br – brugðin lykkja • L – lykkja
- Litur A – aðallitur
- Litur B – munsturlitur.
- þrj – þrjóna • óþrj – óþrjónuð lykkja.
- sl – slétt lykkja • sm – saman
- SM – setja merki • sty – steypa óþrjónuðu lykkju/m yfir þrjónaða lykkju. • umf – umferð • x – sinnum

Nánari upplýsingar um Ullarviku 2026 má finna á www.ullarvikan.is, er nær dregur, auk uppskrifta og fróðleiks frá Ullarvikum síðustu ára.

- ☐ Litur A
- ☒ Litur B
- ☒ 2 L óþrj. þrj 1L, sty.
- ☒ Engin lykkja
- ☒ Þrj 2 L sl sm.
- ☒ Endurtekning

Hér er hreindýrið Birgitta Brynjarsdóttir að hughreysta jólaköttinn, hann Hall ... sem virðist alveg vera á síðustu metrunum. Mynd / Bubbi photography

Leiklist:

Jólakötturinn í Freyvangi

Það ættu allir að eiga sinn stað í tilverunni, sama hversu skrítnar skrífur þeir telja sig vera. Margir kannast þó við að passa ekki alltaf inn í eða vera frábrugðinn öðrum, meira að segja jólakötturinn!

Jólasýning Freyvagnsleikhússins að þessu sinni hleypir gestum sínum inn í hugarheim jólakattarins sjálfs, sem fær algerlega nóg af gleðinni í kringum sig og ákveður að fara að heiman, full og önnugur. Um ræðir hugljúft jólaævintýri eftir formann Freyvangs, Jóhönnu S. Ingólfssdóttur, sem byggir söguna á hinum alíslenska jólaketti auk annarra vel þekktra sögupersóna.

Jóhanna sér um leikstjórn verksins sem frumsýnt er þann 21. nóvember kl. 20 og hentar öllum aldurshópum. Tónlistin er í höndum Eiríks Bóassonar, sem frumsemur tónana – nú í þriðja sinn fyrir barnaleikrit að jólum í Freyvagnsleikhúsinu. Hallur Örn Guðjónsson er í aðalhlutverki og er stórskemmtilegur í hlutverki hins önnuga jólakattar.

Míða má finna á Tix en til viðbótar verða sýningar allar helgar fram að jólum klukkan 13.

/sp

JÓLAGJÖF ÞRJÓNARANS

Falleg gjafaaskja með þrjónafylgihlutum, þrjónamerkjum, málbandi, þrjónamæli og smáhlutaboxi.

ISLENSK.IS

Höfum stækkað leikinn | Fleiri vinningar

fylgið okkur á samfélagsmiðlum

Nánari leiðbeiningar þar

→ islensk.is

Dregið verður út 30. nóvember

og 14. desember

Þýskar heimsbókmenntir

Hrifla | Þröstur Helgason
throstur@bondi.is

Hætt er við að ýmsar fréttæmar útgáfur verði undir í jólabókaflóðinu nú sem fyrr og það á alveg örugglega við litla en mikilsverða bók sem hefur að geyma þýðingar á tveimur sögum eftir þýska skáldjöfurinn Johann Wolfgang von Goethe, sem nefndar eru eftir þeim bókmenntaformum eða bókmenntagreinum sem þær eru skrifaðar inn í af höfundu sínum, Návella og Ævintýrið.

Ævintýrið var samið á miðjum tíunda áratug 18. aldar, við upphaf rómantísku stefnunnar. Það einkennist af mikilli notkun tákna, yfirnáttúrulegum fyrirbærum og kraumandi ímyndunarafla. Í evrópskri menningu var áherslan að færa frá skynsemishyggu og vísindalegri rökvisi til áherslu á innsæi, tilfinningar og hins dulda í manni og náttúru. Goethe leit á andagiftina sem leið til að leita svara við hinum ýmsu spurningum um jafnt heimspekileg sem vísindaleg efni. Ævintýrið fjallar meðal annars um þessa hugmynd, að það sé eitthvert dularfullt samband á milli manneskjunnar og náttúrunnar, andans og hins margræða og marglaga heims sem hann hrærist í. Sagan leiðir í ljós með einkar rómantískum hætti að raunveruleikinn sé flóknari og dýpri en það sem fyrir augu ber.

Návella kom út þremur áratugum síðar, eða 1828. Þá var Goethe orðinn aldrað meginskáld og hugmyndafræðingur rómantíkurinnar. Í evrópskri menningu mátti sjá vaxandi áherslu á innra líf, hlutverk mannsins, siðferðisleg gildi og persónulega ábyrgð. Í Návelli glímur Goethe við ýmsar spurningar sem tengjast til dæmis tímanum,

tengslunum milli örlaga og frelsis og ábyrgðar einstaklingsins. Fantasían er minni hér en í Ævintýrinu en um leið er Návellan innhverfari, bæði að formi og efni.

Það er ákveðin hefð fyrir því að gefa þessar tvær sögur út saman þótt þrjátíu ár skilji þær að í ferli Goethes, en ástæðan er kannski einmitt sú að þær varpa ákaflega forvitnilegu ljósi á þróun í hugsun og skáldskap höfundarins og í menningarlífi Evrópu á fyrstu áratugum nítjándu aldar. Í því ljósi er alveg sérlega skemmtilegt að lesa þær saman og ekki spillir að þessari útgáfu fylgir vandaður eftirmáli eftir Jón Bjarna Atlason sem jafnframt þýddi Návelli. Sögurnar endurspeglar þær viðtæku breytingar sem áttu sér stað í evrópskri hugsun frá myrkri og dularfullum draumum til sjálfsskoðunar og siðferðislegs þroska. Goethe nær að tengja þarna á milli, annars vegar trúar á hið dularfulla innra líf náttúru og manns og hins vegar síaukna

áherslu á þörf mannsins fyrir merkingu og samfélagslega ábyrgð. Breytt samband mannsins við náttúruna þegar líður á nítjándu öldina er kannski meginþemað sem lesa má úr þessum tveimur sögum sem svo varð auðvitað eitt af aðalviðfangsefnum þeirra bókmennta og lista sem kenndar eru við mótternisma.

Fyrir áhugafólk um bókmenntir og menningu nítjándu aldarinnar er þessi bók mikill fengur og vitanlega þakkarvert að hér séu til þýðendur sem eru þess bærir að færa okkur þýskar heimsbókmenntir á íslensku.

Nál og twinni

S: 588 9977
www.nalogtvinni.is

Töskur fyrir overlockvélar

Sérverslun fyrir alla sem sauma. Tvinni, nálar, skæri og margt fleira!

Oliso straujárn -lyftir sér sjálft-

JUKI ZUKA GLOBAL GUD COATS velt MADEIRA GROZ-BECKERT®

iGRIP

Karbítskrúfur í vinnuvélar frístundataeki, skó ofl..

Dæmi um stærðir: (6 - 40mm)

Einfalt að setja í og taka aftur úr

512-3360
korkur.is
P. ÞORGRÍMSSON & CO

SAGTÆKNI EHF

SAGTÆKNI

GÆÐI - ÞEKKING - ÞJÓNUSTA

- Steinsögun
- Kjarnaborun
- Múrbrot
- Niðurrif
- Vélslípun
- Gólfhitafræsun
- Burðarþolsstyrkingar

567-4262
sagtaekni@sagtaekni.is

HAMPIÐJAN

hampidjan.is/verslun · https://vefverslun.hampidjan.is

Reykjavík	Ólafsvík	Ísafjörður	Akureyri	Neskaupstaður	Vestmannaeyjar
Skarfabagarðar 4 Sími 530 3333	Ólafsbraut 19 Sími 436 1214	Suðurtangi 14 Sími 470 0830	Norðurtangi 1 Sími 841 1322	Naustahvammur 49 Sími 470 0807	Friðarhöfn Sími 664 3340

Við erum með sex verslanir á landinu með mikið úrval af rekstrarvörum og lyftibúnaði fyrir landbúnað, sjávarútveg, matvælavinnslur, byggingariðnað og aðra starfsemi.

HAMPIÐJAN

hampidjan.is/verslun · https://vefverslun.hampidjan.is

Bændablaðið kemur næst 4. desember

Changes for the Better

- Loft í loft
- Loft í vatn
- Vatn í vatn

Varmadælur Vörukaup ehf

516-2600
vorukaup@vorukaup.is

vörukaup

Nýjar bækur:

Sefar sorgir annarra en glímir við eigin skugga

Út er komin skáldsagan **Sálnasafnarinn** eftir Þór Tulinius.

Sálnasafnarinn er fyrsta skáldsaga Þórs Tulinius en hann hefur áður skrifað smásögur, leikrit og leikþætti fyrir leikhús þar sem hann hefur lengi starfað bæði sem leikari og leikstjóri.

Í kynningu útgefanda segir að Sálnasafnarinn fjalli um ungan prest sem hafi þá náðargáfu að geta leyst vandamál fólks með látbragði sínu og nokkurs konar töfrum. Lesandinn er leiddur gegnum bernsku hans og reynsluheim, þar sem skýringar má finna á því hvernig hann hefur öðlast þessa sérstöku gáfu. Með tímanum þjálfir hinn ungi prestur þennan hæfileika sinn og beiti honum í prestsstarfinu, þó að stundum missi hann tókinn á aðstæðum. Sagan sé um mann sem eigi í stríði við sinn eigin skugga og spurt er hvað búi á bak við rólegt og hreinlynt viðmót hans.

Útgefandi segir söguna bæði frumlega og sérstaka. Hún var upphaflega verkefni Þórs til MA-prófs í ritlist við Háskóla Íslands árið 2014 og sagði þar í ágripi að „í Sálnasafnanum er varpað fram spurningum um ábyrgðina sem fylgir því að vera manneskja, um ofbeldi og misnotkun valds, um kærleikann og nándina sem myndast getur á milli fólks, en verður svo auðveldlega spilt ef fyllstu virðingar er ekki gætt“.

Bókin er 278 bls., kilja, prentuð í Prentmiðlun. Bókstafur gefur út. /sá

Þór Tulinius.

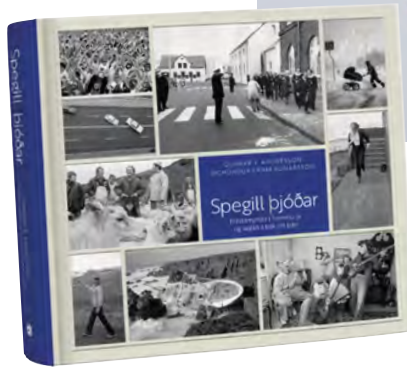
Tíðarandi hálftrar aldar í máli og myndum

Út er komið yfirlitsverk með úrvali mynda eftir fréttaljósmyndarann **Gunnar V. Andrésson**. Lípur texti **Sigmundar Ernís Rúnarssonar** gæðir þær lífi.

Bókin Spegill þjóðar í útgáfu Máls og menningar hefur að geyma eftirminnilegustu myndir Gunnars V. Andréssonar, sem var einn af helstu fréttaljósmyndurum landsins í hálfa öld. Fyrsta blaðaljósmynd hans birtist í Lesbók Tímans þegar hann var 16 ára. Árið 1968, þegar Gunnar var 18 ára gamall, tók hann mynd af flugslysi í Reykjavík sem birtist á forsíðu Tímans og hefst bókin Spegill þjóðar þar. Að auki við Tímann starfaði Gunnar hjá Vísi, DV og síðast á Fréttablaðinu. Þar lét hann af störfum árið 2018, kominn á eftirlaunaaldur.

Fyrir þá sem upplifðu ekki þá tíma sem gert er skil í bókinni gæðir texti Sigmundar Ernís Rúnarssonar þær miklu lífi. Lesendur fá innsýn í baksögu hverrar myndar, sem oft er mun skemmtilegri en fréttin sem þær fylgdu á sínum tíma. Textinn er snarpur og er auðvelt að gleyma sér í tíðaranda liðinna áratuga þegar flett er í gegnum Spegil þjóðar. Sigmundur og Gunnar kynntust þegar þeir störfuðu saman á Vísi og DV í upphafi níunda áratugarins og skín í gegn að þeir hafa skemmt sér við vinnu þessa verks.

Myndunum í bókinni er raðað í tímaröð þar sem ein eða örfáar myndir úr tilteknum verkefnum eru á hverri opnu. Erfitt hefur verið að velja myndir frá hverju ári sem birtast í bókinni. Þegar flett er í gegnum bókina sést hversu næmt fréttanef

Össur Skarphéðinsson, þáverandi umhverfisráðherra, krukkar í feldinn á ungum hvítabirni sem fannst á sundi úti fyrir ströndum landsins árið 1993. Gunnar V. Andrésson tók þessa mynd fyrir DV.

Myndir / Forlagið

Gunnar V. Andrésson og Sigmundur Ernir Rúnarsson hafa með góðri samvinnu skapað eigulega bók þar sem tíðaranda fimm áratuga eru gerð skil.

Gunnar hefur haft, því að margar þeirra sýna markverðustu viðburði þjóðarinnar í þá hálfa öld sem hann vann við fagið. Margar myndanna hafa lifað í minni þjóðarinnar án þess að almenningur viti hver höfundur þeirra var. Ein sú allra þekktasta sýnir Bill Clinton í lúgunni á pylsuvagni Bæjarins beztu árið 2004.

Bókin er eigulegur gripur og prentuð á vandaðan pappír. Í huga undirritaðs eru það hins vegar mikil vonbrigði að þær myndir sem Gunnar tók í lit, ýmist stafrænt eða á filmu, eru prentaðar svarthvítar og er útkoman í sumum tilfellum nokkuð flöt.

Auðvelt er að segja að bókin beri nafn með rentu, því að Gunnar hefur sannarlega speglað þjóðina í myndum sínum. /ál

Vísna gáta

Fyrir rétti reifar fús rekkum hungur vekur mig má líka kalla krús klæðskerinn mig tekur

Lausnin er nafnorð og ort um sama orð í hverri línu, bara önnur merking. Lausnin verður birt á vef Bændablaðsins, bbl.is, mánudaginn 24. nóvember.

Umsjón: Guðbjörn Sigurmundsson
Gudbjorn.Sigurmundsson@mk.is

SÚLUR
STÁLGRINDARHÚS

**ALLT FRÁ
FYRSTU
HUGMYND AÐ
FULLBÚNU HÚSI**

- Hönnun og ráðgjöf
- Framleiðsla
- Uppsetning
- Verkefna- / byggingastjórn

Súlur
stálgrindarhús
fyrir atvinnu-, iðnaðar- og
íbúðarverkefni

kristjan@sulurehf.is

www.sulurehf.is

669 0803

Handverkskúnst

www.garn.is

4 DROPS garntegundir
á 30% afslætti í nóvember

HRAUNBÆ 102A, 110 REYKJAVÍK - SÍMI 888-6611

Bændablaðið www.bbl.is

Af hvaða stað er myndin?

Hér er rekinn skóli sem er umkringdur miklu skóglendi. Loftmyndin var tekin sumarið 2020. Sendið svör á netfangið: myndagetraun@bondi.is. Dregið verður úr réttum svörum mánudaginn næstkomandi. Vinningshafi hlýtur að launum gjafabréf á veitingastað fyrir tvo. Rétt svar mun birtast á vef Bændablaðsins, bbl.is, mánudaginn 24. nóvember.

Mynd / Loftmyndir ehf.

VARAHLUTIR Í JEPPA

Sími 517 5000
Vagnhöfða 7, 110 Rvk.
stalogstansar.is

Bílabúðin Stál og stansar

Magnús Leópoldsson lögg. fasteignasali

FASTEIGNAMIDSTÖÐIN

Hlíðasmára 17, 201 Kópavogi - Sími: 550 3000 Fax: 550 3001

Áhugaverðar jarðir

JARDIR.IS

fasteignamidstodin@fasteignamidstodin.is - www.fasteignamidstodin.is

AKTÚ ÖKUSKÓLI

Taktu meiraprófið hjá Aktu

Næstu námskeið hefst:

20. nóvember - Síðasti séns fyrir áramót!

8. janúar 2026

 Skráðu þig núna á aktu.is og tryggðu þér sæti!

Led lýsing í allar Landbúnaðarbyggingar og lðnaðarhúsnæði

Tri-proof ljós - Ufo ljós 60° og 90° fyrir meiri lofthæð.

 KAUPLAND www.kaupland.is
sími 8449484

MARKAÐSSJÓÐUR SAUÐFJÁRAFURÐA

Íslenskt lambakjöt auglýsir eftir umsóknum í sjóðinn vegna 2025.

Styrkhæf eru verkefni sem stuðla að aukinni verðmætasköpun íslenskra sauðfjárafurða. Nýsköpun, vörupróun, kynningar-og markaðsstarf er styrkt.

Umsóknarfrestur til og með 9. des. n.k.
Umsóknareyðublöð og reglur sjóðsins fást hjá hafliði@icelandiclamb.is

Matarkrókurinn:

Bólstrað brauð

Brauðbakstur heima er ekki alltaf auðveldur. Flatbrauð er þó auðveldara en brauðhleifur og vasabrauð eða pítubrauð situr þar mitt á milli. Það erfiðasta er oft hvað það tekur stundum langan tíma. Jafn vel marga daga. Þetta pítubrauð tekur rétt um þrjá klukkutíma og bara einn virkan – sem er ekkert í þessum fræðum.

Haraldur Jónasson
haradlur@gmail.com

Til þess að fá vasann til að myndast í stórrí loftbólur þarf deigið að geta þolað nokkurn þrýsting. Það þýðir meðalrækt deig, þetta er rúmlega 60% blautt. Svo þarf að mynda sterkt og gott net af glútenpróteinum. Til þess að ná því kröftugu þarf að hnoða hressilega. Hægt er að nota hærivél með deigkrók eða hnoða í höndunum. Bæði betra.

Volgt vatn fer í skál. Hræra út í það ger og sykur. Gott að bíða aðeins til að sjá hvort gerði sé ekki örugglega lifandi. Strá hveitinu og saltinu yfir og byrja að hræra allt saman. Þegar deigið er komið saman er það hnoðað. Til að byrja með er deigið veikt eins og smákökudeig en styrkist smátt og smátt þangað til hægt er að toga það til án þess að það slitni. Þá fer deigið í olíusmurða skál og fær að hefast undir plasti eða blautu stykki þangað til það hefur tvöfaldast. Tekur sirka tvo tíma, helst í hendur við styrk gersins og hita „bakarísins“.

Pítubrauð í grömmum & bakaraprósentu	
500 g hveiti	- 100%
315 g vatn	- 63%
15 g sykur	- 3%
10 g ger	- 2 %
10 g salt	- 2%

Mótun og strekking

Næst er að skipta deiginu í jafna búta. Nett heimapítubrauð ætti að vera í kringum 80 grömm að þyngd. Þegar búið er að skipta deiginu ættu, ef allt hefur gengið vel, að vera 10 deigbútar. Þá þarf að styrkja enn frekar með því að toga tvær hliðar út og þrýsta þeim saman í miðjuna, snúa í hálfhring, toga tvær hliðar í viðbót og setja þær inn í miðjuna.

Halda þessu áfram fjórum sinnum sem þýðir 8 togaðir endar. Einmitt jafnmargir og lappirnar á könguló. Gott að ímynda sér að verið sé að setja bleyju á eina slíka. Flippa deigbollunni þannig að samskeytin snúi niður. Draga hana svo eftir borðinu nokkra sentimetra.

Ekki nota neitt hveiti á þessu stigi. Mynda núning milli bollunnar og borðplötunnar. Snúa bollunni og endurtaka þangað til bollen stendur slétt, sterk, kringlótt og keik. Þannig hefast hún upp og jafnt sem er upphafið að vasanum. Raða þeim svo öllum undir viskastykki. Hefa í hálf tíma eða svo.

Þegar bollurnar hafa stækkað um rúman sentímetra þarf að fletja þær. Færa þær á borðflöt með snefilmagni af hveiti, alls ekki miklu hveiti. Þrýsta örlítið með fingrunum til að byrja með og fletja svo með kökukefli. Ekki of þunnt. 80 gramma bolla endar sem sirka 10 cm hringur, tæpur sentimetri á þykkt. Flytja yfir á vaxpappír eða viskastykki og hafa viskastykki ofan á deiginu svo það

Passa sérstaklega að fara varlega með deigdiskinn svo allt gerprumpið geti þúffast inni í ofninum. Fylla brauðið með því sem hugurinn girnist – eða bara nautahakki.

Þorni ekki. Leyfa disknum að taka sig í korter eða svo á meðan ofninn hitnar.

Hitaboxið

Það er hægt að elda brauðið á marga vegu; pitsuofn er frábær leið og það er hægt að elda pítubrauð á góðri pönnu. Gamli góði bakaraofninn er þó einfaldasta og þægilegasta leiðin. Helst með pitsusteini. Ofnar geta verið mismunandi en 225 gráðu hiti og blástur er ágætis byrjun. Um að

gera að prófa sig áfram með hita og blástur.

Velta brauðinu af vaxpappírnum eða viskastykkinu í lófann. Fara varlega, það þarf að passa upp á allt gerprumpið inni í brauðinu. Það mun taka 2–3 mínútur að baka brauðið, flippa því eftir rúma mínútu. Vasinn myndast yfirleitt í seinni hálfleik og það gæti þurft eina eða tvær tilraunir til að ná taktinum.

Fyllingin fer eftir smekk. Allt frá þurrsteiktu hakki upp í kalkúnaloku á þakkarkjörðardaginn.

KROSSGÁTA

253

MYRKVAST

SJÓÐA

RÖST

KRYDD

RÓGUR

DAGSETUR

ÁLITA

DREIFT

TIL-HÖGUNAR

SÖGU

PYRFTI

DREN

GORT

MÓÐGA

VITLEYSA

Í RÖÐ

AD BAKI

BRODD

HÖGVÆR

VÍÐÁTTA

BAND

DRYKKUR

HEITI

TVEIR EINS

ANNARS

PÍNU-LÍTILLA

STING

TÓNN

VÍTA

LITPROTA

RÍKI

JARÐAR

TITILL

GEÖNSÆR

FJADRA

MISMUNUR

TITILL

DUND

MYNDAÞÓK

FIKTA

POKKA

ÁVÖXTUR

ÞANGAÐ TIL

UNDIROKA

RUNNI

SÍÐA

AMA

GARÐI

GAUR

JARÐEFNI

VEIKI

FLÍK

SKJÓGRA

RÍKI

FORSÖGN

HVAÐ

UPP-HRÖPUN

FÆÐA

SVENGJA

RÖMVERSK TALA

SJÚK-DÖMUR

TVEIR EINS

STIG

MASAR

HJÚPUR

SKRAMBI

RÓLEGUR

Lausn á krossgátu í síðasta blaði

252

EFLA

EFTIRSJÁ

LOKA

HAKKAÐ KJÖT

HUGLAUS

ÓSKERT

KASTA

PUSA

TAPAST

M

I

S

F

A

R

A

S

T

TÓTRAR

TIGNA

A

Ð

L

A

ALKYRRÖ

A

L

K

U

L

LITLAUS

G

R

Á

R

FARA HRATT RÍKI

G

L

U

Ð

A

ÁTT

N

A

LÁGAR FRUM-REGLA

S

T

U

T

T

A

R

SPLÆSTI

↓

FÉ

BÁGINDI

B

A

S

L

SUÐDI

Ú

R

PUKUR

L

MÖL-BROTNA

F

BOTHFALL

AFSVAR

KVIÐ

M

A

G

A

ODDUR

T

Ö

N

N

VEIKJA

L

A

M

A

FORUG

A

U

R

U

G

ÆBA

G

E

I

S

A

RYK ÖNÁÐI

A

R

ÁRATI

G

R

Ó

Ð

I

MÖBU DRYKKUR

M

I

S

T

U

R

S

MALAR-LEIR

LÆRÐI

N

A

M

LÍTIÐ STEFNA

S

M

Á

HJÁLÞ

Ó

M

A

K

A

L

SVEIGUR-INN

SYLLUR

S

T

A

L

L

A

R

ÞROTINN

S

LYKTIR

U

HEITI

EINMÆLI

E

I

N

T

A

L

SJÁVAR-DYR TÍMARILS

Í

G

U

L

K

E

R

ÞITT

Y

Ð

A

R

MEKKI

T

Á

K

N

STAKA SKIL

E

I

N

A

LÖGUR

S

A

F

I

FUGLINN

Ö

R

N

I

N

N

TITILL

D

R

OF-KELING

I

N

N

K

U

L

S

STARTAÐI

R

Æ

S

T

I

HUGARÍÞRÓTTIR

Mögnuð vörn í beinni

Gaman hefur verið að fylgjast með viðtökum íslenskra briddsunnenda gagnvart nýjung í sjónvarpi sem boðið hefur verið upp á síðan í haust.

Björn Þorláksson.

Matthías Imsland, framkvæmdastjóri Bridge-sambands Íslands, er heilinn á bak við Úrvalsdeildina í bridds, þar sem unnendur briddsíþróttarinnar hafa átt þess kost að fylgjast með sterkustu spilurum landsins etja kappi í beinni útsendingu.

Hægt er að fylgjast með viðureignunum, ýmist í beinni undir hatti Rafíþróttu Símans, á Youtube eða Twitch, en margir nýta sér að skoða leikina eftir á.

Mörg „sjónvarpsaugnablik“ hafa verið í mótinu til þessa. Eitt hið orlagaríkasta var þegar Rúnar Einarsson og Guðjón Sigurjónsson í sveit Málningar melduðu sig upp í harða en fallega laufslemmu gegn sveit Grant Thornton. Við fyrstu sýn virtist sem ekkert gæti banað slemmunni, sjá stöðumynd. Þrjú grönd spiluð á hinu borðinu, 12 slagir.

En Gunnar Björn Helgason og Húsvíkingurinn Guðmundur Halldórsson voru á öðru máli.

Ef eitthvert annað útspil en tígull kemur út hjá suðri, Gunnari, liggja flest vötn til Rómar hjá sagnhafa. En Gunnar hitti á tígul út og sagnhafi setti lítið í blindum sem norður drap með ás. Eftir nokkra umhugsun komst Guðmundur Halldórsson að þeirri hárréttu

Matthías Imsland, framkvæmdastjóri Bridge-sambands Íslands, er ánægður með hve vel hefur tekist til með Úrvalsdeildina í bridds. Og hann má vera það.

Mynd / Pétur Fjeldsted.

niðurstöðu að eina leiðin til að spilið færi niður væri að hleypa sagnhafa „ódyrt“ inn í blindan til að framkvæma svínungu í tromplitnum. Hann spilaði tígli til baka. Sagnhafi kastaði hjartasjóunni í tígulkóng. Og nú er eðlileg spilamennska að svína strax laufi með það í huga að trompa svo spaða síðar. Enda svínaði Rúnar strax. Suður fékk því á blanka laufdrottningu. Einn niður.

Athugið að ef Guðmundur spilar laufi mun sagnhafi fyrst taka trompás með það í huga að

	Norður	
	♠ Q8	
	♥ K94	
	♦ A1073	
	♣ 8632	
Vestur		Austur
♠ 62		♠ AKJ109
♥ QJ1085		♥ A7
♦ KJ2		♦ 6
♣ J105		♣ AK974
	Suður	
	♠ 7543	
	♥ 632	
	♦ Q9854	
	♣ Q	

trompa svo tígul, kasta hjarta í kónginn og vinna spilið. Ef hjarta er spilað heppnast svínungin og þá er líka tempó til að leggja niður laufás.

26 impa sveifla og Grant Thornton flaug í úrslitaleikinn. Meistarataktar.

Umsjón: Björn Þorláksson, bjornthorlaksson@gmail.com

Önnur deildin leikin í Hafnarfirði

Skemmtilegt mót er fram undan á vegum BSÍ og verður spilað í sal Bridgesambands Íslands í Hafnarfirði. Mótið kallast Önnur deildin og er opin öllum spilurum. Leikirnir verða stuttir svo allt getur gerst. Þetta er mótið sem nýliðar gætu nýtt sér til að taka fyrstu skref í keppnisbridds. Spiluð verður sveitakeppni þannig að ekki færi en fjórir eru í hverju liði. Nánari upplýsingar hjá Bridgesambandi Íslands.

Dagur, Björn og Lenka best á Skákþingi Garðabæjar

– Fjöldi Íslendinga á Evrópumóti ungmenna

Skákþingi Garðabæjar lauk á dögunum en mótshaldarinn, Taflfélag Garðabæjar, á um þessar mundir 45 ára afmæli.

Gauti Páll Jónsson.

Tefld var atskák á tveimur kvöldum. Jafntefli greinarhöfundar gegn Degi Ragnarssyni stöðvaði hann ekki, hann tefldi af festu og fékk átta vinninga af níu, leyfði aðeins tvö jafntefli. Þrír skákmenn fengu 6½ vinning, Arnar Milutin Heiðarsson, Jóhann Ingvason og Björn Þorfinnsson. Dagur var því í ákveðnum sérflokki í þessu móti, dagsformið hefur verið gott. Björn varð skákmeistari Garðabæjar enda efstur keppenda búsettur í Garðabæ. Lenka Ptácníková varð skákmeistari Taflfélags Garðabæjar með 5½ vinning.

Á dögunum lauk einnig mikilli mótasyrpu íslenskra skákmanna á Evrópumót ýmis á vegum Evrópska Skáksambandsins. Syrpunni lauk með Evrópumóti ungmenna í Budva í Svartfjallalandi. Budva er ekki svo langt frá hólmanum Sveti Stefan þar sem Bobby Fischer og Boris Spassky háðu endurkomueinvígi árið 1992. Þetta voru því sögulegar slóðir.

Árangur íslensku ungmennanna var undir pari á eló-kvarðanum fræga en það háir kannski okkur

Frá Skákþingi Garðabæjar 2025.

Íslendingum að láta reikna til stiga öll möguleg og ómöguleg mót, sem er ekki endilega venjan annars staðar. Sumir andstæðinga okkar eru því talsvert stigalægri en þeir væru ef þeir tækju þátt í íslensku mótahaldi. Bestum árangri náði Jósef Omarsson með fimm vinninga úr skákunum 9 og stigagróða upp á 32 stig. Jósef tefldi í flokki 14 ára og yngri. Ísland átti fulltrúa í öllum opnum flokkum frá 8 ára og yngri og upp í 18 ára og yngri, einn fulltrúa í stúlknaflokki 16 ára og yngri, og einn fulltrúa í stúlknaflokki 18 ára og yngri. Stúlkurnar tvær, Iðunn Helgadóttir og Guðrún Fanney Briem, urðu á árinu Norðurlandsmeistarar stúlkna í sínum aldursflokkum og skarta forsiðu tímaritsins Skákar.

Ekki má gleyma að segja frá nóvembermóti

LeKock mótaraðarinnar sem Helgi Áss Grétarsson vann. 58 manns tóku þátt í þessu sterka móti, sem troðfyllti aðalsal veitingastaðarins við Tryggvagötu. Þátttaka Simons Williams frá Englandi vakti athygli en hann er nokkuð þekktur stórmeistari og vinsæll fyrir að útbúa skákmyndbönd á netinu. Á Youtube gengur hann undir nafninu GingerGM.

Í næsta pistli verður gerð grein fyrir Íslandsmóti skákfélaga þar sem um 400 skákmenn tóku þátt í Rimaskóla.

Ef lesendur Bændablaðsins luma á áhugaverðum skákum geta þeir haft samband.

Umsjón: Gauti Páll Jónsson gauti.pj@hotmail.com

Lauvey með hundinum sínum, honum Ask.

Erfinginn: Laufey

Nafn: Laufey Atladóttir Waagfjörð.

Aldur: 10 ára.

Stjörnumerki: Vog.

Búseta: Mýrdalshreppur.

Skemmtilegast í skólanum: Smíði.

Áhugamál: Tónlist.

Tómstundaiðkun: Frjálsar íþróttir, körfubolti og spila á gítar, klarinett og syngja.

Uppáhaldsdýrið: Það er hundurinn minn sem heitir Askur.

Uppáhaldsmatur: Kjötsúpa.

Uppáhaldslag: Allt sem ég sé með hljómsveitinni Írafár.

Uppáhaldslitur: Ljósblár.

Uppáhaldsmynd: Shrek.

Fyrsta minningin: Þegar pabbi setti mig á bak á kusu.

Hvað ertu ánægð með í fari þínu: Að ég er skemmtileg.

Hvað er það skemmtilegasta sem þú hefur gert: Fara í Adrenalíngarðinn.

Hvað langar þig að verða þegar þú verður stór: Hárgreiðslukona.

Viltu taka þátt? Hafðu samband. sigrunpeturs@bondi.is

SUDOKUÞRAUTIR

Létt

	2		5			8	7	6
7			1	8			5	
8	5	9	7				4	
5	9				4	6	8	1
	1			3				
			8	6			9	5
2		7			8			9
9		4			7	2		8
					2	4	6	

Miðlungs

		1	7			5		
		7	2	4				
	4			1	8	9		7
	6							8
		9		2			1	
7	8		5	6	2			
					4	3		
					6			
5	6							

Þung

			7	1		6		9
3			6					
	7							
	2	6				4	7	
			2	4				5
				2				6
			9	3		8	1	
9		1						2

Þyngst

	9					6	4	
2				1	4			5
			9	7			3	
		3		6	8			
	8			2				
7						1	2	
	4	2						
	5				3	4		

Setja skal inn tölur frá 1-9, í eyðurnar. Sama talan má ekki koma fyrir tvisvar í línu lárétt og lóðrétt og heldur ekki innan hvers reits sem afmarkaður er af sverari línun.

Stjörnuspá

Vatnsberinn þarf að huga að eigin velliðan nú sem endranær. Honum tekst nefnilega að láta sjálfan sig sitja svolítið á hakanum, en ætti að staldra við og setja sjálfan sig í fyrsta sæti. Með það í huga er góður tími nýrra hugmynda og stefnu. Ef vatnsberinn kynnir öðrum sjónarmið sín mun vel fara. Happtölur 1, 55, 15.

Fiskurinn finnur fyrir mikilli tilfinningalegri tengingu við nánasta umhverfi sitt þessa dagana. Nú er gott að skoða gagnrýnið eigin hugsanir og tilfinningar, en líka að deila þeim með öðrum. Ef fiskurinn tekur þá ákvörðun, að opna hjarta sitt, er líka mikilvægt að hann hlúi að sjálfum sér í miðju tilfinningaflæðinu. Happtölur 44, 2,11.

Hrúturinn verður á fullu þessar vikurnar, með metnað og framtíðarsýn í huga. Það er góður tími til að nýta þessa orku til að taka stórar ákvarðanir eða byrja á nýjum verkefnum. Hins vegar ætti hrúturinn að fara ekki fram úr sér því of mikill eldmóður getur leitt til þess að allt fari til fjandans. Happtölur 8, 18, 6.

Nautið ætti að taka smá tíma til að hvíla sig og endurnýja orkuna, jafnvel þótt það hafi verið duglegt við þá iðju frá sumri. Það þarf að muna að ekkert er mikilvægara en að halda dampi þegar kemur að því að hlúa að sjálfum sér og safna styrk til að takast á við hvers kyns áskoranir. Happtölur 24, 12, 31.

Tviburinn er að ganga inn í spennandi tímabil og getur átt von á nýrri tengslamyndun eða áhugaverðum samtölum. Það verður tvíburinum til góðs að víkka sjóndeildarhringinn, en hann þarf að gæta þess að láta ekki hugmyndir sínar og áætlanir fara of mikið á flug. Happtölur 67, 66, 61.

Krabbinn þarf að huga að heimilislífnu, bæði fólki og andrúmsloftinu yfir höfuð. Leysa þær gremjur og óróa sem leynist undir niðri. Á næstunni er nefnilega mikilvægt fyrir krabbann að skapa umhverfi þar sem hann getur hvílt sig og endurheimt orku, auk þess er gott hafa í huga að ef hann er rór í hjarta verða samskipti við ástvini betri. Happtölur 18, 21, 32.

Ljónið verður óvænt eitt með sjálfu sér og þarf að takast á við verkefni sem það taldi lokið. Það er mikilvægt að það nýti þennan tíma til að opna ef til vill fyrir þann möguleika að það eru fleiri til í heiminum sem þarf að hlusta á. Ljónið ætti að passa sig á að vera ekki of stjórnsamt – samvinna er lykillinn að árangri. Happtölur 15, 25, 13.

Meyjan mun finna fyrir aukinni ábyrgðar-tilfinningu á næstunni og þarf að gæta þess að taka ekki of mikið á sig. Það er mikilvægt að hún hvíli sig reglulega og útbýti verkefnum á aðra. Þegar meýjan treystir á eigið innsæi og tekur skref í átt að sínum markmiðum, getur hún náð miklum árangri. Happtölur 14, 23, 21.

Vogin mun finna fyrir þörf fyrir jafnvægi á næstunni, hvort sem það er í lífinu almennt eða í samskiptum sérstaklega. Henni er ráðlagt að hlusta á eigin tilfinningar og finna einhvers konar miðpunkt þar sem hún getur verið bæði sjálfstæð en þó með sitt á hreinu. Vogin þarf einnig að muna að hún er öllum kær. Happtölur 4, 17, 18.

Sporðdrekin ætti að nýta orku sína til að vinna að nýjum markmiðum eða skoða nánin sambönd betur. Ef hann treystir eigin innsæi og leyfir sér að vera opinn, getur hann dýpkað tengsl við þá sem honum eru kærastir. Þetta er góður tími til að endurnýja og styrkja persónuleg sambönd. Happtölur 87, 62, 66.

Bogmaðurinn finnur fyrir óvæntu hugsanafrelsi þessa dagana ef svo má segja og langar að kanna nýja möguleika. Þetta er akkúrat tíminn til að prófa eitthvað nýtt, en þó mikilvægt að gleyma ekki að bera þarf ábyrgð á því sem er í gangi. Þegar bogmaðurinn finnur jafnvægið munu draumar hans rætast. Happtölur 12, 41, 88.

Steingeitin er undir miklu álagi þessa dagana, en hún er eitt hæfasta merkið til að takast á við þess háttar hnökra. Hún má þó ekki gleyma hve mikilvægt er að forgangsraða verkefnum og að hvíld er gulls ígildi. Að halda sig við setta áætlun og gefa sér tíma til að endurnýja orkuna verður steingeitinni vel í hag. Happtölur 10, 11, 3.

Frá Meistarabúðum kugmyndasmiða sem fóru fram í Elliðaárstöð í júní. Ungir hugmyndasmiðir er verkefni sem miðar að því að kenna börnum nýsköpunarhæfni.

Mynd / Hugmyndasmiðir

Nýsköpunarhæfni gagnast öllum

Hugmyndasmiðir er verkefni sem miðar að því að kenna börnum að verða frumkvöðlar. Forsvarsmenn verkefnisins hafa gefið út bók og sjónvarpsþætti og eru með reglulegar smíðjur og námskeið í Elliðaárdal.

Á bak við Hugmyndasmiði eru þrír aðilar. Svava Björk Ólafsdóttir, sérfræðingur í nýsköpun, Eva Rún Þorgeirsdóttir, rithöfundur og verkefnastjóri og Ninna Þórarinsdóttir barnamenningarhöfundur. „Við mynduðum þetta teymi því að okkur fannst vanta vettvang fyrir börn til að fræðast meira um

nýsköpun og vildum skapa fleiri frumkvöðla fyrir framtíðina,“ segir Svava Björk.

„Fókúsin okkar er nánast alltaf á umhverfi og sjálfbærni. Við erum alltaf að leita leiða til að skapa til dæmis eitthvað nýtt úr gömlu,“ segir Svava. Á Verkstæði hugmyndasmiða í rafstöðinni í Elliðaárdal er að jafnaði einu sinni í mánuði tekið á móti skapandi krökkum á aldrinum sex til tólf ára ásamt foreldrum þeirra. „Þar erum við með eitthvað ákveðið þema og í næstu smíðju, sem verður 22. nóvember, á að hanna og smíða ný hljóðfæri,“ segir Svava. Næsta

Verkstæði þar á eftir verður 6. desember.

„Á hverju sumri erum við með námskeið fyrir 9 til 11 ára sem heitir Meistarabúðir, þar sem krakkarnir eru hjá okkur í nærri heila viku og læra að verða hugmyndasmiðir. Þar fá þau að smíða, byggja, leika og vera forvitin. Þessa dagana erum við að stilla upp skemmtilegri dagskrá eftir áramót í Elliðaárstöð. Meðal annars erum við að huga að því hvernig við getum búið til gagnvirkt kennsluefni þannig að krakkar sem koma í skólaheimsóknnum fái fræðsluna beint í æð.

Svava Björk Ólafsdóttir.

Í upphafi árs 2024 gáfum við út bók sem heitir Frábær hugmynd, sem er leiðarvísir fyrir unga krakka sem vilja verða hugmyndasmiðir. Samhliða bókinni komu út þættir á Krakka RÚV sem heita líka Frábær hugmynd og þetta tvennt talar saman. Sömu leiðis gerðum við þætti þar sem við fórum hringinn í kringum landið og hittum frumkvöðla, tókum viðtöl við þau og fengum að heyra hvernig krakkar þau hefðu verið og að hverju þau væru að vinna að í dag,“ segir Svava, en síðarnefndu þættirnir eru aðgengilegir á vefsíðu Hugmyndasmiða.

„Ég vil trúa því að þeim mun fleiri sem læra nýsköpunarhæfni, sem er að taka eftir vandamálum, móta lausnir og keyra áfram, þeim mun bjartsýnni verð ég fyrir góðum heimi. Ég held að við þurfum fólk sem er tilbúið til að hugsa öðruvísi, vera forvitið og skapa nýjar lausnir fyrir okkur öll – samfélaginu til góða. Nýsköpunarhæfni gagnast fólki á öllum sviðum, sama í hvaða starfi það er,“ segir Svava. /ál

KAUPAUKI!

Toyota
Corolla TS Active Hybrid

Nýskráður 2021	Bensín/Rafmagn
Ekin 105 þ. km	Framhjóladrifnn
Verð 3.390.000 kr.	

Toyota
Yaris Cross Hybrid

Nýskráður 2023	Bensín/Rafmagn
Ekin 121 þ. km	Fjór hjóladrifinn
Verð 3.890.000 kr.	

■ 90% lán

ALÍSA

■ Vetrardekk

■ Eldneytiskort

Fylgja völdum notuðum bílum í nóvember

Bílabúð Benna

Krókhálsi 9

590 2035

Bílabúð Benna

Notaðir bílar

Bænda- blaðið kemur næst út 4. des.

Gamlar hefðir fá nýjar minningar

pukk.is

Smáauglýsingar

Skráning smáauglýsinga er á vefslóðinni: www.bbl.is/smaauglysingar

Verð: Textaauglýsing kr. 3.100 m/vsk (innan við 140 slög) og kr. 7.200 texti + mynd.

Skilafrestur: Fyrir kl. 15.00 á mánudegi fyrir útgáfu.

Sími: 563-0300 Netfang: augl@bondi.is

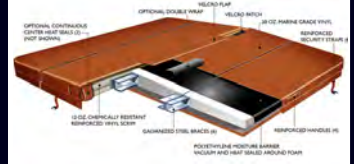
Jesús sagði:

„Ég er ljós heimsins. Sá sem fylgir mér mun ekki ganga í myrkri heldur hafa ljós lífsins.“

Jóh. 8.12

biblian.is

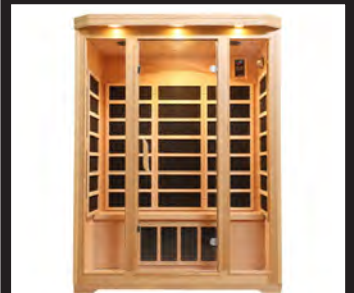
Lok á heita potta

Fjórar stærðir af lokum á lager, m/rúnuðum hornum, 1 cm svuntu, fjórum festingum, og þrem styrktarbitum. Þykkt 12 cm. Verð kr. 85.000 Til í tveim litum.

GODDI.IS Auðbrekku19, 200 Kópavogi, sími: 544-5550

Infrarauður klefi, 150x120x200 sm. (BxDxH) Er með halogenljósum, bæði að utan og innan ásamt útvampi m/blátannartengingu, m/fjarstýringu, kolefnahitaplötum og hreinsibúnaði. Viður er þöll (hemlock). Klefinn er mjög auðveldur í samsetningu. Orkunotkun er 2.100w. Verð aðeins kr. 260.000

GODDI.IS Auðbrekku19, 200 Kópavogi, sími: 544-5550

Handrenndur af Meistarans höndum ÍSLENSKI SKEGGBOLLINN fyrir alvöru karlmenn á öllum aldri. Frítt að fá sendan innanlands. 10.900 kr - Panta hér í síma: 7815900 eða eldsto.is

Eldstó Art á Hvolsvelli

Notaðir bílar | benni.is

Til sölu Tesla Model Y Long Range, 4x4, rafmagn, árgæð 2021, sjálf-skiptur, ekinn 107.000 km. Verð kr. 4.850.000 - notadur.benni.is - s. 590-2035.

Lambhieldu hliðgrindurnar. 420 x110. Möskvar 15x10. Frá kr. 29.900 +vsk. Lamasett kr. 3.990 +vsk. S. 669-1336 og 899-1776, Aurasel.

Ljósakrossar á leiði. Ljósakrossarnir eru 50x30 cm með 12 volta LED perum og fylgja batterí með. Einnig 12 og 24 volta krossar sem tengjast við straumbreyti. Verð kr. 8.000. Pantanir utan af landi eru sendar með pósti og greiðir viðtakandi inn á reikning eftir að varan hefur borist kaupanda. Upplýsingar í s. 694-8669 eða jonsteinthorsson@visir.is

TAXI SERVICE ICELAND

Pantaðu leigubíl í s. 588-5500.

Seldum vara- og aukahluti í flestar gerðir af kerrum. Sérþögnunarbjónusta. Sendum um land allt. Brimco ehf. s. 894-5111 www.brimco.is Opið frá kl.13-16.30.

Brettatilboð, 25% afsláttur á ljósum gæða premium spónaköggjum í 16 kg pokum. Leitun að betri undirburði. Brettið 56 pokar, samtals 896 kg. Verð með afslætti kr. 98.000 m/vsk. Brimco ehf. Desjamýri 14, Mosf. s. 894-5111 opið frá kl.13-16.30 og 13.00-16.00 á föstudögum.

Toyota Hilux árgæð 2006, nýskoðaður. Ekinn 300.000 km, nýleg nagladekk og aukadekk fylgja. Verð kr. 650.000. Uppl. Magnús, s. 863-5463.

Ferguson TEF20 árgæð 1954. Kaldstart, pinni til að hvíla kúplingu. Góð framdekk, sæmileg afturdekk. Serial nr. 426846. Staðsettur í Árborg. Verð - tilboð. S. 897-1854 Magnús.

Gjöf við öll tækifæri

Jólagjafir • Brúðkaupsgjafir • Afmælisgjafir

Tímalaus Íslensk hönnun eftir Sigurð Mál Helgason Hægt að skilfa dagsetningu undir sætu

Skoðaðu úrvalið á www.fuzzy.is

HYDRO Heitur Pottur

Þessi 6 manna heiti pottur er fullkominn fyrir fjölskylduna. Með einum legubekk og fimm venjulegum sætum veitir þetta líkan hámarks pláss til að slaka á.

Verð aðeins kr. 850.000

Innbyggð LED ljósin breytast hægt í gegnum sjö mismunandi liti.

GODDI.IS Auðbrekku19, 200 Kópavogi, sími: 544-5550

BÓKLEGT VINNUVÉLANÁM Á NETINU

Nám sem gefur rétt til prófs á allar gerðir og stærðir vinnuvéla* Opið allan sólahringinn

VERÐ 70.000 kr.

VINNUVÉLA SKÓLINN vinnuvelaskolinn.is - á íslensku og ensku

Viðgerðir á kerrum og mikið úrval vara- og aukahluta.

Úrvalið hefur aldrei verið meira.

AL-KO QUALITY FOR LIFE

Nýtt heimilisfang Desjamýri 14

Margar gerðir af þýskum eins og tveggja öxla kerrum. Skoðaðu úrvalið á www.brimco.is eða kíktu í heimsókn.

DESJAMÝRI 14 - 270 MOSFELLSBÆ SÍMI: 894 5111 - www.brimco.is

Erum með varahluti og þjónustu fyrir allar JCB vélar

S: 527 2600

Vélavit
Sala - Þjónusta
www.velavit.is

Led perur fyrir flúrlampa!

3 stærðir:
60 cm - kr. 1.500
150 cm - kr. 1.500
120 cm - kr. 2.000

SMH Gróðurhús ehf.
Sími: 866-9693
Facebook: Gróðurhús SMH ehf.

Þriggja arma ledljós sem skrúfast í venjuleg perustæði og hentar vel í stærri byggingar og skemmur. 80w - 8000 Lúmen. **Verð kr. 8.000 -**

STARTARAR OG ALTERNATORAR Í MIKLU ÚRVALI

RAFGEYMAR OG RAFBÚNAÐUR FYRIR DRÁTTAR- OG VINNUVÉLAR.

ÁSCO
BÍLARAFA MAGN

Glerárgata 34b, 600 Akureyri • S4611092 • asco@asco.is

Kæliborð/smurborð til sölu. Upplýsingar í s. 863-2976 - Árni.

Ferguson 35 gullbelgur, árgærd 1957. Góð afturdekk, sæmleg framdekk. Staðsett í Árborg. Verð - tilboð. S. 897-1854 Magnús.

Massey Ferguson 135, árgærd 1974. Perkins dísil AD3 152. Framleiddur í Coventry England. Serial nr. 439346. Verð - tilboð. S. 897-1854 Magnús.

Caterpillar mótör. Búið er að fara í heddþakningu, var farið í hana bara sem verkefni, það þurfti ekki. Mótörinn gengur og flottur gangur í honum. Gengið 15.000 tíma. Óska eftir tilboðum, s. 849-1997.

Til sölu Toyota Rav4 Style Plug In Hybrid, 4x4, bensín/rafmagn/Plug In, árgærd 2021, sjálfskiptur, ekin 109.000 km. Verð kr. 6.290.000 - notadir.benni.is - s. 590-2035.

VW. Transporter, 4x4, árgærd 2015, ekin 123.000 km, 6 manna. Verð kr. 2.990.000 +vsk. Bilamarkaðurinn s. 567-1800. Bilamarkadurinn.is

Borð, 60x60, 12 stk. stólar, 30 stk. Upplýsingar í s. 863-2976 - Árni.

Tökum að okkur hinar ýmsu viðgerðir á kerrum, hestakerrum sem og öðrum kerrum. Föllum með þær í aðalskoðun. Þantið tíma. Brimco ehf. Desjamýri 14, Mosf. s. 894-5111. Opið 13-16.30 www.brimco.is

Claas Arion 550 C-matic - árgærd 2022. Keyrður 3.200 vinnustundir. Fjórðandi framhásing, frambúnaður PTO, ámoksturstaeki. Tvöföldun að aftan getur fylgt ef er áhugi fyrir því. Vel með farinn, verðhugmynd kr. 15.500.000 m/+vsk. Upplýsingar í s. 868-6113.

Iðnaðarhurðir á lager - litur RAL 7016. Opnari og fjarstýring - Stærðir allt að 4.000 x 4.500 mm. (BxH) Mjög hagstætt verð. Húsvís ehf. Grímseyjargötu 1, 600 Akureyri. S. 853-9300.

New Holland T. 6060 árgærd 2008 150 hestöfl 540/540E/1000. Dekkjarstærð 520/70/R38 420/70/R28. Var verið að taka allt bremsuverk að aftan í gegn. Nýsmurður. Vinnustundir 9.762. Verð kr. 6.500.000 +vsk. Hægt að koma að skoða. Staðsettur í Borgarfirðinum. S. 824-1842.

Nýtt íbúðarhæft stúdíósmáhýsi 15 fm, framleitt á Íslandi fyrir íslenskar aðstæður. Niðurfall fyrir sturtu, þvottavél, vask og klósett. Inntak fyrir rafmagn og vatn. Verð kr. 2.000.000 +vsk. Uppl. í s. 699-3327.

Búskafrá Harðskafi. Þrjár útfærslur af sköfum í boði fyrir ólík viðfangsefni, flórskafa, fódurskafa og auðvitað harðskafa. Hleðsluendin allt að 100 klst. www.hardskafi.is - sala@hardskafi.is - S. 555-6520.

Borð - uppþvottavél, 60x60x80, lítið notuð. Upplýsingar í s. 863-2976 - Árni.

TÖKUM AÐ OKKUR VERKEFNI OG VINNUM ÚR ÞEIM LAUSNIR

VHE

VHE • Melabraut 27 Hafnarfjörður • Hraun 5 Reyðarfirði
Sími 843 8804 • Fax 575 9701 • www.vhe.is • sala@vhe.is

New Holland T5 120
Árgerð 2018. 120 hp.
Notkun 3.500 klst.
Ámoksturstæki og skófla.
Verð kr. 7.900.000 án/vsk.

Fendt 516 Profi.
Árgerð 2021. 160 hp.
Notkun 3000 klst. Ámoksturstæki,
frambúnaður en ekki PTO.
Verð kr.18.900.000 án/vsk.

Case Puma 200 CXV
Árgerð 2020. 200 hp. Notkun
4.000 klst. Frambúnaður og pto.
Verð kr. 17.500.000 án/vsk.

Valtra T 213
Árgerð 2014. 210 hp. Notkun
6.400 klst. Frambúnaður og pto.
Verð kr. 9.200.000 án/vsk.

JCB 5CX PRO
Árgerð 2023. Notkun 3.870 klst.
Vökvahraðtengi framan/aftan.
3x afturskóflur. Beka smurkerfi.
Vél í toppstandi.
Verð kr. 15.500.000 án/vsk.

JCB 19C-1
Árgerð 2024. Notkun 192 vst.
Með vökvatilt/vökvahraðtengi S30
þrjár skóflur, vél í toppstandi.
Verð kr. 4.500.000 án/vsk.

JCB JS145W
Árgerð 2022. Notkun 3.156 vst.
Með Rototilti, 2x skóflur,
smurkerfi, vél í toppstandi.
Verð kr. 21.900.000 án/vsk.

VÉLFANG

www.velfang.is
velfang@velfang.is
Gylfaflöt 32, Reykjavík
Óseyri 8, Akureyri
Sími: 580-8200

Eignatorg býður sérhæfða þjónustu við verðmöt og sölu á bújörðum og öðru landi, með eða án rekstrar.

Við byggjum á áralangri reynslu á því sviði.

Björgvin Guðjónsson, búfræðingur og löggiltur fasteignasali s. 510-3500 eða 615-1020

bjorgvin@eignatorg.is

Syðstu-Mörk, 861 Hvolsvelli

Tilboð óskast í Rexton 2002/03 ekinn 117.000 km. Gott útlit, nýleg dekk, nýtt í bremsum og fl. Var að koma úr skoðun, þarfnast viðgerðar á demparafestingum við afturhásingu og jafnvægisstöng. Tilboð sendist gustabogga@gmail.com

Nýttist lóðin illa? Vantar skýrari framtíðarsýn? Eru möguleikar á að þróa húsakost til að hýsa fleira fólk og starfsemi á svæðinu? Við getum aðstoðað! Apríl arkitektar eru margverðlaunaðir fyrir hugvittssamlegar tillögur að byggðapróun, skipulagi og byggingum, og hafa tilskildar löggildingar til að fá plönin samþykkt. S. 680-7077 arna@aprilarkitekter.no www.aprilarkitekter.no

Nýr Kempf 2ja öxla malarvagn. Sérsmíðaður fyrir 3ja öxla dráttarbíla. Hardox 450 -8 mm botn og 5 mm hliðar. Alcoa Durabright felgur. Skúffa og grind heitsprautuzinkað (tvöföld grind) 6 þrepa sturtutjakkur, sem gefur um 53 gr. halla, seglyfirbreiðsla. Th. Adolfsson ehf. S. 898-3612 - thadolfs@gmail.com

S. 555-6520. Til sölu Mazda CX-5 Optimum, 4x4, dísil, árgerð 2018, sjálfskiptur, ekinn 170.000 km. Verð kr. 2.890.000 – notadir.benni.is – s. 590-2035.

Dacia Dokker, dísil, 5 manna, ágerð 2019, ekin 99.000 km. Verð kr. 1.890.000. Bílamarkaðurinn s. 567-1800. Bilamarkadurinn.is

Finnið fjölbreytileikann á Instagram.

Við klæðum þig í hvelli!

Sjóklaðin frá Elka fást hjá okkur.

KH VINNUFÖT
khvinnufot.is | Nethylur 3 | Sími 577 1000

EYJALIND

GRAMMER

Sæti og varahlutir í

- Lyftara
- Vinnuvélar
- Vörubíla
- Bata

Vertu vinur okkar á Facebook

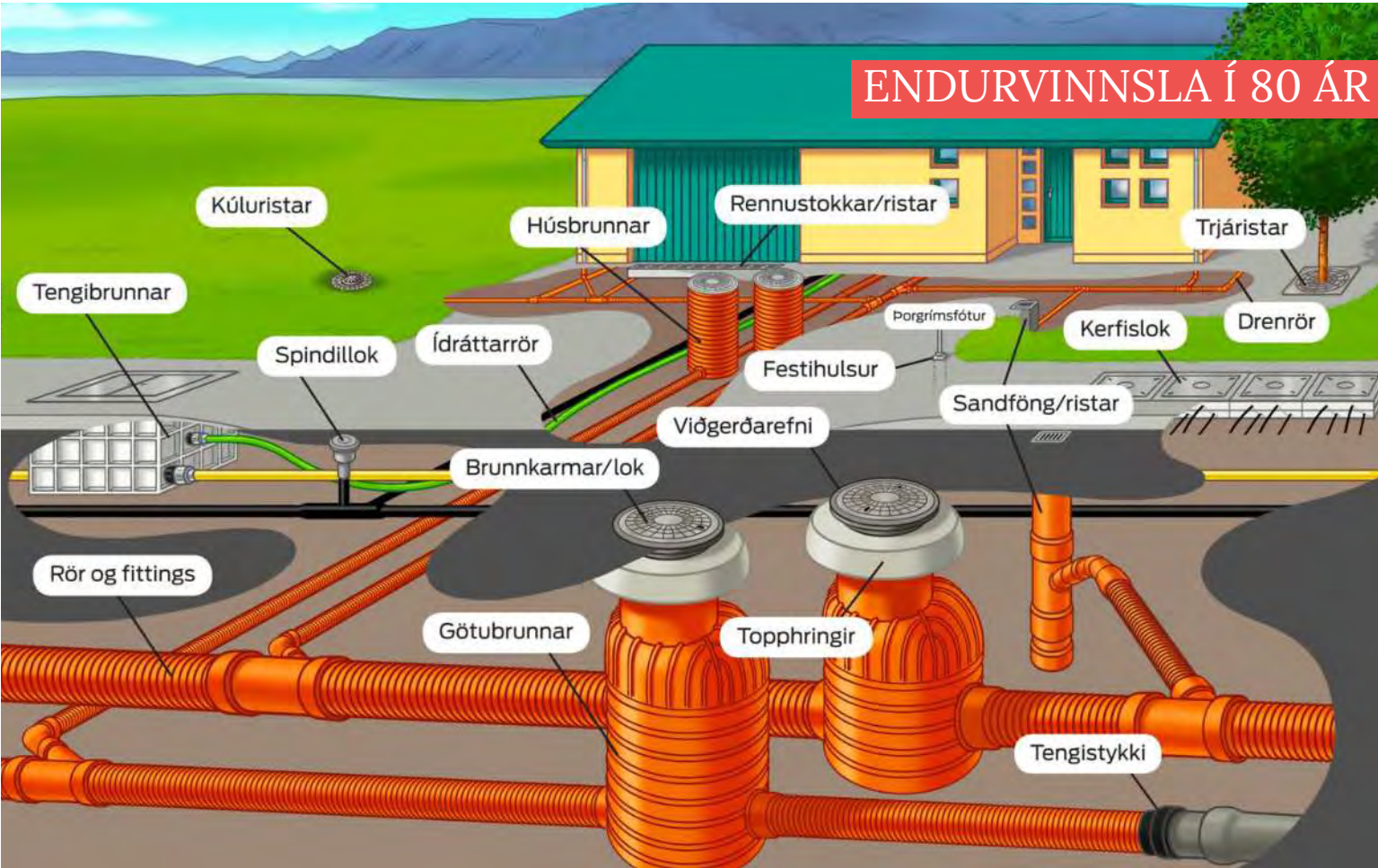
Sími: 517-8240 - Súðarvogur 20 - www.eyjalind.is

Byggingarstjóri

Ertu í byggingarhugleiðingum? Ertu kominn af stað með framkvæmdir?

Tek að mér að vera byggingarstjóri á öllum byggingastigum fyrir þig. Hafð samband í s. 852-3222 eða á netfangið: asgeirvil@gmail.com

Veitulausnir

MÁLMSTEYPA
Þorgríms Jónssonar ehf.
MIÐHRAUNI 6 • 210 GARÐABÆR • SÍMI 544 8900

Cinderella
Incineration Toilets

„Þetta klósett er algjör snilld. Það mun aldrei stíflast. Hjóðlætt. Ekkert mál að þrifa. Mæli hikaust með. Bestu kveður Ingibergur“

BRENNSLUSALERNI

Hagkvæm lausn við skólpvandamálum

- ✓ Engin rotþró
- ✓ Ekkert jarðrask
- ✓ Einfalt í notkun og umgengni
- ✓ Auðvelt í uppsetningu
- ✓ Ekkert vatn
- ✓ Engin lykt

516-2600

vorukaup@vorukaup.is

VK **vörukaup**

SMÍÐUM FRÁ GRUNNI OG GERUM VIÐ ALLAR GERÐIR TJAKKA

VHE

VHE • Melabraut 27 Hafnarfjörður • Hraun 5 Reyðarfirði
Sími 843 8804 • Fax 575 9701 • www.vhe.is • sala@vhe.is

Flytjum inn (og getum reist) iðnaðarhús af öllum stærðum og gerðum.

Upplýsingar á vegr.is og í síma 898-5463

ULLARVIKAN

27. september – 3. október 2026

www.ullarvikan.is

Snjóblásarar PTO 150 cm, 180 cm og 210 cm. Við eigum fáeina 210 cm breiða með 12v stýringu á frákastinu sem fylgir með í kaupunum. www.hardskafi.is – sala@hardskafi.is -

Gólfhiti, gólfþræsing fyrir 16 mm rör. Ryklauss gólfhitaþræsing, verð á fermetra kr. 4.000 +vsk. Mætum hvert á land sem er, en fer þó eftir stærð verkefnis. Tilboð og upplýsingar á <https://www.golffraesing.is> s. 892-0808 - Oliver.

Vélavit ehf. er nú umboðsaðili fyrir HATZ dísilvélar á Íslandi. Sala, varahlutir og viðgerðarþjónusta hjá okkur í Skeiðarási 3, Garðabæ. Upplýsingar í s. 527-2600.

Einföldu fjárgrindurnar. Krækt án aukahluta. Breidd 180 cm x 90 cm. Verð frá kr. 9.900 til 11.900 +vsk. S. 899-1776 og 669-1336. Aurasel.

Nidaplast. Jarðvegsgrindur. Útileiktæki. Gervigras. Járnmilagirðingar. Gúmmihellur og drenmottur. Básamottur. Gegnheilt endurunnið plast í fjár- og hesthúsið. Allt fyrir leik- og íþróttasvæðið. jh@johannhelgi.is s. 565-1048 johannhelgi.is Jóhann Helgi & Co ehf.

Atvinna

Reyndur fjármálastjóri leitar að óreiðukenndu fyrirtæki fyrir fjögurra mánaða björgunarverkefni. Hafðu samband í gegnum hoobla.is

Dýrahald

Yndislegir blendingshvolpar til sölu. Mjög þrjósk og krefjandi tegund. Þau eru 6 hvolpar, 5 tíkur og einn rakki. Eru 9 vikna gömul. Upplýsingar í s. 773-3381 og 773-3370.

Húsnæði

Til leigu. Geymsluhúsnæði (léttan iðnað) í Stálhelli Hafnarfirði. 50 fm grunnflötur plús um 15 fm milli loft. Nýtt og gott húsnæði með góðri aðkomu. Sanngjörn leiga. Upplýsingar í s. 699-3737.

Einkamál

Óska eftir upplýsingum um hann Óla, hann er fæddur eftir miðja síðustu öld, maður á fertugsaldri. Óli minn, hafðu samband í s. xxx xx70.

Óska eftir

Kaupi vínýlplötur. Staðgreiði stór plötusöfn. Ólafur S. 784-2410, olisigur@gmail.com

Skoða og kaupi: Vínýlplötur, frímerki gömul póstkort og alls kyns mynt og seðla. Ef þið eigið eitthvað sem er að rykfalla uppi í skáp þá endilega hafið samband í s. 834-5100 eða sendið tölvupóst á gislith@internet.is

Dekkjavél og jafnvægisstillingavél óskast. Ætlaðar til einkanota í skúrinn svo allt sem virkar kemur til greina. S. 892-0808.

Óska eftir Ford Fairline, árgerð 1956. Ef þið lumið á slíkum, megið þið gjarnan hafa samband við mig í s. 696-5533.

Við erum í hektaraleit og óskum eftir að kaupa einn hektara lands á Fljótsdalshéraði hinu forna og fagra. Leifur í s. 866-8080 og Ingibjörg í s. 864-2610.

Ég óska eftir að kaupa Canon EF 50 mm f/1.2 linsu í góðu standi á höfuðborgarsvæðinu. Leita einnig að 20 mm eða 24 mm Canon linsu. 822-5269 / astvaldur@bondi.is.

Til sölu

Elsku Toyota Corollan mín, árgerð 2006, er til sölu, fyrir 80.000-100.000 kr. Þarfnast viðgerðar og umhyggju. Endurskoðun 30. nóv. S. 663-6776.

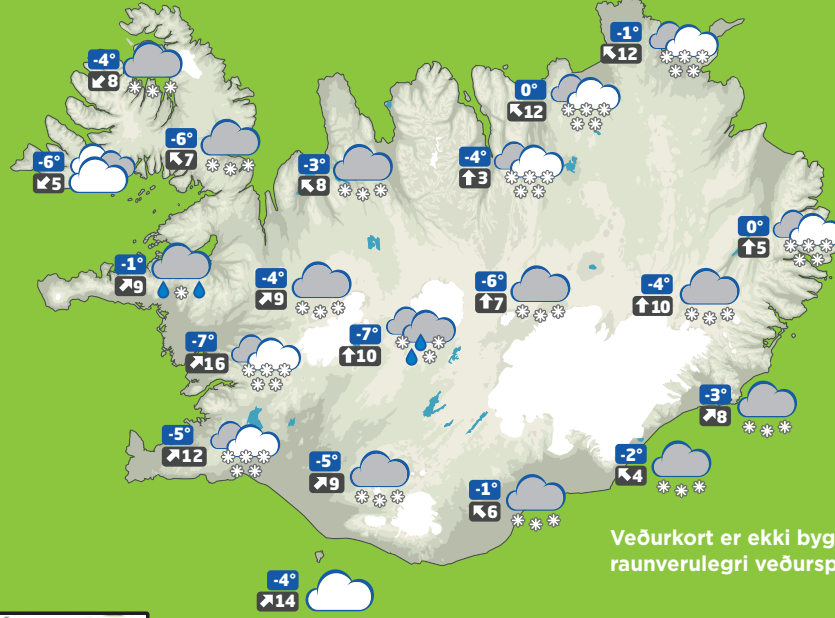
Veitingastaður í Hveragerði heitir starfsemi. Allur húsbúnaður, tæki og tól á útsölu: Uppvöskunarvél, kælikápur, frystikystur, kökuskápur, borðkælar, salatbar, vaskar, hveraofnar og pottar. Loftræsting, kælipressa og búnt. Áleggshnifur, hrærivél 20l. Rúllupylsupressur, hitaborð, steikingarpanna, gastro bakkar, pizzaofnar, kaffivélar, borð, stólar og alls konar fyrir veitingahús, kaffihús, félagsheimili, hlaðborð, morgunverð, fundarstaðinn eða heimilið. Upplýsingar í s. 867-6970, oliganna@simnet.is

Þjónusta

Steinullarbíllinn – blásum steinull í loft, hólf og gólf. Blástur þýðir minni kuldaþró. Blásum í ný og einnig gömul hús, fórum um allt land, erum við símann 577-4444.

Reykjavík / Garðabæ / Hafnarfiði / Mosfellsbæ / Reykjanesbæ / Selfoss / Akureyri

Nú er Nesdekk í kortunum!

Birt með fyrirvara um mynda- og textabreytingar.

Veðurkort er ekki byggt á raunverulegri veðurspá.

Bókaðu tíma og skoðuðu úrval vetrardekkja á nesdekk.is

VELKOMIN MS

NÝR NOTANDI
ÍSLENSKT STAÐFEST

Kíktu eftir merkinu!

STOLT MEÐ OKKUR

www.stadfest.is

Nýtt

MF 5S | 105-145 HÖ
Núna með **Dyna-VT**
stiglausri skiptingu

reddot winner 2025

MASSEY FERGUSON

Mest seldu dráttarvélar allra tíma á Íslandi!

MF 6S | 135-180 HÖ

MF 7S | 155-220 HÖ

MF 8S | 205-305 HÖ

Heyvinnutæki á forpöntunarverði

MF DM & M línan

Nýstárlegar og öflugar
sláttuvélar með og án knosara

MF TD línan

Afkastamiklar snúningsvélar

MF RK línan

Ný kynslóð
afkastamikilla rakstrarvéla

SELFOSSI | AKUREYRI | sími 480-0080 | www.buvelar.is